

JELENTÉS

AZ ŐRSÉGI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG

2020. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Őriszentpéter, 2021. március 31.

PH.

.....
Dr. Markovics Tibor
igazgató

A jelentést elfogadom.

.....
Balczó Bertalan
helyettes államtitkár

Összeállították:

Dr. Markovics Tibor, igazgató

Dr. Németh Csaba, általános igazgatóhelyettes

Pál Éva, gazdasági igazgatóhelyettes

Czibik Eszter, pályázati koordinátor

Faragó Ádám, zoológus

Fera Gábor, zoológus

Gönye Csaba, zoológus

Harsányi Krisztián, észak-vasi tájegységvezető

Heffenträger Gábor, vasi-hegyhát tájegységvezető

Kovács-Mesterházy Viktória, ökoturisztikai és környezeti nevelési osztályvezető

Mesics László, őrségi tájegységvezető

Nagy Dániel, erdészeti szakfelügyelő

Dr. Szentirmai István, természetmegőrzési osztályvezető

Dr. Szépligeti Mátyás, természetvédelmi terület-felügyelő

Tanner Tibor, vendvidéki tájegységvezető

Tárczy Andrea, birtokügyi szakfelügyelő

Tóth Sára, botanikus

1. Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS	7
2. SZEMÉLYI ÁLLOMÁNY	9
3. OLTALOM ALATT ÁLLÓ TERMÉSZETI TERÜLETEK ADATAI, INFORMÁCIÓI	12
3.1 ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ VÉDETT, VÉDELEMRE TERVEZETT TERMÉSZETI, NATURA 2000 ÉS EGYÉB TERÜLETEK ÉS EZEK VÁLTOZÁSAI.....	12
3.1.1 Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett és védelemre tervezett természeti területek	12
3.1.2 „Ex lege védett” természeti területek	13
3.1.3 „Ex lege védett” természeti értékek.....	13
3.1.4 Natura 2000 területek	13
3.1.5 Nemzetközi jelentőségű területek	14
3.1.6 Országos jelentőségű védett természeti területek speciális természetvédelmi kezelési tervű, meglévő és tervezett részterületei	15
3.2 TERÜLET NÉLKÜLI, EGYEDI JOGSZABÁLYAL VÉDETT ÉS VÉDELEMRE TERVEZETT TERMÉSZETI ÉRTÉKEK.....	15
3.2.1 Védett mesterséges üregek	15
3.3 EGYÉB, SPECIÁLISAN MEGKÜLÖNBÖZTETETT VÉDELEMBEN RÉSZESÜLŐ TERÜLETEK	15
3.3.1 Országos Ökológiai Hálózat.....	15
3.3.2 Erdőrezervátumok	16
3.4 MAGAS TERMÉSZETI ÉRTÉKŰ TERÜLETEK.....	18
3.5 TERÜLETVÁSÁRLÁSOK, KISAJÁTÍTÁSOK ADATAI	18
3.6 SAJÁT VAGYONKEZELÉSŰ TERÜLETEK	19
4. KUTATÁS ÉS MONITOROZÁS	32
4.1 KUTATÁS.....	32
4.2 MONITOROZÁS	35
4.3 TIR-BE BETÖLTÖTT ÉS BETÖLTÉSRE ELŐKÉSZÍTETT ADATOK MODULONKÉNT.....	42
4.4 JELENTÉSI KÖTELEZETTSÉG	42
5. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TEVÉKENYSÉG	42
5.1 A) TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERVEK	42
5.1 B) NATURA 2000 FENNTARTÁSI TERVEK	43
5.2 ÉLŐHELY-FENNTARTÁS, KEZELÉS.....	44
5.2.1 Élőhelyeket érintő legjelentősebb ökológiai állapotváltozások	44
5.2.2 Élőhely-fenntartás, kezelési tevékenységek ismertetése	46
5.3 ÉLŐHELY-REHABILITÁCIÓ	49
5.4 FAJMEGŐRZÉSI TEVÉKENYSÉGEK.....	53
5.4.1 A fajokat érintő legjelentősebb ökológiai állapotváltozások.....	53
5.4.2 Fajmegőrzési tevékenységek ismertetése.....	53
5.4.3 Védett fajokkal kapcsolatos illegális cselekmények észlelése.....	58
5.4.4 Védett és közösségi jelentőségű fajok kártételei	58
5.5 IDEGENHONOS INVÁZIÓS FAJOKKAL KAPCSOLATOS GYAKORLATI TEVÉKENYSÉGEK.....	58
5.6 GÉNMEGŐRZÉS	60
5.6.1 Génmegőrző tevékenység állatok esetében	60
5.6.2 Egyéb állatállomány és kezelésük.....	61
5.6.3 Génmegőrző tevékenység növények esetében	61
5.7 ERDŐTERÜLETEK, ERDŐGAZDÁLKODÁS	63
5.7.1 Nem saját vagyonkezelésben lévő erdőterületek	63
5.7.2 Erdőrezervátum felmérésének főbb eredményei.....	65
5.7.3 Saját vagyonkezelésben lévő erdőterületek kezelése	65
5.8 VADÁSZTERÜLETEK, VADGAZDÁLKODÁS.....	70
5.9 HALGAZDÁLKODÁSI VÍZTERÜLET	70
5.9.1 Természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek	70
5.9.2 Védett természeti területen található halastavak.....	71

5.10 TERMÉSZETVÉDELMI MENTŐTEVÉKENYSÉG.....	71
6. TÁJVÉDELEM	76
6.1 EGYEDI TÁJÉRTÉKEK.....	76
6.2 TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK ÉS TERÜLETRENDEZÉSI TERVEK VÉLEMÉNYEZÉSE, VALAMINT TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV ÉS TELEPÜLÉSKÉPI RENDELET VÉLEMÉNYEZÉSE, KÖZREMŰKÖDÉS AZ ELKÉSZÍTÉSBE.....	79
6.3 FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓK ÉS EGYÉB TERVEK VÉLEMÉNYEZÉSE, KÖZREMŰKÖDÉS AZ ELKÉSZÍTÉSBE.....	79
6.4 TÁJVÉDELMI JELENTŐSÉGŰ BEAVATKOZÁSOK	79
7. PROJEKTEK	80
8. JOGI ÉS ÜGYIRATFORGALOMMAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGEK.....	89
8.1 AZ IGAZGATÓSÁG ÜGYIRATFORGALMA	89
8.1.1 Szakvélemény adás, adatközlés hatóságok részére	89
8.1.2 Jelentési feladatok az Agrárminisztérium számára	89
8.1.3 Ügyfelekkel történő levelezés, egyeztetés	90
8.2 SZABÁLYSÉRTÉS	90
8.3 TERMÉSZETVÉDELMI BÍRSÁG	90
8.4 BÜNTETŐ ÜGYEK	90
8.5 POLGÁRI PEREK	90
9. TERMÉSZETVÉDELMI ŐRSZOLGÁLAT	93
9.1 ALAPADATOK.....	93
9.1.1 Személyi feltételek.....	93
9.1.2 Technikai felszereltség, őrszolgálati irodák	93
9.1.3 Polgári természetőrök	93
9.2 FELADATELLÁTÁS	93
9.2.1 Hatósági feladatellátás	93
9.2.2 Együttműködés más hatóságokkal.....	94
9.2.3 Nem hatósági feladatok ellátása.....	94
10. KÖLTSÉGVETÉS ÉS VAGYON	97
10.1 KIADÁSOK	97
10.2 BEVÉTELEK	97
10.3 VAGYON	97
11. BEMUTATÁS, OKTATÁS, TÁRSADALMI KAPCSOLATOK.....	103
11.1 ÖKOTURISZTIKAI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI INFRASTRUKTÚRA	103
11.1.1 Látogató- és oktatóközpontok.....	103
11.1.2 Tanösvények	104
11.1.3 Egyéb bemutatóhelyek	104
11.1.4 Erdei iskolai bázishelyek	105
11.1.5 Szálláshelyek.....	106
11.1.6 Új ökoturisztikai és környezeti nevelési létesítmények	106
11.2 ÖKOTURISZTIKAI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAMOK, SZOLGÁLTATÁSOK	107
11.2.1 Szakvezetési túrák, speciális túrák	107
11.2.2 Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvények.....	107
11.2.3 Erdei iskolák, erdei óvodák	108
11.2.4 Egyéb ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások	108
11.2.5 Kiadványok	108
11.2.6 Látogatóstatisztika	109
11.3 TÁRSADALMI KAPCSOLATOK.....	111
11.3.1 Nemzeti Parki Termék Védjegyrendszer működtetése, pályázati eredmények, programok bemutatása	114
11.4 TERVEZETT FEJLESZTÉSEK (2021).....	115
11.5 EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁSOK.....	115
11.6 FONTOSABB ESEMÉNYEK	115

11.6.1 Időszaki kiállítások, előadások.....	117
12. KAPCSOLATTARTÁS HAZAI PARTNERSZERVEZETEKSEL	125
13. BELFÖLDI ÉS KÜLFÖLDI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK.....	129
14. ELLENŐRZÉS	132
15. LEGFONTOSABB EREDMÉNYEK ÖSSZEFOGLALÁSA.....	135
16. FONTOSABB CÉLKITŰZÉSEK A KÖVETKEZŐ ÉVRE	141
16.1 TERMÉSZETMEGŐRZÉSI OSZTÁLY	141
16.2 TERMÉSZETVÉDELMI ŐRSZOLGÁLAT.....	142
16.3 ÉSZAK VASI TÁJEGYSÉG.....	142
16.4 VASI HEGYHÁT TÁJEGYSÉG	143
16.5 ŐRSÉGI TÁJEGYSÉG	143
16.6 VENDVIDÉKI TÁJEGYSÉG	144
16.7 ÖKOTURISZTIKAI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI OSZTÁLY	144
16.8 PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVITELI OSZTÁLY.....	145
16.9 PÁLYÁZATKEZELÉSI OSZTÁLY	145

2. Táblázatok

2.1. táblázat: Személyi állomány - nem hazai költségvetési források terhére foglalkoztatottak száma	10
3.1. táblázat: Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett és védelemre tervezett természeti területek összesítő adatai	21
3.2. táblázat: Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek adatai	22
3.3. táblázat: Védelemre tervezett természeti területek adatai	23
3.4. táblázat: Ex lege védett természeti területek adatai	24
3.5. táblázat: Natura 2000 területek	25
3.6. táblázat: Saját vagyonkezelésű területek	29
3.7. táblázat: „Ex lege védett” természeti értékek	30
4.1. táblázat: Kutatás	32
5.1. A. táblázat: Kezelési tervek	42
5.2. táblázat: Élőhely-fenntartás	48
5.3. táblázat: Élőhely-rehabilitáció	51
5.4. táblázat: Fajmegőrzés	56
5.5. táblázat: Saját állatállomány	62
5.6. táblázat: Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság halgazdálkodási kezelésében lévő víztestek	71
5.7. táblázat: Halgazdálkodási vízterületek	73
7.1. táblázat: Projektek	82
8.1. táblázat: Bíróságok	92
8.2. táblázat: Büntető ügyek	92
8.3. táblázat: Polgári perek	92
9.1. táblázat: Őrszolgálat	96
10.1. táblázat: Kiadások	99
10.2. táblázat: Bevételek	99
10.3. táblázat: Vagyon	100
10.4. táblázat: Befektetett eszközök	100
10.5. táblázat: Nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök	100
10.6. táblázat: Épületek	101
10.7. táblázat: Eszközök	101
11.1. táblázat: Turisztikai infrastruktúra	118
11.2. táblázat: Oktató- és Látogatóközpontok – szállás	119
11.3. táblázat: Állandó kiállítás	120
11.4. táblázat: Tanösvények	121
11.5. táblázat: Társadalmi kapcsolatok	123
11.6. táblázat: Kiadványok	124
12.1. táblázat: Együttműködés hivatalokkal, intézményekkel	125
12.2. táblázat: Együttműködés civil szervezetekkel	126
12.1. táblázat: Külföldi együttműködés	130

1. Bevezetés

A 2020-as évben a nemzeti park igazgatóság működésére is jelentős hatással volt a koronavírus járvány. Ugyan feladatainkat a helyzet ellenére maradéktalanul elláttuk, a természeti értékek bemutatása, az ökoturisztika és a környezeti nevelés szakterületén azonban jelentős volt az átrendeződés. Erdei iskolás csoportjaink gyakorlatilag nem voltak. A bemutatóhelyeinket az év jelentős részében zárva kellett tartanunk, a nyitott időszakban azonban minden eddigit meghaladó mértékű látogatottságot kellett lekezelnünk, ami fokozott terhet rótt az infrastruktúrára, a védett területekre és a munkatársakra egyaránt. Annak ellenére, hogy nagyrendezvényeink elmaradtak, év végére 10 százalékos látogatószám növekedést értünk el az előző évhez képest. Kiemelkedő eredmény a Jáki kardvirágos erdő országos jelentőségű védett természeti területté nyilvánítása.

A 2020. évben a természeti értékek megőrzése érdekében az Órségi Nemzeti Parkban, a Kőszegi és a Sághegyi Tájvédelmi Körzetben, természetvédelmi és Natura 2000 területeinken mindösszesen 592 hektár gyepterület fenntartó kaszálását végeztük el. További 776 hektárt legeltetéssel kezeltünk, valamint helyreállítottunk 58 hektárnyi, korábban elcserjésedett gyept, 500 hektáron pedig természetkímélő szántóföldi művelést végeztünk.

Erdőterületeinken folytattuk az összeomlott lucfenyő faültetvények átalakítását természetközeli erdőállománnyá, az év folyamán 296 000 db csemetét ültettünk el. Hetvenegy hektárnyi egykorú erdőben kezdtük meg a folyamatos erdőborítást biztosító kezelési mód bevezetését, építettünk 12 000 m vadkárelhárító kerítést, továbbá egyedi csemetevédelem alkalmazását kezdtük meg kísérleti jelleggel.

683 példány sérült madarat és emlőst láttunk el madárvédelmi mentőközpontunkban, melyekből 347 példányt sikerült egészségesen szabadon engednünk.

A gyepterületeink kezelését biztosító magyartarka szarvasmarha állományuk létszáma elérte a 620 példányt, 294 példány borjú született, 49 példányt számláló muraközi ménesünkben pedig 16 kiscsíkó látta meg a napvilágot.

11 növény- és 7 különböző állatcsoport esetében vizsgálták azok állományainak változását. Öröndetes eredmény, hogy az Európai Unióban védett heverő iszapfünek több mint száz-ezer példányát számoltuk meg. A száraz időjárás miatt ugyanakkor a mocsári kockásliliom állománya egyharmadára zsugorodott. A farkasfai Sástónál korábban tett vízmegtartó beavatkozás eredményeképpen a mocsári béka és a gyepi béka az eddigieknél magasabb számban szaporodott. Ultrahang detektorok segítségével, több mint hatszáz helyszínen kerestünk védett denevérfajokat és ezek 96%-án sikerült is kimutatnunk őket. Természetvédelmi őrünk munkájának is köszönhetően, fokozottan védett természeti értékek közül a rétisasok 5 párban 4 fiókát neveltek tavaly, a vörös kányák esetében 1 pártól 2 fióka, a fekete gólyáknál 3 párnál legalább 7 fióka repült ki. Kameracsapdák kihelyezésével sikerült a fokozottan védett vadmacska előfordulását a nemzeti park hét különböző helyszínén igazolni. Mikrocshipel jelölt halak vizsgálatából megtudtuk, hogy a számukra épített hallépcsők valóban hatékonyak és közelítőleg 15%-uk képes rajtuk átjutni.

Inváziós fajokkal kapcsolatos szemléletformálási kampányunkban, a Magyar Természetvédők Szövetségével 9 Vas megyei iskola 18 osztályában összesen 465 diákot értünk el. Folytatta munkáját az „Innovációs Műhely az Órségért” és útjára indított egy online klubest sorozatot, amely a járványhelyzet alatt biztosít lehetőséget a természetkímélő gazdálkodás népszerűsítésére. Helyi gazdákkal és más érdekeltekkel együtt megalkottuk az órségi „álom-táj” ideális képét, melynek elérésére közösen fogunk újszerű támogatási rendszert kidolgozni.

A természeti értékek bemutatása terén elmondhatjuk, hogy látogatóközpontjainkban és bemutatóhelyeinken mindösszesen közel 52 000 fő látogatót fogadtunk. 107 túrát és csoportot vezetünk, 5 előadást tartottunk az érdeklődő nagyközönségnek. Az Őrség összes ma élő és a közelmúltig alkotott fazekasának alkotásait bemutató létrehozottunk egy fazekas-kiállítást a központunkban. A járványhelyzet miatt azonban minden hagyományos nagyrendezvényünk mellett ennek a megnyitása is elmaradt. Összesen tizenegyezer példányban juttattuk el újságunk 2020. évi számát a nemzeti park minden háztartásába.

Természetvédelmi Őrszolgálatunk gondoskodott a természeti értékek megóvásáról és az igazgatóság vagyonának védelméről. Feladatait 4 tájegységben, 13 fővel látta el, munkájukat pedig további 21 polgári természetőr segítette. Közös járőrszolgálatot látott el a rendőrhatalóság tagjaival, elsősorban a védett területeken végzett engedély nélküli közlekedés visszaszorítása, illetve a saját vagyonkezelésben lévő erdők vagyonvédelme érdekében.

Az év végén indult, "Tisztítsuk meg az országot" program során Természetvédelmi Őrszolgálatunk szervezésében, több helyi önkormányzatot is bevonva 16 helyszínről 180 köbméter hulladékot gyűjtöttünk össze és szállítottunk el.

2. Személyi állomány

2020. évre 468 661 000 Ft eredeti személyi juttatások előirányzatot terveztünk. Ezzel szemben az év végére 522 245 320 Ft volt a módosított előirányzat, a teljesített előirányzat összege pedig 480 947 380 Ft. Az előirányzat módosítás forrása: bérkompenzáció, „állami génmegőrzési feladatok támogatása, közmunkaprogram, „természetvédelmi kártalanítási keret”, előző évi maradvány.

2020. évben a 79 fő engedélyezett alaplétszámunk mellé kaptunk 6 álláshelyet a központosított létszámkeretből. Az év során 20 új jogviszony jött létre, melyből 6 fő közfoglalkoztatott volt. Igazgatóságunknál a tavalyi évben 6 fő jogviszonya szűnt meg, ezek közül 2 főnek a határozott idejű szerződése lejárt.

A márciusban kihirdetett veszélyhelyzetre való tekintettel igazgatói utasításban otthoni munkavégzést rendeltünk el az Igazgatóságon azon munkakörök esetében, amelyeknél ez kivitelezhető volt. Felváltva heti 1-2 nap irodában töltött ügyelettel egybekötött munkavégzést írt elő az utasítás a járványügyi szabályok betartásával. Mindannyiunkat teljesen ismeretlen, nehéz helyzet elé állított már a tavaszi időszakban is a járvány, pedig akkor még Igazgatóságunkon nem volt igazoltan koronavírussal fertőzött munkavállaló. Sajnos a COVID-19 járvány második hulláma alatt több munkavállalónk elkapta a fertőzést -kórházi kezelésre senki nem szorult közülük-, de több hétre kiestek a munkából és nehéz volt egyszerre ennyi ember munkáját huzamosabb ideig pótolni.

A munkabéren felüli, jogszabály által kötelezően előírt juttatásokat (cafetéria- járványügyi intézkedés következtében megemelt, nettó 400.000 Ft/fő összegben; bankszámla költségterítés; közlekedési költségterítés stb.) az év során tudtuk biztosítani. Továbbá a gyermeket nevelő munkavállalók részére iskolakezdési (26 munkavállaló kapott összesen bruttó 2.825.550 Ft összegben) és gyermeknevelési támogatást (36 munkavállaló kapott összesen bruttó 7.265.368 Ft összegben) is nyújtottunk a Kit. és a Közzszolgálati szabályzatunk alapján.

Céljuttatást 1.640.000 Ft összegben fizettünk ki 5 fő részére, melyet EU-s pályázatokból finanszíroztunk.

Három fő részére került sor jubileumi jutalom kifizetésére, összesen bruttó 4.581.600 Ft összegben, illetve 35 dolgozónknak fizettünk motivációs elismerést összesen 14.198.380 Ft összegben, valamint 2 kolléga teljesítmény-elismerésben részesült összesen bruttó 1.166.500 Ft összegben.

Az év során 6 kollégának született gyermeke, ők bruttó 200.000 Ft/fő támogatásban részesültek.

Igazgatóságunk alaplétszáma 79 fő volt, központosított álláshelyi létszáma 6 fő, közfoglalkoztatott júliustól 6 fő. Az átlagos statisztikai állományi létszám 91 fő volt, melyből 57 fő kormánytisztviselő, 28 fő pedig Munka Törvénykönyve hatálya alá tartozó munkavállaló.

A munkatársaink iskolai végzettségét az alábbi táblázat foglalja össze:

	Iskolai végzettség			
	Alapfokú	Középfokú	Felsőfokú	Összesen
Kormánytisztviselő	0	14	43	57
Munka Törvénykönyve	6	25	3	34

hatálya alá tartozó				
Összesen	6	39	46	91

A kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény (Kit.) 58. §. (2) bekezdés c) pontja alapján a munkáltatói jogkör gyakorlója meghatározhatja az álláshely szakmai feltételeit, így a közigazgatási alap-, illetve szakvizsga teljesítését is. Igazgatóságunknál a fentiek miatt nem kötelező a közigazgatási alap-, illetve szakvizsga letétele.

Az Igazgatóság munkatársai az alábbi nyelvtudással rendelkeznek:

Nyelv	Típus	Fő
angol alap	“C” típus	1
angol alap	“B” típus	1
angol közép	“A” típus	1
angol közép	“C” típus	23
angol felső	“C” típus	1
francia felső	“C” típus	1
német alap	“C” típus	5
német közép	“C” típus	18
német felső	“C” típus	1
oroszl közép	“C” típus	1

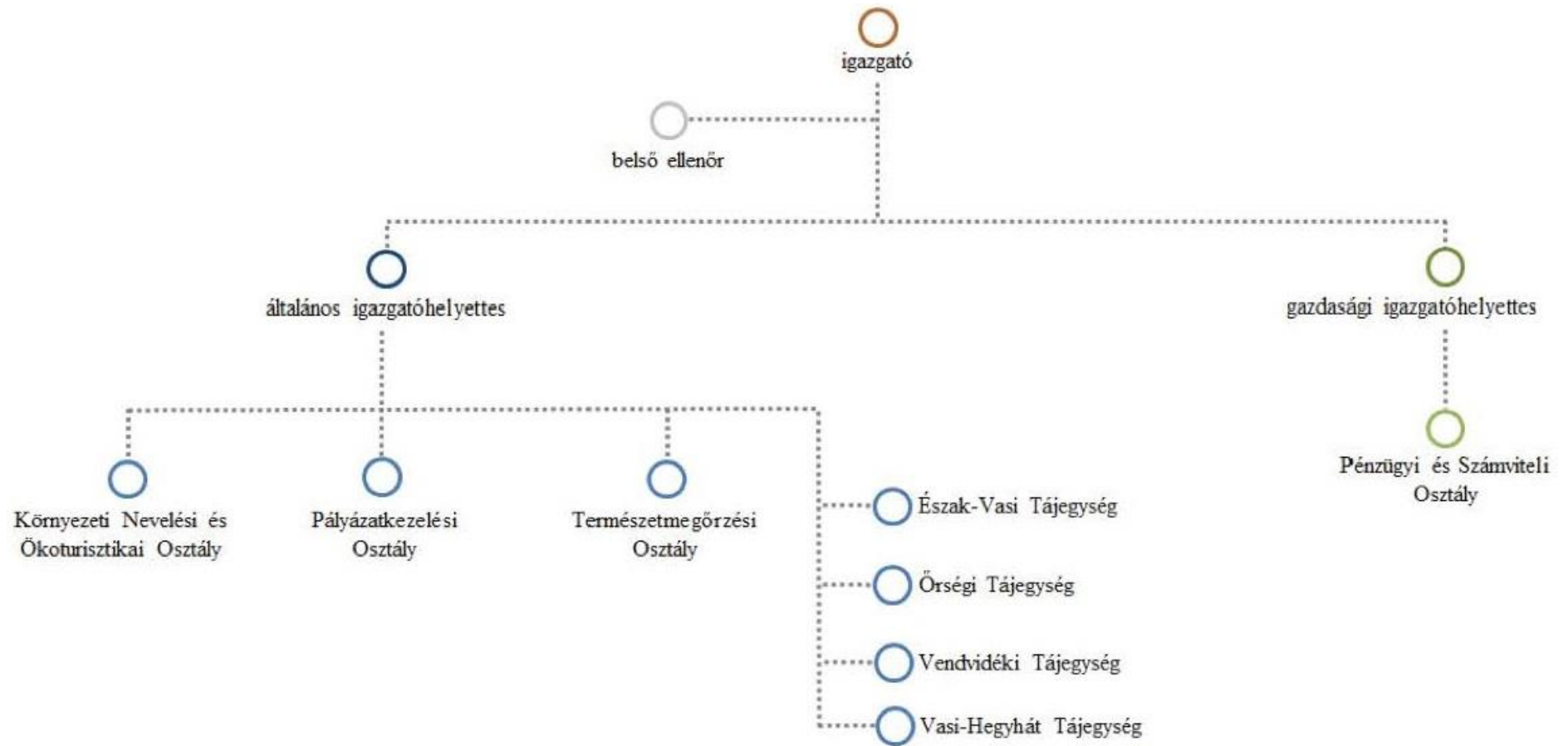
A járványhelyzet miatt ismét lehetőségünk volt közfoglalkoztatási programban alkalmazni 6 főt, mely program 2020.07.01-2021.02.28. időszakban valósult meg.

A központosított létszámból 1 pályázathoz 6 álláshelyet kaptunk.

2.1. táblázat: Személyi állomány - nem hazai költségvetési források terhére foglalkoztatottak száma

1. A nemzeti park igazgatóság részéről a védett természeti területek és a Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán nem hazai költségvetési források terhére foglalkoztatottak száma (fő)	
1.1. Kormánytisztviselők - teljes munkaidőben	1
1.2. Szerződéses munkavállalók - teljes munkaidőben	0
1.3. MTvK munkavállalók - teljes munkaidőben	5
1.4. Kormánytisztviselők - részmunkaidőben	15
1.5. Szerződéses munkavállalók - teljes munkaidőben	0
1.6. MTvK munkavállalók - részmunkaidőben	1
2. A védett természeti területek és Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán alkalmazott közfoglalkoztatottak száma (fő)	
3. A védett természeti területek és Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán az igazgatósággal írásos megállapodás alapján együttműködő vállalkozások érintett munkavállalóinak becsült száma (fő)	
3.1 Turisztikai szolgáltatók	59
3.2. Megbízott tervező/kivitelező vállalatok	68
3.3. Gazdálkodók, mezőgazdasági, erdészeti vállalkozások	72
3.4. Egyéb	88

2.1. ábra: szervezeti diagram

3. Oltalom alatt álló természeti területek adatai, információi

3.1 Országos jelentőségű védett, védelemre tervezett természeti, Natura 2000 és egyéb területek és ezek változásai

3.1.1 Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett és védelemre tervezett természeti területek

Az Igazgatóság működési területe 334.933 hektár. Országos jelentőségű védett természeti területek közül egy nemzeti park, az Őrségi, két tájvédelmi körzet, a Kőszegi és a Sághegyi, valamint nyolc természetvédelmi terület található a működési területen.

Az Igazgatóság működési területén tárgyév elején két védelemre tervezett terület volt, év közben egy közülük védetté nyilvánításra került. A Csörnóc-menti Tájvédelmi Körzet védetté nyilvánításának előkészítése 1992-től folyik. Az előkészítés lezárult, rendelet-tervezete már elkészült, de kihirdetésére még nem került sor. A 6147 hektáros területből 11% szántó, 31% gyep, 48% erdő és 10% művelésből kivett terület. A tervezett Tájvédelmi Körzet 21%-a fokozottan védett. A Vasi Hegyhát és a Rába, Csörnóc árterének eltérő edafikus tényezőinek köszönhetően változatos élőhelyeket és életközösségeket találunk a TK területén, az erdők fajdiverzitása magas, kiemelt természetvédelmi jelentőségük van a legnagyobb faji sokféleséggel jellemezhető lápréteknek. A területen előforduló védett növények: a pajzstok (*Peltaria alliacea*), a kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*), a tavaszi tözike (*Leucojum vernum*), a kisvirágú hunyor (*Helleborus dumetorum*), az óriás zsurló (*Equisetum telmateia*) és a téli zsurló (*Equisetum hyemale*). A hegyháti erdők különlegességei a tőzegmohás lápok. Tizennégy tőzegmoha faj előfordulását - köztük néhány ritka fajt pl. *Sphagnum compactum*, *Sphagnum plumosum* - sikerült a területről kimutatni. A Rába és a Csörnóc halfaunájának (40 faj), az erdők és a rétek kételtű- (13 faj), valamint madárfaunájának (169) fajgazdagsága kiemelkedő. A gerincesek közül számottevő annak a 18 madárfajnak az előfordulása, amely a Bonni vagy a Berni Egyezmény által is védett faj.

A Jáki kardirágos erdő természetvédelmi terület védett nyilvánítása 2018-ban kezdődött. 2019-ben lebonyolítottuk a védetté nyilvánítással kapcsolatos területi egyeztetést, 2020-ban pedig a 40/2020. (VIII. 7.) AM rendelet kihirdetésével lezárult a védetté nyilvánítási folyamat.

Az Igazgatóság működési területén jelenleg 8 védelemre tervezett földtani alapszelvény van: Bérbaltavár Szőlő-hegy, Bögöte homokbánya, a Felsőcsatári kőfejtő, Hosszúpereszteg homokbánya, Kissomlyó vulkáni hegy, Kőszeg Hideg-völgy, Kőszeg Meszes-völgyi kőfejtő, Vaskeresztes szőlőhegyi szerpentin és kloritpala ásványai földtani képződmény. A védetté nyilvánítási eljárás előkészítése jelenleg is zajlik, melynek során elkészültek a megalapozó dokumentációk és a részletes kezelési tervek első változatai, valamint a területek lehatárolásai és azok térképi megjelenítése.

A természetvédelmi területek (TT) esetében megtörtént a Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR) országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti területeket tartalmazó nyilvántartási részének felülvizsgálata és aktualizálása, a védetté nyilvánító/védettséget fenntartó jogszabályok mellékleteiben szereplő ingatlanok adatai és a TIR nyilvántartásában szereplő ingatlan adatok közötti ellentmondások megszüntetése, azok térképi fedvényeinek pontosítása és javítása érdekében kért felülvizsgálat az állami ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis és a megküldött segédanyagok felhasználásával, továbbá a helyben rendelkezésre álló információk alapján.

3.1.2 „Ex lege védett” természeti területek

Az Igazgatóság működési területén 116 ex lege láp található. 2015-ben befejeztük az ex lege lápok szisztematikus felmérését és ellenőrzését, amelyből kiderült, hogy a korábban kijelölt lápok jelentős része ma már nem felel meg a kritériumoknak, mivel például felszántották vagy kiszáradt. 2016-ban a felmérések alapján összesen 75 lápot választottunk ki, amelyek megfelelnek a kritériumoknak és megkezdjük az egyeztetést lehatárolásukról a természetvédelmi hatósággal. 2020-ban egy lépélehatárolási eljárást indítottunk el, azonban a természetvédelmi hatóság további vizsgálatokat tervez 2021 tavaszára, így a lehatárolásról szóló határozat ezt követően várható.

Védett természeti emlékek közül Igazgatóságunk működési területén 96 forrás, 3 kunhalom és 61 földvár található. A források teljes körű felmérését, korábbi adatlapjaik aktualizálását 2018-ra befejeztük. Ettől az évtől kezdődően az ellenőrzések már kiterjednek a kunhalmok megőrzésére is.

3.1.3 „Ex lege védett” természeti értékek

A barlangok tekintetében működési területünkön a Kőszegi-hegységet kell kiemelni. A barlangok felszíni védőövezetének kijelölése megtörtént 2009-ben, KvVM rendelet formájában. Igazgatóságunk 2020 folyamán egyenként ellenőrizta a nyilvántartásában szereplő 33 barlangot és 8 mesterséges üreget, melynek célja elsődlegesen állapotuk felmérése és denevérek jelenlétének megállapítása volt. A barlangokban denevérek nem kerültek elő, a mesterséges üregek közül a Borha-völgyi-táróban, a Vid alatti Hosszú-táróban és a Velemi cserkész tábor 3. bányában találtunk kis patkósdenevért (*Rhinolophus hipposideros*), vízi denevért (*Myotis daubentonii*), illetve nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*). Az általunk nyilvántartott barlangok természetvédelmi helyzetében 2020. évben nem állt be változás.

3.1.4 Natura 2000 területek

Az Igazgatóság működési területén 1 különleges madárvédelmi terület, 2 különleges természetmegőrzési terület és 12 kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési terület található.

A Natura 2000 területek hatósági táblákkal való ellátását és azok karbantartását az igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálatja folyamatosan végzi. Tárgyévben összesen 3 db tábla javítására került sor Natura 2000 területeken. Emellett kaszálással megtisztítottuk minden hatósági tábla környezetét. Futó projektjeink közül kettő, Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található Natura 2000 területeket bemutató hálózat létrehozása és a Doroszlói-rétek helyreállítása Kőszeg-hegylánján című kifejezetten a Natura 2000 területekre irányult. Két további projektben, a WeCon–Vizes élőhelyek ökológiai hálózatának fejlesztése az osztrák-magyar határ régióban és a DaRe to Connect - Supporting Danube Region's ecological Connectivity by linking Natura 2000 areas along the Green Belt projektben végzett kutatások jelentős részben érintenek Natura 2000 területeket.

A Natura 2000 területek összesített adatai:

Terület kódja és megnevezése	Kihelyezett tábla (db)	Területet érintő tanösvény vagy látogatóközpont megvalósulása (db)	Élőhely-rekonstrukció (ha)	Területet érintő projektek száma
------------------------------	------------------------	--	----------------------------	----------------------------------

HUON10001 Órség	63	16	0	11
HUON20001 Ság-hegy	0	2	0	1
HUON20002 Kőszegi-hegység	21	2	0	1
HUON20003 Ablánc-patak völgye	0	0	0	1
HUON20005 Váti gyakorlótér	0	0	0	1
HUON20006 Pinka	26	0	0	1
HUON20007 Köles tető	0	0	0	1
HUON20008 Rába és Csörnök-völgy	102	1	0	1
HUON20009 Csöngei legelő	5	0	0	1
HUON20011 Kenyeri reptér	3	0	0	1
HUON20012 Kemessőmjéni cserjés legelő	6	0	0	1
HUON20013 Öregcser	4	0	0	1
HUON20014 Gércei tufagyűrű és láprét	9	0	0	1
HUON20018 Órség	51	16	0	11
HUON20020 Gyöngyös-patak és kőszegi Alsó-rét	5	0	71	1

3.1.5 Nemzetközi jelentőségű területek

Az Igazgatóság működési területén egy nemzetközi jelentőségű vizes élőhely található, a Rába-völgy Ramsari terület. 2006. szeptember 29-én került fel a 10.961 hektár területű, az 1., 2., 3., 4., 7., 8., 9. sz.-ú Ramsari kritériumoknak megfelelő, 120 kilométer folyószakasz és az azt övező terület a Ramsari Területek Listájára.

A nemzetközi jelentőségű területek összesített adatai:

Terület megnevezése	Kihelyezett tábla (db)	Területet érintő tanösvény vagy látogatóközpont megvalósulása (db)	Élőhelyrekonstrukció (ha)	Területet érintő projektek száma
Rába-völgy Ramsari terület	60	2	0	1

3.1.6 Országos jelentőségű védett természeti területek speciális természetvédelmi kezelési tervű, meglévő és tervezett részterületei

Kondorfa Hegy-völgy Vadon Terület - az Őrségi Nemzeti Park speciális kezelési tervű részterülete

Több, mint egy évtizeddel ezelőtt a nemzeti park igazgatóság vezetése úgy döntött, hogy a nemzeti parkon belül létrehoz egy kezelés mentes, „vadon” területet és arra visszatelepíti az egykor itt is élt európai bölényt. A cél érdekében az elmúlt évek során az igazgatóság megvásárolta a Kondorfa község határában található un. Hegy-völgy területét. A zömében gyepterületekből álló, kilencven hektáros élőhelyen jelentős mennyiségben található fásszárú vegetáció is, tölgyes, erdeifenyves erdőfoltok formájában. A vásárlást követően egy mélyfúrású kutat létesítettünk. 2019 tavaszára készült el a teljes élőhely körül egy speciális, ötezer folyóméter hosszú, hét vezetékszálból álló elektromos kerítés.

A fejlesztéssel párhuzamosan az igazgatóság európai bölényeket szerzett be, amelyeket Szalafőn, az Őrségi Népi Múemlékegyüttes mögött kialakított bemutató területen helyezett el. Szinte napra pontosan két évvel az állatok Szalafőre érkezése után, 2019. június végén a bölényteheneket és egy bikát átszállítottuk a vadon területre. Az állatok azóta, téli, kiegészítő takarmányozás mellett, önállóan élnek életüket és egyben az ő rágásuk, taposásuk alakítja a terület vegetációját. A telepítést követő 2020. évben megkezdük az állatok életnyomainak és a terület vegetációjára gyakorolt hatásának dokumentálását is. Havonta gyűjtött hulladék elemzésével vizsgáltuk a táplálék összetétel szezonális változását, GPS jeladó segítségével az állatok élőhely-használatát. Vegetációtérképezést végeztünk és cönológiai felvételek készültek a jellegzetes élőhelyfoltokban. 2020. év végére a terület állatlétszáma 9 európai bölény és egy Przewalszkij vadló volt. A vadon terület zárt, oda szigorú biztonsági szabályok betartásával jelenleg csak az igazgatóság szakemberei léphetnek be.

3.2 Terület nélküli, egyedi jogszabállyal védett és védelemre tervezett természeti értékek

Igazgatóságunk működési területén a Felsőcsatári kőfejtő földtani alapszelvény természeti emlék, a Hosszúperesztegi homokbánya földtani alapszelvény természeti emlék, a Kissomlyó földtani alapszelvény természeti emlék és a Kőszegi Hideg-völgy földtani alapszelvény természeti emlék védetté nyilvánítása van folyamatban.

3.2.1 Védett mesterséges üregek

Igazgatóságunk működési területén jelenleg nincsenek védett mesterséges üregek és nem is tervezzük mesterséges üreg védetté nyilvánítását.

3.3 Egyéb, speciálisan megkülönböztetett védelemben részesülő területek

3.3.1 Országos Ökológiai Hálózat

Az Országos Ökológiai Hálózat felöleli a védett és a Natura 2000 területeket, valamint tartalmazza a jelentősebb természeti területeket is. Összesen 111.362 hektár természetes és természetközeli élőhelyet fed le Igazgatóságunk működési területén. 2020-ban elkezdük az ökológiai hálózat átfogó felülvizsgálatát, melynek elsődleges célja az volt, hogy a területek lehatárolásánál figyelembe vegyük az első kijelölés óta összegyűjtött biotikai adatokat és így minél inkább a védett fajok előfordulásához igazíthassuk a hálózatot. Az elmúlt 2 évben két pályázati projektnek, a WeCon-nak és a DaRe to Connect-nek is kiemelt célja volt a védett területeken kívüli adatgyűjtés az ökológiai hálózat továbbfejlesztéséhez. A felülvizsgálat,

illetve a változtatási javaslatok szakmai és társadalmi egyeztetése 2021-ben fog megtörténni.

3.3.2 Erdőrezervátumok

Az Igazgatóság működési területén összesen négy erdőrezervátum található, amelyek a 13/2000. (VI. 26.) KöM rendelettel kerültek kihirdetésre. A Szalafői, a Szabó-völgyi és a Pap-erdői Erdőrezervátum az Őrségi Nemzeti Park, a Hosszú-völgyi pedig a Kőszegi Tájvédelmi Körzet területén található.

Pap-erdő erdőrezervátum (ER54)

A rezervátum az Őrségi NP legnagyobb fokozottan védett erdőtömbjében található: az ún. szakonyfalui erdőtömbben. A Szakonyfalu 24-es tag egy állami tulajdonú erdő-zárvány a környékbeli magánerdők közepén. A védőzóna néhány részlete magántulajdon.

A rezervátumban a potenciális vegetáció az acidofil bükkös, (acidofil) gyertyános-kocsánytalan tölgyes, völgyekben a gyertyános-kocsányos tölgyes lehetett, a dombháton, gerinceken a lombelegyes erdeifenyves. A völgyekben égerliget a jellemző társulás, sőt éppen a rezervátum magterülete a Vendvidék egyik égerlápja. Az erdeifenyvesek tűavarját a vastag mohával együtt alomként gyűjtötték a II. világháborúig, ezzel is tovább savanyítva az egyébként is savanyú feltalajt. Az avargyűjtés, legeltetés megszűntével az erdeifenyvesek feltalaja gyors javulásnak indul, a humuszképződéssel a lombos fafajok létfeltételei is javulnak, egyre erősebben újulnak is, főleg a bükk. Az erdeifenyvesek szukcessziója igen gyors (néhány évtized alatt is szemmel látható), és mindig az ellombosodás irányában hat. A területre jellemzőek az erősen átalakított, kevésbé jellegzetes erdők, homogén szerkezettel, jelentős fenyeleggyel.

A rezervátumban vagy közvetlen környezetében botanikai ritkaságként tőzegmohák (*Sphagnum spp.*), lapos korpafű (*Lycopodium complanatum*), kígyózó korpafű (*Lycopodium annotinum*) és kapcsos korpafű (*Lycopodium clavatum*), erdei bordapáfrány (*Blechnum spicant*), hegyi páfrány (*Oreopteris limbosperma*), zöldvirágú körtike (*Pyrola chlorantha*), ernyős körtike (*Chimaphila umbellata*), egyvirágú körtike (*Moneses uniflora*), kislevelű körtike (*Pyrola minor*) és kereklevelű körtike (*Pyrola rotundifolia*), vörös áfonya (*Vaccinium vitis-idaea*), havasi éger (*Alnus viridis*) található meg. Az állatvilágból érdemes kiemelni a fekete harkályt (*Dryocopus martius*), a fenyves cinegét (*Periparus ater*), búbos cinegét (*Parus cristatus*), királyka fajokat (*Regulus spp.*). Az alpesi gőtének (*Triturus alpestris*) több biztos szaporodóhelye is van a pocsolyákban, a foltos szalamandra (*Salamandra salamandra*) is rendszeresen előkerül.

Magterület: Szakonyfalu: 24/C, 24/D, 24/F, 24/G, 24/H,

Összesen: 20 ha

Védőzóna: Szakonyfalu 24/A, 24/B, 24/E, 67/A, 67/B, 67/C, 69/B, 69/C, 69/D, 71/D

Összesen: 22 ha

Erdőrezervátum összterülete: 42 ha

Szabó-völgy erdőrezervátum (ER52)

A rezervátum Felsőszőlőnk község külterületének nyugati végén, közvetlenül a magyar-osztrák-szlovén hármashatárnál helyezkedik el, ÉNY és DNY irányban az országhatárral közvetlenül szomszédos, nyugati sarka maga a „Hármashatár“, mely egyben hazánk legnyugatibb pontja is.

Két nagyobb gerincet és három völgyet tartalmaz, a magterület két gerinc között lévő domboldalakot és a középső völgyet foglalja el. 3 kisebb tisztás is a magterületbe esik. A rezervátum tengerszint feletti magassága 300-390 m.

A potenciális vegetáció a mezofil bükkös lehetett, a dombháton, gerinceken a lombelegyes erdeifenyves vagy acidofil bükkös. A völgyekben égerliget a jellemző, mely a kiszélesedő, pangó vizű részeken és a forrásos helyek környékén láposodó jelleget mutat. Kifejezetten tájidegen fajok kis területet leszámítva nem találhatók az ER területén. Csak a nyugati határszélre jellemző erdőállományok, kezelt gazdasági erdők találhatók itt, jelentős mértékű fenyőtelepítésekkel.

A rezervátum és közvetlen környéke erdeinek ritka, védett fajai a farkasboroszlán (*Daphne mezereum*) viszonylag szép számmal, zalai bükköny (*Vicia oroboides*), fehér acsalapu (*Petasites albus*), fehér zászpa (*Veratrum album*), hegyi páfrány (*Oreopteris limbosperma*), buglyos páfrány (*Phegopteris connectilis*), szálkás (*Dryopteris carthusiana*) és széles pajzsika (*Dryopteris dilatata*), erdei bordapáfrány (*Blechnum spicant*), havasi éger (*Alnus viridis*), kardos madársisak (*Cephalanthera longifolia*), kereklevelű körtike (*Pyrola rotundifolia*). Helyi viszonylatban ritkának számít a fürtös bodza (*Sambucus racemosa*). Az állatvilágból érdemes kiemelni a fekete harkályt (*Dryocopus martius*), a fenyves cinegét (*Periparus ater*), búbos cinegét (*Parus cristatus*), királyka fajokat (*Regulus spp.*). Az alpesi gőtének (*Triturus alpestris*) több biztos szaporodóhelye is van a pocsolyákban, a foltos szalamandra (*Salamandra salamandra*) is rendszeresen előkerül.

Magterület: Felsőszölnök, 1/E, 1/F, 1/TI, 2/F,

Összesen: 27 ha

Védőzóna: Felsőszölnök 1/A, 1/B, 1/C, 1/D, 1/G, 1/H, 2/A, 2/B, 2/C, 2/D, 2/E, 2/G

Összesen: 39 ha

Erdőrezervátum összterülete: 66 ha

Szalafő erdőrezervátum (ER53)

A 13,2 hektáros erdőfolt „Őserdő” néven az Őrségi Nemzeti Park egyik fokozottan védett területe, Szalafő község nyugati határában helyezkedik el.

A terület legjellemzőbb erdőtársulásai a kavicshátakat borító elegyes- vagy elegyetlen erdeifenyvesek. Az elmúlt évtizedekben igen jelentős természetes fafajcsere történt, ennek dinamikája - egy korábbi részletes felmérés következtében - jól tanulmányozható. A volt pionír állományok jellegzetes növényei a közönséges boróka (*Juniperus communis*), a szőrös nyír (*Betula pubescens*), a kutyabenge (*Frangula alnus*). Lágyszárú szintjük is számos jellemző fajnak ad otthont. A változatos mohapárnák között korpafüvekkel találkozunk, de megtalálható a vörös- és fekete áfonya (*Vaccinium myrtillus*) és valamennyi körtike fajunk. Az erdőszegélyek nyers talajfelszín kedvelő törpecserjéi a henye boroszlán (*Daphne cneorum*), valamint a csarab (*Calluna vulgaris*). Állatvilága is változatos, gyakran találkozunk méter magasságú hangyabolyokkal. A fatörzseken láthatunk nagy szarvasbogarakat (*Lucanus cervus*), az erdei pocsolyákban pettyes gőtékkel (*Lissotriton vulgaris*) és alpesi gőtékkel (*Triturus alpestris*), sárgahasú unkával (*Bombina variegata*) találkozhatunk. A madarak közül gyakoriak magashegységi, illetve északabbi elterjedésű fajok, melyek költenek is a területen, pl. sárgafejű- és tüzesfejű királyka, a süvöltő (*Pyrrhula pyrrhula*) vagy a keresztcsőrű (*Loxia curvirostra*).

Magterület: Szalafő 13/B, 13/I, 13/TI1

Összesen: 13 ha

Védőzóna: Szalafő 11/L, 11/TI2, 12/H, 12/I, 12/TI2, 13/A, 13/C, 13/D, 13/F, 13/G, 13/H, 13/J, 13/K, 13/L, 13/TI2, 14/A, 14/B, 14/C, 14/D, 14/TI1, 71/A, 71/B

Összesen: 81 ha

Erdőrezervátum összterülete: 94 ha

Hosszú-völgy erdőrezervátum (ER51)

Az erdőrezervátum a Kőszegi-hegységben, a Kőszegi Tájvédelmi Körzetben helyezkedik el, Velem község határában.

A hegyvidék uralkodó erdőtípusai a mészkerülő tölgyesek és bükkösök, a luc- és erdeifenyvesek, továbbá a hegyvidéki égerligetek. A határ mentén, erdőszegélyeken nyíres-csarabosok húzódnak. Növénytanilag értékes a farkasboroszlán, valamint az illatos virágú erdei ciklámen (*Cyclamen purpurascens*). Szegélyükön fecsketárnics (*Gentiana asclepiadea*) virít és a magashegységekben gyakori fürtös bodza (*Sambucus racemosa*) található. Állattani értékei a gyakori nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*) és zöld küllő (*Picus viridis*) mellett a bükkerdőkben a fekete harkály (*Dryocopus martius*). A lábön száradt, facsonkokkal és kidőlt fatörzsekkel tarkított bükkösökben a fokozottan védett fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*) is előfordul. A patakok szurdokaiban, vörösbegyek (*Erithacus rubecula*) és barátposztáták (*Sylvia atricapilla*), a fenyvesekben búbos cinege (*Parus cristatus*) költ.

Az erdőrezervátumban leginkább a Kőszegi-hegységre jellemző fenyőelegyes bükkösök találhatók, amelyek helyi viszonylatban átlagos állapotúak. A korábbi vágásos gazdálkodás eredményeként faállomány szerkezetük meglehetősen egyöntetű. A területen különleges élőhely, sziklai erdeifenyves is található.

Magterület: Velem 16/C, 18/A, 18/B, 18/C

Összesen: 38 ha

Védőzóna: Velem 11/A, 11/B, 11/C, 11/D, 11/E, 11/F, 11/G, 15/B, 16/A, 16/B, 17/A, 19/A, 19/B, 26/E, 26/F, 26/G, 34/A, 34/B, 35/A

Összesen: 107 ha

Erdőrezervátum összterülete: 145 ha

3.4 Magas Természeti Értékű Területek

Működési területünkön két Magas Természeti Értékű Terület (MTÉT) található, a Marcal-medence és az Őrség és Vendvidék. Ezek közül Igazgatóságunk az utóbbi koordinációs feladatait látja el, míg az előbbi a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságához tartozik. Az MTÉT területe közel 15.548 ha, a támogatható terület ebből 10.920 ha. A gazdák három gyepes és két szántós csomag közül választhatnak. Az előírások kidolgozásába a helyi gazdákat is bevontuk és igyekeztünk azokat olyan módon kialakítani, hogy számukra is elfogadható legyen. Igazgatóságunk javaslatára a nappali lepkék élőhelyének védelme érdekében új előírás-csomag jelent meg. Az előírások kedvező alakulása és a támogatási rendszer rugalmasságának növelése ellenére is drasztikusan csökkent a program népszerűsége. A túlzott bürokrácia és a sokszor igazságtalannak érzékelt ellenőrzések miatt a gazdák elfordultak az agrár-környezetgazdálkodási támogatási rendszertől. Ennek következményeként a mind a résztvevő gazdák, mind a támogatással érintett terület közelítőleg felére csökkent. 2020 év végén megkezdődött az MTÉT felülvizsgálata, mely mind a lehatárolásra, mind az előírásokra kiterjed.

3.5 Területvásárlások, kisajátítások adatai

2020. évben 15 millió Ft-ot kaptunk területvásárlásra, amiből 2,7 hektárral tudtuk növelni a Magyar Állam tulajdonában lévő földterületet. Az ingatlanok mindegyike adásvételi szerződéssel került a Magyar Állam tulajdonába, kisajátítási eljárást nem indítottunk. A saját vagyongazdálkodású területek arányának növelése továbbra is feltétlenül szükséges a természetvédelmi célok megvalósítása érdekében. A térségben jelentős az elhanyagolt,

degradálódás útjára lépett gyepterületek aránya, amelyek helyreállítását magántulajdonosaik várhatóan nem fogják tudni felvállalni.

3.6 Saját vagyongazdálkodású területek

Igazgatóságunk vagyongazdálkodásában a többi nemzeti park igazgatóságához viszonyítva kevés, mindösszesen 5814 ha terület van. Ezen belül a többi igazgatóságához viszonyítva kiemelkedően magas (93%) a saját hasznosításban lévő területek aránya. A vagyongazdálkodásban lévő területek jelentős része gyepterület (1241 ha) és erdő művelési ágban van (3070 ha), melynek kiemelkedő természetvédelmi jelentősége van. Kezelésük fő célja az élőhelyek védett természeti értékeinek megőrzése. Igazgatóságunk 1032 ha szántó művelési ágú területen is vagyongazdálkodik. A szántók részben visszagyepesítésre kerültek és gyepeként hasznosítjuk őket, részben a saját állatállomány takarmányigényének kielégítésére szolgálnak. Problémát okoz, hogy mind a gyepterület, mind pedig az erdőterületek birtokszerkezet elaprózott. Sok apró parcella van az igazgatóság kezelésében, illetve sok a résztulajdon. Utóbbi a részarány-felosztási program végrehajtása miatt a szántó és gyepterületek tekintetében jelentősen csökkent, azonban az erdőknél továbbra is ugyanolyan súlyos probléma. A megvásárolt új erdő tulajdonrészek vagyongazdálkodói jogát csak hosszú idő elteltével kapja meg Igazgatóságunk. Az erdőgazdálkodói jogkör érdekében a résztulajdonú erdők esetében csak a vagyongazdálkodói jog megszerzése után tudunk lépéseket tenni.

a) Rét, legelő:

Az összterülethez viszonyítva legnagyobb arányban gyepterületeket, vagy visszagyepesedett szántókat vásároltunk a védett természeti területek védelmi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvény előírásainak megfelelően. A gyepterület művelési ágú területek jelentős részben degradált, elgyomosodott, gyakran becserjésedett állapotban kerültek át igazgatóságunk vagyongazdálkodásába. Ezek legnagyobb részét helyreállítottuk és kaszálhatóvá tettük. A területek egy részét az igazgatóság gépi eszközeivel, ill. saját állatállományával kezeli, másik részének kaszálását és a széna betakarítását külső vállalkozóval végezteti. 263 hektár gyepterület szigorú természetvédelmi előírások mellett haszonbérbe adtuk.

b) Erdő:

Igazgatóságunk vagyongazdálkodásában 3089 hektár erdőterület áll, ebből bejelentkezett erdőgazdálkodóként 2019 ha állami erdőterületet kezel. A vagyongazdálkodott erdőterület 48,5 %-a „vágásos”, 44,1 %-a „faanyagtermelést nem szolgáló”, 1,8 %-a „átmeneti” és 5,4 %-a „örökterület” (korábban „szálas”) üzemmódban kezelt erdő. Természetesség szempontjából az erdők mintegy 91 %-a természetesen vagy származék erdő.

c) Nádas:

Vagyongazdálkodásunkban nincs nádas.

d) Szántó:

Szántóföldi művelést a szántó művelési ágban lévő területek közül közel 500 hektáron végeztünk, elsősorban szántóföldi széna és abrak takarmány előállítás, és az alomszükséglet megtermelésének érdekében.

Szántóföldi kultúráink:

Kultúra	Terület (ha)	Hozam (q)	Termésátlag (q/ha)
Őszi búza	39,4	2130	54
Tavaszi zab	23,98	973,8	40,6

Kultúra	Terület (ha)	Hozam (q)	Termésátlag (q/ha)
Őszi búza	39,4	2130	54
Silókukorica	18,98	6649	350,3
Kukorica	6,92	481,7	69,6
Fehérhere	14,88	659	44,3
Keverék kultúra	22,48	758	10,47
Füveshere	126,59	344g	27,2
Takarmányfű (ideiglenes gyep)	220,07	4181,33	19
Pihentett terület	79,48	--	--
Lucerna	4,59	489,5	106,64

Szalma szükségletünket saját termelésből biztosítottuk.

Szalmabálázás: 2190 q

Trágyázás:

Okszerű és környezetkímélő tápanyag-gazdálkodást folytatunk, a gazdaságunkban keletkező trágyát szántóföldi növénytermesztésünkben használjuk fel.

Trágyázás (263 q/ha x 81,31 ha): 21.420 q

A gazdálkodásunk során, tekintettel talajaink alacsony termőképességére (9-13 AK/ha), műtrágyát is használunk a kalászos gabonák, a szemes és a silókukorica termesztése során. A granulált műtrágyák mellett természetes alapú környezetbarát növénykondicionálókat és lombtrágyát használunk. Területeinken műtrágyahasználat nélkül nem tudnánk eredményesen előállítani a terményeinket. Jelen gazdasági helyzetben (nincs AKG és őshonos támogatás, kompenzáció minimális) nem engedhetjük meg maguknak, hogy a piaci ár felett termeljünk, vagy a piacról vásároljuk meg a terményeket.

Kijuttatott műtrágya:

Műtrágyaféleség	Műtrágya mennyiség (t)	Érintett terület (ha)
N-27%-os	35,7	173
NPK 8-15-15	14,7	57,65

Őszi munkák:

Káposzta repce	15 ha
Őszi búza:	25,85 ha
Őszi vetés összesen:	40,85 ha
<hr/>	
Őszi mélyszántás:	99,5 ha

3.1. táblázat: Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett és védelemre tervezett természeti területek összesítő adatai

Működési terület (ha)	334 933
-----------------------	---------

Védettségi kategória	Védett természeti terület		Ebből fokozottan védett (ha)	Változás a tárgyévben (ha)	Védelemre tervezett	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)			Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Nemzeti Park	1	44 048	3 502	0	1	15
Tájvédelmi Körzet	2	4 608	417	0	1	6 174
Természetvédelmi Terület	8	295	3,8	0	1	0
Természeti emlék	0	0	0	0	0	0
Védelemre tervezett földtani alapszelvények				0	9	9
Védelemre tervezett földtani képződmények				0	0	0
Összesen	10	48 951	3 922,8	0	3	6 268

Natura 2000 területek

Madárvédelmi terület*	1	45 694	3 084	0	0	0
Természetmegőrzési terület*	14	66 448	3 502	0	0	0

Nemzetközi jelentőségű területek

Ramsari	1	9 630	21	0	0	0
---------	---	-------	----	---	---	---

Megkülönböztetett védelemben részesülő területek

Erdőrezervátum	4	408	238	0	0	0
Országos Ökológiai Hálózat	1	111 362	3 679	0	0	0

*A NATURA 2000 Madárvédelmi terület és a NATURA 2000 Természetmegőrzési terület tartalmazza kiterjedésében a már eddig védetté nyilvánított területeket is.

3.2. táblázat: Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek adatai

Név	Törzskönyvi szám	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)
Órségi Nemzeti Park	296/NP/02	44048,27	3502,199
Kőszegi Tájvédelmi Körzet	170/TK/80	4370,669	389,51
Sághegyi Tájvédelmi Körzet	110/TK/75	238,2288	25,411
Jeli arborétum TT	76/TT/60	75,3334	0
Jáki kardvirágos erdő TT	437/TT/20	70	0
Kámoni arborétum TT	20/TT/50	25,0597	0
Körmendi Kastélypark TT	66/TT/58	37	0
Kőszegi Tőzegmohás Láp TT	254/TT/93	3,805	3,805
Nemesmedvesi Történelmi Emlékhely TT	209/TT/89	58,0258	0
Sárvári arborétum TT	39/TT/52	9,2	0
Szelestei arborétum TT	43/TT/52	15,3548	0

3.3. táblázat: Védelemre tervezett természeti területek adatai

Név	Védelemre tervezett terület típusa (bővítés/egyedi)	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)	Védetté nyilvánítás állapota
Csörnök-menti TK	egyedi	6174	1330	kihirdetésre vár

3.4. táblázat: *Ex lege védett természeti területek adatai*

Ex lege védett természeti területek	Egyedi jogszabállyal védett természeti területen elhelyezkedő		Egyedi jogszabállyal védett természeti területen kívül elhelyezkedő	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)	Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Lápok	15	72,56	101	928,21
Szikes tavak	0	0	0	0
Kunhalmok	0	0	3	0,16
Földvárak	5	1,81	56	26,9
Források	0	--	96	--
Víznyelők	0	0	0	0

3.5. táblázat: Natura 2000 területek

Kód	Név	Terület (ha)	Jelölő állatfajok	Jelölő növényfajok	Jelölő élőhelyek	Védett %
HUON10001	Őrség KMT	45694	<i>Alcedo atthis, Caprimulgus europaeus, Ciconia ciconia, Ciconia nigra, Crex crex, Dendrocopos medius, Dendrocopos syriacus, Dryocopus martius, Ficedula albicollis, Haliaeetus albicilla, Ixobrychus minutus, Lanius collurio, Milvus migrans, Pernis apivorus, Picus canus, Porzana parva, Sylvia nisoria, Lullula arborea, Actitis hypoleucos, Columba oenas, Otus scops, Riparia riparia, Motacilla cinerea, Remiz pendulinus</i>			80
HUON20001	Sághegy	238	<i>Lucanus cervus, Cerambyx cerdo</i>		6110, 6240, 9180, 91H0	100
HUON20002	Kőszegi-hegység	4120	<i>Bombina variegata, Cerambyx cerdo, Maculinea nausithous, Maculinea teleius, Austropotamobius torrentium, Lucanus cervus, Barbastella barbastellus, Myotis emarginatus, Rhinolophus hipposideros, Myotis myotis</i>	<i>Pulsatilla grandis</i>	6520, 9110, 9130, 91G0, 91E0, 6410, 6510, 9180, 6210	100
HUON20003	Ablánc-patak völgye	1465	<i>Bombina bombina, Triturus dobrogicus, Misgurnus fossilis, Maculinea teleius, Cerambyx cerdo, Ophiogomphus cecilia, Lycaena dispar, Lucanus cervus, Unio crassus, Barbastella barbastellus, Myotis bechsteini</i>		6520, 6440, 6510, 91G0, 9130, 9180, 91E0	0

Kód	Név	Terület (ha)	Jelölő állatfajok	Jelölő növényfajok	Jelölő élőhelyek	Védett %
HUON20005	Váti gyakorlótér	596	<i>Triturus dobrogicus</i> , <i>Bombina bombina</i> , <i>Cerambyx cerdo</i> , <i>Eriogaster catax</i> , <i>Lucanus cervus</i> , <i>Myotis myotis</i>		6510, 3130, 91M0, 91E0	0
HUON20006	Pinka	486	<i>Bombina bombina</i> , <i>Gobio albipinnatus</i> , <i>Eudontomyzon spp.</i> , <i>Rhodeus sericeus amarus</i> , <i>Zingel streber</i> , <i>Ophiogomphus cecilia</i> , <i>Unio crassus</i> , <i>Cerambyx cerdo</i> , <i>Lucanus cervus</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Barbastelle barbastellus</i> , <i>Myotis myotis</i> , <i>Myotis bechsteini</i> , <i>Lutra lutra</i>		91G0, 6430, 6440, 91M0, 6510, 6190, 91E0	0
HUON20007	Köles-tető	385	<i>Cerambyx cerdo</i> , <i>Lucanus cervus</i> , <i>Myotis myotis</i>		91M0, 91E0, 91G0	0
HUON20008	Rába és Csörnöc-völgy	12146	<i>Triturus dobrogicus</i> , <i>Bombina bombina</i> , <i>Zingel zingel</i> , <i>Zingel streber</i> , <i>Sabanejewia aurata</i> , <i>Rhodeus sericeus amarus</i> , <i>Misgurnus fossilis</i> , <i>Gymnocephalus schraetzer</i> , <i>Gymnocephalus baloni</i> , <i>Gobio kessleri</i> , <i>Gobio albipinnatus</i> , <i>Aspius aspius</i> , <i>Cobitis taenia</i> , <i>Maculinea teleius</i> , <i>Maculinea nausithous</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Osmoderma eremita</i> , <i>Euphydryas maturna</i> , <i>Coenagrion ornatum</i> , <i>Unio crassus</i> , <i>Theodoxus transversalis</i> , <i>Ophiogomphus cecilia</i> , <i>Cerambyx cerdo</i> , <i>Leucorrhinia pectoralis</i> , <i>Lucanus cervus</i> , <i>Cucujus cinnaberinus</i> , <i>Myotis myotis</i> , <i>Myotis bechsteini</i> , <i>Lutra lutra</i>		6440, 6510, 3130, 3260, 3270, 91E0, 91G0, 91F0, 6410, 6430	0

Kód	Név	Terület (ha)	Jelölő állatfajok	Jelölő növényfajok	Jelölő élőhelyek	Védett %
HUON20009	Ostffyasszonyfa-csőngei legelő	181	<i>Mustela eversmannii</i>		91E0, 6510	0
HUON20011	Kenyeri reptér	698	<i>Eriogaster catax, Lucanus cervus, Cerambyx cerdo, Spermophilus citellus, Mustela eversmannii</i>		91M0, 6250	0
HUON20012	Kemenessömjéni cserjés legelő	618	<i>Cerambyx cerdo, Lucanus cervus, Eriogaster catax, Mustela eversmannii</i>		91M0, 6210	0
HUON20013	Öregcser	258	<i>Cerambyx cerdo, Lucanus cervus, Myotis myotis</i>		91M0, 6210, 40A0, 4030	0
HUON20014	Gércei tufagyűrű és láprét	454	<i>Maculinea teleius, Maculinea nausithous, Lycaena dispar</i>	<i>Pulsatilla grandis</i>	6510, 6410, 6240, 7230, 91E0, 8220	0
HUON20018	Őrség KTT	44 165	<i>Bombina bombina, Emys orbicularis, Bombina variegata, Triturus carnifex, Gymnocephalus schraetzer, Sabanejewia aurata, Aspius aspius, Zingel streber, Misgurnus fossilis, Gobio kessleri, Gobio albipinnatus, Eudontomyzon spp., Zingel zingel, Euphydrias aurinia, Colias myrmidone, Callimorpha quadripunctaria, Leucorrhinia pectoralis, Maculinea teleius, Ophiogomphus cecilia, Maculinea nausithous, Cordulegaster heros, Cerambyx cerdo, Euphydrias maturna, Barbastella barbastellus, Myotis myotis, Castor fiber, Lutra lutra, Myotis bechsteini</i>	<i>Eleocharis carniolica</i>	6410, 6440, 6510, 6520, 7140, 9130, 91E0, 6230, 91G0, 4030, 3130, 3150, 3160, 3260, 3270, 6430, 7230, 91F0, 91M0	97

Kód	Név	Terület (ha)	Jelölő állatfajok	Jelölő növényfajok	Jelölő élőhelyek	Védett %
HUON20020	Gyöngyös-patak és kőszegi Alsórét	337	<i>Bombina variegata</i> , <i>Bombina bombina</i> , <i>Eudontomyzon spp.</i> , <i>Maculinea teleius</i> , <i>Maculinea nausithous</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Ophiogomphus cecilia</i> , <i>Unio crassus</i> , <i>Lutra lutra</i>		6410, 6510, 91E0	100

3.6. táblázat: Saját vagyongazdálkodású területek

Művelési ág	Tárgyévben vásárolt/kisajátított terület (ha)	Összes kiterjedése (ha)	Saját használatban		Haszonbérbe (hasznosításba) adva	
			ha	%	ha	%
Szántó	0	1 032	869	84	163	16
Gyep	0	1 241	978	79	263	21
Gyümölcsös	0	1	1	100	0	0
Erdő	2,1	3 089	3 088	100	1	0
Kivett	0,6	470	468	100	2	0
Összesen	2,7	5814	5 385	93	429	7

3.7. táblázat: „Ex lege védett” természeti értékek

Név	Felszíni terület	Kiterjedés	Védelemre javasolt	Denevér élőhely	Állapot
Antarktik-fülke	Kőszegi TK	2,5 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Ara-barlang	Kőszegi TK	6 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Árkos-barlang	Kőszegi TK	3,5 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Arktik-fülke	Kőszegi TK	2,8 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Bolhás-barlang	Kőszegi TK	8,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Csaba-barlang	Kőszegi TK	4,4 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Csont-barlang	Kőszegi TK	5,2 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Hárs-barlang	Kőszegi TK	3,6 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Hegedűs-eresz	Kőszegi TK	3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Hétszemű-barlang	Kőszegi TK	5,35 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Holler-barlang	Kőszegi TK	6,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Hosszú-völgyi-fülke	Kőszegi TK	2,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kalapos-kői-barlang	Kőszegi TK	30,2 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Katicás-barlang	Kőszegi TK	2,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kendig-eresz	Kőszegi TK	2,2 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kőajtós-barlang	Kőszegi TK	3,02 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Konzerves-barlang	Kőszegi TK	3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kurta-völgyi-barlang	Kőszegi TK	7,5 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kút-melletti-barlang	Kőszegi TK	6,8 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Ledera-fülke	Kőszegi TK	5,6 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Lena-fülke	Kőszegi TK	3,1 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Lili-barlang	Kőszegi TK	3,6 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Limax-barlang	Kőszegi TK	13 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Lőszeres-barlang	Kőszegi TK	2,9 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva

Név	Felszíni terület	Kiterjedés	Védelemre javasolt	Denevér élőhely	Állapot
Nyiladék-melletti-barlang	Kőszegi TK	4,8 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Nyoszolya-barlang	Kőszegi TK	5 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Öreg bányá barlangja	Kőszegi TK	5,7 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Pókos-barlang	Kőszegi TK	5,2 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Seybold-kőfejtői barlang	Kőszegi TK	25 m	igen	nem jelentős	nincs lezárva, részben eltömődött, tisztítása és lezárása célszerű lenne
Szalamandrás-barlang	Kőszegi TK	3,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Szent Donát-barlang	Kőszegi TK	13,2 m	nem	nem jelentős	beomlott
Tűzifás-barlang	Kőszegi TK	7,1 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Vadles-melletti-barlang	Kőszegi TK	3,85 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva

4. Kutatás és monitorozás

4.1 Kutatás

2020-ban igazgatóságunk hét különböző kutatási feladatot végzett el, melyek közül három a DaRe to Connect, egy a WeCon projekt, további három a tárgyévi természetvédelmi állapot-felmérési tevékenységek keretében zajlott.

4.1. táblázat: Kutatás

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
1.	Lápi tarkalepke (<i>Euphydryas aurinia</i>) élőhelyek összekapcsolása a Goričko Tájvédelmi Park és az Őrségi Nemzeti Park között	Dr. Horváth Bálint, Scherer Zoltán	Őrségi Nemzeti Park	D2C projekt	3200	Összességében megállapítottuk, hogy a lápi tarkalepke állományai kis vagy közepes méretűek, egymástól távol helyezkednek el és diszperzió sem mutatható ki köztük. A gödörházi és motvarjevci állományok összekötésére tervezett ökológiai folyosó hossza 11,1 km, az általa érintett földrészetek területi kiterjedése összesen 265 ha. A folyosó működőképességének biztosításához az egységek művelési ágának és a jelenlegi kezelési módnak a függvényében különböző beavatkozások szükségesek.
2.	Közösségi jelentőségű denevérfajok felmérése Vas megyében	Dr. Zsebők Sándor, Dr. Görföl Tamás, Dr. Kurali Anikó, Halmai	Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területe	D2C projekt	5000	Összesen 634 éjszakán történt ultrahangdetektoros mintavételből 139 485 db denevérhang-szekvencia került azonosításra. A több mint 600 mintavételi pont 96%-án voltak jelen denevérek. Közösségi jelentőségű faj összesen 87 mintavételi ponton került elő. Az

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
		Zalán				épületfelmérés során átvizsgált 45 épületből 16 esetben került elő denevér legalább 1 példánya. Közönséges kései denevér (<i>Eptesicus serotinus</i>) 4, közönséges/hegyesorru denevér (<i>Myotis myotis/blythii</i>) 8, szürke hosszúfülű denevér (<i>Plecotus austriacus</i>) 5, kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>) 1 helyszínről lett kimutatva. Két épületben fordult elő két denevérfaj egyszerre, Csepregen és Répceszentgyörgyön. A két legnagyobb kolóniát közönséges/hegyesorru denevérek alkották 800 és 130 példánnyal.
3.	Közösségi jelentőségű madárfajok felmérése a D2C projekten	Dr. Klein Ákos	Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területe	D2C projekt	1800	Hat közösségi jelentőségű madárfaj felmérése Vas megye 15%-ának megfelelő területen: füleskuvik, búbosbanka, erdei pacsirta, kerti rozsdafarkú, karvalyposzáta, tövisszúró gébics. 94 db 2,5x2,5 km-es UTM négyzetből összesen 1511 előfordulási pontot rögzítettek a megfigyelők.
4.	Védett lágyszárúak és madarak felmérése	Dr. Illyés Zoltán Péter, Zalai Béla	Alsó-Őrség	kártalanítási keret	1000	Összesen 31 védett növény (és zuzmó) több, mint 16 000 egyedének 1378 lokalitása került rögzítésre. A kék galamb, fekete harkály, hamvas küllő, közép fakopáncs és örvös légykapó célfajokon túl 37 további állatfaj (1 puhatestű, 13 ízeltlábú, 5 kételtű, 2 hüllő, 15 madár és 1 emlős) egyedeinek

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
						lokalitása került rögzítésre, köztük 27 Formica hangyák által épített boly.
5.	Erdők ökológiai állapotának felmérése	Dr. Standovár Tibor	Alsó-Őrség	kártal-nítási keret	4500	Összesen 507 ha erdő állapotfelvétele történt meg 963 mintavételi ponton. A vizsgált erdőkben változatos a korosztály-szerkezet, kevés a hagyásfa és holtfa, a fához köthető mikrohabitatok száma is csekély, újulat pedig - ha egyáltalán van, akkor is erősen rágott állapotban.
6.	Bükkösök klíma sérülékenységének vizsgálata az Őrségi Nemzeti Park területén	Dr. Móricz Norbert	Őrségi Nemzeti Park	kártal-nítási keret	2000	A gyenge talaj-vízkapacitással és szárazabb klimatikus adottságokkal bíró bükkösben lehet károk megjelenésére számítani, akár már a század közepe előtt. Ahol a klimatikus adottságok kedvezőbbek és a talajok vízkapacitása nagyobb, ott vitálisak maradnak a bükk állományok. Javaslatok: 1) a nagyobb sérülékenységgel bíró állományokban tölgy fafajra való átállás vagy tölgygel elegyes állomány létrehozása, (2) az állományok mikroklímájának fenntartása, azaz az állományok nagyobb mértékű megbontásának elkerülése és (3) az elegyes állományok számának növelése.
7.	Hallépcsők hatékonyságának vizsgálata	Sallai Zoltán	Rába: Szentgotthárd, Ikervár, Pinka: Felsőcsatár	WeCon projekt	8785	Szentgotthárdon a jelfogó berendezés által detektált halegyedek 73%-a, az ikervári halcsatornában a jelet adó halegyedek 90%-a, míg a Pinkán a felsőcsatári

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
						halcsatornában jelet adó halaknak mindössze a 38%-a kelt át sikeresen.
Összesen:					26 285	

4.2 Monitorozás

2020-ban Igazgatóságunk összesen 21 különböző monitorozási feladatot végzett el. Ezek jelentős része a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer keretében zajlott. Ezen kívül végeztünk még saját kidolgozási monitorozási programokat is, köztük az élőhelykezelések hatásának monitorozását.

4.2. táblázat: Monitorozás

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
1.	Védett növényfajok monitorozása	Tóth Sára, Kóródi Blanka	ÖNPI működési területe	kártalanítási keret	1400	11 faj felmérése. Részletes elemzésünket lásd a szöveges részben.
2.	Cönológiai monitorozás	Dr. Király Botond Gergely	Bozsok	kártalanítási keret	120	Az NBmR társulásmonitorozás keretében 2020-ban a <i>Succiso-Molinietum</i> társulás felmérését végeztük el. A főbb észrevételek a szöveges részben olvashatók.
3.	Közösségi jelentőségű élőhelytípusok monitorozása	Dr. Mesterházy Attila	Szalfő, Orfalu, Óriszentpéter, Vásárosmiske, Sorkifalud, Ják,	kártalanítási keret	450	A 10 mintavételi hely közül állapotuk értékelésekor 9 kapott „kedvező” minősítést (6430-9017, 6520-9002, 6410-9015, 6440-9001, 6510-9010, 91G0-9028, 91E0-9028,

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
			Petőmihályfa, Andrásfa, Kercaszomor, Egyházashollós			9130-9014 és 1 élőhelytípus „nem kielégítő” besorolást (91M0-9012)
4.	Gyepök botanikai összetételének, állapotának, kezelésének monitorozása	Dr. Mesterházy Attila	Apátistvánfalva, Magyarszombatfa, Velemér, Kétvölgy, Szakonyfalva, Kercaszomor, Szőce	kártalanítási keret	700	Igazgatóságunk 10 legjobb gyepének monitorozását 2020-ban is folytattuk, 7 gyep cönofelvelelésére került sor. A jelenlegi kezelés a legtöbb gyep esetében megfelelő az állapotuk fenntartásához. A legeltetést rövid távon javasolt alkalmazni, például degradált gyepök esetében, a területeket hosszú távon fajkészletük megőrzése érdekében kaszálással kell kezelni. Az üde lápréti foltok átalakulása, visszaszorulása és szárazodási folyamat mindenhol megfigyelhető, emiatt az üde láprétekhez kötődő, védett növényfajok még megtalálhatók, de állományuk jelentősen csökkent.
5.	Üde gyepök nappali lepkéközösségeinek monitorozása	Scherer Zoltán	Őrségi Nemzeti Park	kártalanítási keret	1500	67 faj 11 464 példánya került elő, melyek közül 1243 példány 25 különböző védett fajhoz tartozott. A védett fajok közül a második legnagyobb egyedszámban megfigyelt lepke, a közösségi jelentőségű vérfű-hangyaboglárka volt.
6.	Védett éjszakai lepkék felmérése az Őrségi Nemzeti Park	Dr. Horváth Bálint	Őrségi Nemzeti Park	kártalanítási keret	300	25 helyszínen történt célzott lámpázás, 22-ben összesen 29 védett éjszakai lepkéfajt sikerült megfigyelni. Ezek közül kettőnek

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
	területén					egyáltalán nem volt adata eddig a biotikai adatbázisunkban.
7.	Kétéltű és hüllő közösségek monitorozása	Dr. Dankovics Róbert	Szentgotthárd: Máriaújfalu, Farkasfa; Szakonyfalu; Óriszentpéter; 66db tóka az ÖNP területén	kártalanítási keret	1 155	Máriaújfalu a barna varangy (<i>Bufo bufo</i>) a tavaly tapasztalt egyedszámban volt jelen a szaporodóhelyen. Farkasfán a mocsári béka (<i>Rana arvalis</i>) és a gyepi béka (<i>Rana temporaria</i>) állománya is magas volt a szaporodási időszakban. Az élőhely megőrzése érdekében tett vízmegtartó beavatkozás eredményes volt.
8.	Göte monitorozás	Tóth Mihály	Bárkás-tó, pityerszeri (Szalafő) tókák, szakonyfalui régi vadászház melletti tóka a Grajka-patak völgyében	kártalanítási keret	50	A Bárkás-tónál az alpesi tarajos göte (<i>Triturus carnifex</i>) és a pettyes göte (<i>Lissotriton vulgaris</i>) összesen 33 (Tc:15, Lv:18), Szalafőn szintén a fenti két faj 86 (Tc: 53, Lv: 33) egyede került elő. A Grajka-völgyben az idei évben összesen 12 példányt (Ta: 7, Lv: 5) mutattunk ki, melyek között az alpesi göte mellett a pettyes göte is megjelent. A mintavételi helyen a 2018. évi jelentős állomány csökkenéshez képest számottevő növekedés figyelhető meg.
9.	Ürge felmérés	Faragó Ádám	Kenyeri-reptér	kártalanítási keret	37,5	A növényzet magassága az előző évekkel összehasonlítva sokkal kedvezőbb volt az állatok számára. A 2019-es számláláshoz képest jelentősen több, összesen 778 lyukat számoltunk.
10.	Pele monitorozás	Faragó	Órség: Szalafő,	kártalan-	37,5	A 2019-es évhez hasonlóan továbbra is

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
		Ádám	Kőszegi-hegység	nítási keret		viszonylag alacsony az odúk pelék általi foglaltsága. Szalafőn 7, a Kőszegi-hegységben összesen 8 odúban találtunk pele jelenlétére utaló nyomokat. Az arányt 2021-ben a lakatlan odúk kedvezőbb helyre való áthelyezésével tervezzük javítani.
11.	Kisemlős közösségek monitorozása bagolyköpetek alapján az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság területén	Dr. Horváth Győző	Alpokalja, Kemeneshát, Marcal-medence, Sopron-Vas-síkság, Zalai-dombvidék középtájak Vas megyei területei	kártalanítási keret	500	Az előző évhez képest arányaiban több kisemlős egyed került elő a gyűjtött bagolyköpetekből. A törpeegér (<i>Micromys minutus</i>) mind az öt, a csaltíjáró pocok (<i>Microtus agrestis</i>) a Marcal-medence kivételével a másik négy középtáj területéről előkerült.
12.	Vadmacska monitorozás	Dr. Lanszki József	Őrség, Rába és Csörnöc-völgy, Pinka, Kőszegi-hegység Natura 2000 területek	kártalanítási keret	1 000	Az 54 helyszínen végzett szőrscapdázás 100 szőrmintát eredményezett, melyből 15 lehet alkalmas molekuláris genetikai vizsgálatra. A 2019-2020-ban fotóscapdával vizsgált összesen 26 helyszín közül 11 helyszínen készült felvétel összesen 21 vadmacska fenotípusú egyedről az Őrség, a Rába és Csörnöc-völgy, valamint a Pinka mintavételi területeken. Emellett 9 helyszínen összesen 18 példány házi macska jelenlétét mutattuk ki.
13.	Épületlakó denevérek monitorozása	Dr. Illyés Zoltán Péter, Zalai Béla	Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területe	kártalanítási keret	300	2020-ban 30 átvizsgált épületből 14-ben összesen 744-891 egyeddet sikerült regisztrálnunk (654-769 pld. <i>Myotis myotis</i> , 80-110 pld. <i>Eptesicus serotinus</i> és 10-12

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
						pld. <i>Plecotus sp.</i>). Az Őrségi Nemzeti Park területén élő populációk továbbra is stabilitást mutatnak. Az ÖNP területén kívül eső 20 új helyszín közül kiemelendő Egyházashollós, ahol egy eddig nem ismert, nagyobb egyedszámú közönséges denevér kolónia (220-250 pld.) került elő.
14.	Kis lile és billegetőcankó monitorozása a Rábán	Faragó Ádám, Dr. Szentirmai István	Rába-folyó: Szentgotthárd-Csákánydoroszló	kártalanítási keret	50	Kis lilét 1 pontban, billegetőcankót pedig 11 pontban figyeltünk meg a Rába Szentgotthárd és Csákánydoroszló közötti szakaszán.
15.	Gyöngybagoly és kuvik felmérés	Dr. Klein Ákos	Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területe	kártalanítási keret	750	Összesen 48 gazdasági épület került átvizsgálásra. Gyöngybagolyra utaló nyomot 15, kuvikra utalót pedig 7 helyen azonosítottak. Ebben az évben 3 oszlop-, valamint 7 költőláda kihelyezését is elvégezte az Alapítvány.
16.	Farkaserdő nagylepkéinek felmérése	Dr. Horváth Bálint	Farkaserdő	kártalanítási keret	700	A zoológiailag kevésbé feltárt területen az előre kijelölt 15 védett célfajból ötöt sikerült kimutatni a területen. Összesen azonban 186 lepkefaj került elő nem védetekkel együtt.
17.	Farkaserdő madarainak felmérése (harkályok, kék galamb)	Vasuta Gábor	Farkaserdő	kártalanítási keret	300	A hét célfajból mindegyik előkerült a tavaszi felmérések során. Összesen 136 adatpont keletkezett, melyből 50 db. közösségi jelentőségű harkályfajokra vonatkozik.
18.	Természetvédelmi erdőkezelés	Dr. Standovár	Őrség	kártalanítási	3000	Összesen 300 ha erdő állapotfelvétele történt meg 605 mintavételi ponton. A

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
	monitorozása	Tibor		keret		vizsgált erdőkben változatos a korosztály-szerkezet, kevés az álló holtfa, sok a fekvő holtfa, a fához köthető mikrohabitatok száma csekély, újulat pedig - ha egyáltalán van, akkor is erősen rágott állapotban.
19.	Természetvédelmi előírások hatásának monitorozása erdőkben	Nagy Dániel	Felső-Őrség	kártalanítási keret	150	Kidolgozásra került az erdőtervi előírások hatásainak vizsgálatát, a terv betartásának ellenőrzését lehetővé tevő protokoll.
20.	Vadonterület monitorozás	Dr. Győri-Koósz Barbara, Mesterházy Attila	Kondorfa	kártalanítási keret	1830	Az eredmények azt mutatják, hogy az európai bölény jelentős fásszárú növényfogyasztása nemcsak a táplálékszegény téli időszakban jellemző, hanem folyamatos igénye van erdei társulások jelenlétére is. A fűfélék magas fogyasztási aránya tavasztól őszig alátámasztja a gyeptársulásokhoz kötődését, a lágyszárú növények közül elsősorban a fűféléket és a sásokat kedveli, a kétszikűekből csak kevesebbet igényel
21	Dobogó erdő élőhely szerkezet-változás monitorozása	Dr. Király Géza	Körmend: Dobogó-erdő	kártalanítási keret	1600	Az alapállapotfelmérés keretében elkészült a terület részletes digitális domborzatmodellje (DDM), borított felszínmodellje (BFM), valamint a famagasságokat leíró normalizált borított felszínmodellje (nBFM). A felmérés alapján részletes törzstérkép, valamint körlap eloszlási térkép is készült.

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
Összesen:					14 775	

4.3 TIR-be betöltött és betöltésre előkészített adatok modulonként

Az OKIR vagyon és ingatlan moduljának adatokkal való feltöltése korábban megtörtént, így e modulok esetében csak aktualizálást végeztünk. Szerződések közül 14 db-ot töltöttünk fel a rendszerbe. A védett objektum modulban jelenleg összesen 1729 rekord egyedi tájérték található. A biotikai adatbázisunkban rendelkezésre álló, 2017.01.01-2020.06.15. közt gyűjtött botanikai, mikológiai és zoológiai adatokat megküldtük. 2020-ban összesen 74 734 adatot készítettünk elő a feltöltésre.

4.4 Jelentési kötelezettség

Igazgatóságunk a korábbi évekhez hasonlóan az elvégzett kutatási és monitorozás feladatokról jelentést készít az AM Természetmegőrzési Főosztálya számára.

5. Természetvédelmi kezelési tevékenység

5.1 A) Természetvédelmi kezelési tervek

Igazgatóságunk működési területén, a meglévő tizenegy, egyedi jogszabállyal létesített országos jelentőségű védett természeti területből hat rendelkezik jogszabályban kihirdetett kezelési tervvel:

- Jeli Arborétum Természetvédelmi Terület: 86/2015. (XII. 21.) FM rendelettel módosított 109/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet;
- Kámoni Arborétum Természetvédelmi Terület: 162/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet;
- Körmendi-kastélypark Természetvédelmi Terület: 20/2016. (III. 30.) FM rendelettel módosított 152/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet;
- Kőszegi-tőzegmohás Láp Természetvédelmi Terület: 29/2006. (V. 22.) KvVM rendelet;
- Sághegyi Tájvédelmi Körzet: 16/2008. (VI. 3.) KvVM rendelet;
- Jáki kardvirágos erdő Természetvédelmi Teerület: 40/2020. (VIII. 7.) AM rendelet.

A Kőszegi TK kivételével a többi védett terület kezelési terve elkészült, de még nem került sor a területi szintű egyeztetés lefolytatására.

2013-ban zajlott az Őrségi Nemzeti Park kezelési övezeteinek lehatárolása. Az Igazgatóság és a Szombathelyi Erdészeti Zrt., valamint a Zalaerdő Zrt. kompromisszumos megállapodásának megfelelően a védett terület 3%-a került a természeti övezetbe, 95%-a a természetkímélő hasznosítási övezetbe és 2%-a a szolgáltató övezetbe. 2019-ben újratárgyaltuk az erdészetekkel az ügyet, de ez az egyes övezetek összes kiterjedését nem befolyásolta.

5.1. A. táblázat: Kezelési tervek

A védett vagy védelemre tervezett terület neve	A tervezési terület nagysága (ha)	Megalapozó dokumentáció (+,-)	Részletes természetvédelmi kezelési terv (+,-)	"C" fejezet, jogszabály melléklete (+,-)
Őrségi Nemzeti Park	44 048	+	+	+
Sághegyi TK	238	+	+	+

A védett vagy védelemre tervezett terület neve	A tervezési terület nagysága (ha)	Megalapozó dokumentáció (+,-)	Részletes természetvédelmi kezelési terv (+,-)	"C" fejezet, jogszabály melléklete (+,-)
Csörnök-menti TK (tervezett)	6 147	+	+	+
Kőszegi TK	4 351	-	-	-
Kámoni arborétum TT	25	+	+	+
Jeli arborétum TT	75	+	+	+
Jáki kardvirágos erdő TT	70	+	+	+
Szelestei arborétum TT	14	+	+	+
Sárvári arborétum TT	9	+	+	+
Kőszegi Tőzegmohás Láp TT	4	+	+	+
Körmendi Várkert TT	37	+	+	+
Nemesmedvesi Történelmi Emlékhely TT	59	+	+	+

5.1 B) Natura 2000 fenntartási tervek

Az Igazgatóság működési területén a Pinka, a Rába és Csörnök-völgy, a Gércei tufagyűrű és láprét, a Kenyeri reptér, a Kemenessömjéni cserjés legelő és az Ostffyasszonyfa-csöngői legelő természetmegőrzési területek esetében állnak rendelkezésre fenntartási tervek, amelyek az Igazgatóság honlapján elérhetőek. Ezek a tervek az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból kapott támogatásból készítettük el. 2016-ban további négy terület esetében készítettünk fenntartási terveket és végeztük el azok társadalmi egyeztetését. A Kölesterető, az Öregcser és a Gyöngyös-patak és kőszegi Alsó-rét természetmegőrzési területek fenntartási terveit az FM Szakmai Bizottsága jóváhagyta. Váti gyakorlótér korábban elkészült fenntartási tervét 2019-ben frissítettük és 2021-ben fogjuk benyújtani a Szakmai Bizottsághoz. A Váti gyakorlótér fenntartási tervének elkészítését a Magyarország-Svájc Együttműködési Program támogatta, a többi terv pedig a Földművelésügyi Minisztérium „Természetvédelmi kártalanítás” előirányzatából készítettük el. 2017-ben elkészült a Kőszegi-hegység, az Ablánc-patak völgye és a Sághegy természetmegőrzési területek fenntartási terve is, amelyeket 2018-ban benyújtottunk a Szakmai Bizottsághoz. Ezek közül 2019-ben az Ablánc-patak völgye és a Sághegy tervének elfogadása megtörtént. 2020-ra véglegessé vált az Őrség kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve. Az korábbiaktól eltérő módon az Őrség fenntartási tervét teljes egészében részvételi módszerrel készítjük, így nagy hangsúlyt fektettünk a gazdálkodók bevonására. 2018-ban 45 gazdálkodóval készültek részletes interjúk, illetve lebonyolítottunk egy lakossági fórumot is. 2019-ben elkészült a fenntartási terv és lezajlott a teljes társadalmi egyeztetés is. Ez utóbbi során 20 mezőgazdálkodóval folytattunk gazdaság-szintű egyeztetéseket a kezelési előírásokról, valamint 10 erdőgazdálkodó képviselőivel zajlottak terpei egyeztetések. A tervet a Szakmai Bizottság 2020-ban elfogadta.

5.1 B. táblázat: Natura 2000 fenntartási tervek

A Natura 2000 terület neve	A tervezési terület nagysága (ha)	Elfogadott terv (+)	Elfogadásra váró terv (+)	Készülő terv (+)
HUON20006 Pinka	486	+		
HUON20008 Rába és Csörnöc-völgy	12147	+		
HUON20009 Ostffyasszonyfa-csöngői legelő	181	+		
HUON20011 Kenyeri reptér	699	+		
HUON20012 Kemenessömjéni cserjés legelő	618	+		
HUON20014 Gércei tufagyűrű és láprét	455	+		
HUON20013 Öregcser	258	+		
HUON20007 Köles-tető	385	+		
HUON20020 Gyöngyös-patak és kőszegi Alsó-rét	337	+		
HUON20001 Ság-hegy	238	+		
HUON20002 Kőszegi-hegység	4018		+	
HUON20003 Ablánc-patak völgye	1465	+		
HUON20005 Váti gyakorlótér	597		+	
HUON10001 Őrség különleges madárvédelmi terület	45694			+
HUON20018 Őrség kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület	44165	+		

5.2 Élőhely-fenntartás, kezelés

5.2.1 Élőhelyeket érintő legjelentősebb ökológiai állapotváltozások

Gyeppek és szántók

Az Őrségi Nemzeti Park területén a gyeppek és a szántók esetében két egymással ellentétes folyamat játszódik le. Egyrészt továbbra is jellemző az apró rét és szántó parcellák felhagyása és erdősülése, de emellett más területeken egyre jellemzőbbé válik a gazdálkodás intenzitásának növekedése is. A gyeppek esetében ezt az állattartás lassú, de mégis érzékelhető fellendülése okozza, aminek következtében a meglévő rétek kezelése egyre intenzívebbé válik.

A Szentgyörgyvölgyi-patak völgyében például újra jellemzővé vált az évi kétszeri kaszálás. A szántók esetében egyre több a nagytáblás monokultúra, ami nagyban eltér a hagyományos őrési gazdálkodástól. Megjelent az igény egyik oldalról az öntözésre, másiktól pedig a meliorációra. Pozitív folyamat ugyanakkor a gyepek esetében, hogy Igazgatóságunk folyamatosan hajt végre élőhelyrekonstrukciókat, aminek keretében gyomosodott és cserjésedett réteket állít helyre és tesz újra művelhetővé. Ezzel párhuzamosan több magángazdálkodó is elkezdte a korábban felhagyott területeinek helyreállítását és ezeket újra hasznosítani kezdte. A legeltető állattartás is egyre jellemzőbbé válik a nemzeti park területén, ami részben az igazgatóság állatkihelyezési programjának is köszönhető. Számos előnye mellett a legeltetés jelentős természetvédelmi kockázatokat is hordoz, elsősorban az üde gyepek esetében, ahol a nem megfelelő talajállapotok mellett végzett legeltetés könnyen az élőhelyek leromlását, gyomosodását okozhatja.

Erdők

Az erdők esetében több jelentős változás is bekövetkezett az utóbbi időszakban. A szántók és gyepek beerdősülésével az erdők aránya folyamatosan növekszik, jelenleg az Őrségi Nemzeti Park 72%-át erdők borítják (beleszámítva a cserjéseket is). A gazdálkodás módszereinek megváltozásával a lombos fafajok aránya folyamatosan növekszik, az erdeifenyő pedig rohamosan szorul vissza. Kivételt képeznek ez alól azok az erdők, ahol a gazdálkodó szándékosan visszaszorítja a lombos fafajokat az erdeifenyő javára. Ennek egyik sajnálatos következménye, hogy még mindig kevés olyan erdő van, amely esetében biztonságosan kivitelezhető a természetes folyamatokra alapozott kezelés és köztük a természetes felújítás. A kisparaszti szálalás eltűnésével veszélybe kerültek a számos védett növényfaj (pl. körtikék, korpafüvek) élőhelyét jelentő mészkőrűlő erdeifenyvesek. Pozitív folyamatok indultak el az erdők elegyességének és szerkezeti változatosságának növelése terén, azonban ez még nem általános. Sok esetben sajnos még most is bevett gyakorlat az elegyfajok, elsősorban a pionír lombos fafajok teljes eltávolítása a tisztítások és gyéritések során. A klíma szárazodása következtében a lucfenyő erőteljes visszaszorulása (szűfajok okozta pusztulás) zajlik.

Vizes élőhelyek

A vizes élőhelyek állapotának változására leginkább a klímaváltozás miatti kiszáradás a jellemző. Számos vendvidéki kis patak, amely korábban gazdag halfaunának adott otthont, mostanra időszakossá vált és a nyár nagy részén a medre teljesen szárazra kerül. A lápokot ugyanez a folyamat veszélyezteti. Élőhelyrekonstrukciós munkái során Igazgatóságunk igyekszik ezeknek az értékes élőhelyeknek a vízellátását megoldani. Több láp esetében készültek vízvisszatartó műtárgyak, amely várhatóan mérsékli majd a szárazodás káros hatásait. A kis vízfolyásokkal és a Rábával kapcsolatos másik jelentős folyamat a szennyezések általi terhelés növekedése. A Rába mentén ennek legfőbb oka az intenzív mezőgazdasági művelés, ami a vegyszerek bemosódásának mértékét növeli meg. A kisvízfolyások esetében ez a probléma kevésbé áll fenn, ehelyett a kis vízhozammal párosuló növekvő szennyvízbevezetés okoz gondot. A Zala nemzeti parki szakaszán több alkalommal is előfordult, hogy tisztítatlan szennyvíz került a patakba, ennek hatására pedig a gerinctelen élővilág jelentős részben megsemmisült. A szennyvíz csatornahálózat és a tisztítók elégtelen működése miatt a szennyezések várhatóan a jövőben is elő fognak fordulni.

5.2.2 Élőhely-fenntartás, kezelési tevékenységek ismertetése

Az Őrségi Nemzeti Park gyepterületei

A saját használatban lévő területek tekintetében 706 hektáron kaszáltunk, 592,1 hektáron legeltettünk. A legeltetett földrészletek egy része egykori parlag szántó volt, amelyeket a folyamatos használattal, vagy fűkeverék telepítésével vontuk újra művelésbe. A vegyes művelésű területek első növedékét kaszáltuk, második növedéket legeltettük. A kaszálassal kezelt termőföldjeink között található nemzeti parkunk legértékesebb gyepterületei. Bérbeadott területeink között legelők és kaszálók is vannak. A nem kezelt gyepterületek egy része korábban becserjésedett és helyreállítása folyamatban van, más részük nem igényel kezelést, mert magassásos növényzet található rajta.

A Kőszegi Tájvédelmi Körzet gyepterületei

A Kőszegi Tájvédelmi Körzet mocsárrétjeinek területéből 60 hektárt használati megállapodás keretében a Kőszegi Evangélikus Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium kezelt. A vagytonkezelésünkben lévő területeken 2020-ban 7,79 ha gyepterületet legeltetés céljából haszonbérbe adással hasznosítottunk. Hegyalján 4 hektárt megbízás alapján vállalkozóval kezeltettünk. A Doroszlói-réteken 70 hektáron legeltetést és kaszálást végeztünk, illetve megbízás alapján vállalkozóval kezeltettük.

Natura 2000 területek gyepterületei

A védett területeken kívüli Natura 2000 területeken 138 ha gyepet kaszáltunk és 96 ha-t haszonbérbe adtunk. A fennmaradó gyepterületek egy része korábban becserjésedett és helyreállításra vár, más részük nem igényel kezelést, mert magassásos növényzet található rajta.

Az Őrségi Nemzeti Park szántói

Szántóföldi művelést közel 500 ha-on végeztünk, elsősorban szántóföldi szalastakarmány előállítás érdekében, de jelentős gabona területeink is voltak, melyek mind a gabona, mind az alomszalma igény kielégítése érdekében. A termelt gabonákból, zab, búza, kukorica László majorban lévő daráló gépünkkel abrak takarmányt állítunk elő. Siló kukoricából, lucernából és keverék kultúrákból, erjesztett tömeg takarmányt készítünk, ezt állataink téli takarmányozására használjuk fel.

Az Őrségi Nemzeti Park erdei

2020-ban erdőkezelési tevékenységünk részben a KEHOP Erdőt természetesen! „Bolygatott erdei élőhelyek rekonstrukciója az Őrségben” című projekt keretében folytatódott. Ennek keretében mintegy 240 ezer db csemete került elültetésre a 36,7 hektárnyi projekterületen. Többségében tölgy főfafajú állományokat hozunk létre nagymértékű őshonos elegyítéssel (vadgyümölcsök, szilek, juharok, nyárok, szelídgesztenye, magas kőris, fehér fűz, mézgás éger és cserjefajok stb.).

Saját erőből folytattuk a pusztuló lucosok felszámolását (Őriszentpéter 38 és Szalafő 63 erdőtagokban) mintegy 3,9 ha-on, amelyek erdőfelújítása tölgy főfafajjal folyamatban van. Korábban nyitott lékeink állapotát szorosan nyomon követjük, a természetes újulat megsegítése érdekében szükség esetén ápolást végzünk, a megjelenő csemeték egy részét egyedi védelemmel látjuk el. Az akáccal fertőzött lékekben évenként elvégezzük a sarjak leverését, időnként vegyszeres kezeléssel kiegészítve.

A 2020. évi fakitermeléseink döntő többségét a folyamatos erdőborítás biztosítása érdekében végzett 80-100 év körüli állományok zárodásának egyenlőtlen (lékes, kislékes és szálaló

jellegű) csökkentése jelentette (Magyarszombatfa 53 és 54 tag, valamint Felsőszölnök 73 tag). Magtermő faegyedek környékén a záródás csökkentésével előkészítettük a területet az újulat számára, amely megjelenése esetén az állomány további bontását tervezzük. Fakitermeléseink után minden esetben növeltük az erdőben a holtfa jelenlétét, döntött és lábon álló egyedeket egyaránt hátrahagyva.

5.2. táblázat: Élőhely-fenntartás

No.	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa	Fenntartás célja – fő beavatkozások/kezelések
1.	Őrségi NP	1298	gyep	Védett növények és nappali lepkék élőhelyének fenntartása érdekében végzett kaszálás és legeltetés.
2.	Kőszegi TK	142	gyep	Kaszálás és legeltetés védett fajok élőhelyének fenntartása érdekében.
3.	Natura 2000 területek	234	gyep	Védett növények és nappali lepkék élőhelyének fenntartása érdekében végzett kaszálás.
4.	Őrségi NP	116	erdő	Folyamatos erdőborítás elérése és az erdők természetességének növelése érdekében végzett gazdálkodás.
5.	Őrségi NP	500	szántó	Szántóföldi madár és apróvad élőhelyek fejlesztése, fenntartása extenzív gazdálkodással.

5.3 Élőhely-rehabilitáció

A Doroszlói-rétek rekonstrukciója:

A Doroszlói-réteket egykor legelőként, kaszálóként hasznosították. A helyi állattartás visszaszorulásával feltörték, szántóföldi művelés alá vonták a területet. A gazdák a domb felől érkező és a talajban szivárgó vizeket árkokkal próbálták elvezetni, de nem jártak sikerrel. A rétet a sikertelen művelést követően magára hagyták. Az egykor dús fűvű, fajgazdag legelő egyes részei rohamosan cserjésedni kezdtek, másutt az idegenhonos, inváziósan terjedő növényfajok vették át az uralmat. Az Igazgatóságunk által végzett élőhely-helyreállítási beavatkozások célja, hogy a rétek helyreállításával és a vízháztartás javításával olyan változatos terület jöjjön létre, amely számos élőlénynek nyújt kedvező életfeltételeket. A rétek jó állapotát magyartarka szarvasmarhák legeltetésével tartjuk fenn, melyek tavasztól ősziig tartózkodnak a területen.

A nagy kiterjedésű, áthatolhatatlan bokorfüzesek helyén változatos szerkezetű fás legelőt hoztunk létre. A 70 hektáros terület felén helyreállítottuk a rét eredeti állapotát. 14 kisebb-nagyobb erdőfolt és 179 különálló faegyed megőrzésével alakítottuk ki a táj jellegét. Fontos szempont volt az idős fák és a vadgyümölcsök kímélete, ezek számos élőlénynek nyújtanak táplálékot és menedéket. A vízépítési munkák eredményeként javult és egyenletesebbé vált a terület vízellátottsága. A csapadékból származó víz hatékonyabb megtartásának, illetve a mesterséges vízpótlásnak köszönhetően sekély vízállásos foltok alakulnak ki a terület legmélyebben fekvő részein. Ezek a kételtűek menedékei, valamint a madarak fontos táplálkozó- és pihenőhelyei. Kialakítottuk a szakaszoló legeltetési állattartáshoz szükséges infrastruktúrát. A szarvasmarhák legelésükkel, taposásukkal fenntartják az üde gyepek megfelelő állapotát, javítják az itt élő ritka növényfajok életfeltételeit és visszaszorítják az ezeket veszélyeztető idegenhonos, inváziós fajokat. Jelenlétük számos állatfajt vonz a területre. A kilátók és információs táblák a projekt bemutatását és az érdeklődők tájékoztatását szolgálják.

Kisléptékű élőhelyrekonstrukciók:

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén számos olyan kisebb méretű, de természetvédelmi szempontból értékes gyepfolt található, melyek a hosszú ideig tartó kezeletlenség következtében becserjésedtek, fajkészletük leromlott, idegenhonos özönnövények uralkodtak el rajtuk, ugyanakkor az igazgatóság nem rendelkezik a helyreállításukhoz szükséges kapacitással. Az Igazgatóság ezért a védett és fokozottan védett növényfajok veszélyeztetett állományai és a veszélyeztetett élőhelyek megőrzése céljából a szükséges beavatkozásokat többségében külső vállalkozó megbízása útján végeztette el, csak kisléptékű, kevés időt és energiát igénylő feladatot tudtunk magunk elvégezni.

A beavatkozásokkal megcélzott élőhelytípusok: 4030 Száraz fenyérek, csarabosok, 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepek, 6240 Pannon lejtősztyeppék és sziklafüves lejtők, 6410 Kékperjés láp-rétek, 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*), 6520 Hegyi kaszálórétek.

Az élőhelyrehabilitációval érintett védett fajok: *Pulsatilla grandis*, *Orchis ustulata*, *Eriophorum angustifolium*, *Iris variegata*, *Adonis vernalis*, *Achillea ptarmica*, *Gladiolus imbricatus*, *Gentiana pneumonanthe*, *Iris sibirica*, *Himantoglossum adriaticum*, *Hemerocallis lilio-asphodelus*, *Pyrola rotundifolia*, *Platanthera bifolia*, *Daphne cneorum ssp. arbusculoides*.

1. Kisméretű, speciális kezelést igénylő közösségi jelentőségű gyepes élőhelytípusok helyreállítása, kézi és kisgépi erővel végzett kaszálás és szénalehordás útján – Belső-Őrségi gyepek

A 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) közösségi jelentőségű élőhelytípus, valamint az *Iris sibirica*, *Gentiana pneumonanthe*, *Hemerocallis lilio-asphodelus* védett fajok érdekében Kercaszomor, Magyarszombatfa települések közigazgatási határán belüli gyepterületeken, összesen 2,5 ha-on történt kaszálás, illetve a lekaszált növényzet eltávolítása.

2. Kisméretű, speciális kezelést igénylő közösségi jelentőségű gyepes élőhelytípusok helyreállítása érdekében kézi erővel végzett szénalehordás Kondorfa, Nemesmedves, Náriai és Kőszeg, Pornóapáti települések közigazgatási területén

A 6520 Hegyi kaszálórétek, a 6410 Kékperjés láp-rétek közösségi jelentőségű élőhelytípusok, az *Orchis ustulata*, *Pulsatilla grandis*, *Iris sibirica*, *Gladiolus imbricatus* védett növényfajok, valamint a *Hemerocallis lilio-asphodelus*, *Himantoglossum adriaticum* fokozottan védett növényfajok élőhelyének helyreállítása érdekében vállalkozó bevonásával összesen 2,93 ha nagyságú területen végeztünk kaszálást, ebből 2,3 ha-on két alkalommal. A vállalkozó a munkálatok során a kaszálék lehordását végezte, ezzel hozzájárult az érintett gyepterületeken a tápanyagfeldúsulás megelőzéséhez, a honos fajok életterének növeléséhez, az özönfajok és egyéb gyomok, cserjék visszaszorításához.

3. Kisméretű, speciális kezelést igénylő közösségi jelentőségű gyepes élőhelytípusok helyreállítása kézi és kisméretű gépi erővel végzett kaszálás és szénalehordás útján Felsőszölnök, Kétyölgy, Szakonyfalu, Szentgotthárd és Szőce községek területén

A 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*), 6520 Hegyi kaszálórétek, a 6410 Kékperjés láp-rétek közösségi jelentőségű élőhelytípusok, az *Eriophorum angustifolium*, *Iris sibirica*, *Gentiana pneumonanthe*, *Achillea ptarmica* védett növényfajok, valamint a *Hemerocallis lilio-asphodelus* fokozottan védett növényfaj élőhelyének helyreállítása, fenntartása érdekében vállalkozó bevonásával összesen 3,38 ha nagyságú területen végeztünk kaszálást, szénalehordást.

4. Kisméretű, speciális kezelést igénylő közösségi jelentőségű gyepes élőhelytípusok helyreállítása érdekében kézi vagy kisméretű gépi eszközökkel végzett kezelések Borgáta, Kissomlyó, Sitke, Gérce, Mesteri községek területén

A 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepes, 6240 Pannon lejtősztyeppes és sziklafüves lejtők, a 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) közösségi jelentőségű élőhelytípusok, valamint a *Pulsatilla grandis*, *Iris variegata*, *Adonis vernalis* védett növényfajok megőrzése érdekében 2,64 ha kiterjedésben végeztünk kézi és kisméretű gépi kaszálást, valamint a kaszálék lehordását.

5. Kisméretű, speciális kezelést igénylő közösségi jelentőségű gyepes élőhelytípusok helyreállítása érdekében kézi vagy kisméretű gépi eszközökkel végzett kezelések Szentgotthárd – Farkasfa község területén

A 4030 Száraz fenyérek és csarabosok közösségi jelentőségű élőhelytípus, valamint a *Pyrola rotundifolia*, *Platanthera bifolia*, *Daphne cneorum ssp. arbusculoides* védett növényfajok megőrzése érdekében 0,24 ha kiterjedésben végeztünk cserjeirtás.

5.3 táblázat: Élőhely-rehabilitáció

No.	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa	Forrás	Kezdeté és várható befejezése	A rehabilitáció célja - fő beavatkozások/kezelések
1.	Kószeg, Doroszlói-rétek	69,47	6410, 6510	KEHOP	2015-2020	Fás legelő kialakítása, a közösségi jelentőségű élőhelytípusok helyreállítása, <i>Trollius europaeus</i> , <i>Iris sibirica</i> , <i>Dactylorhiza majalis</i> védett növényfajok megőrzése - Növényzetirtás, vízháztartás javítás, legeltetési infrastruktúra kialakítás
2.	Belső-őrségi gyepek	1,5	6510	kártalanítási keret	2020	A közösségi jelentőségű élőhelytípus, valamint az <i>Iris sibirica</i> , <i>Gentiana pneumonanthe</i> , <i>Hemerocallis lilio-asphodelus</i> védett fajok megőrzése. – Kézi és kisméretű gépi erővel végzett kaszálás és szénalehordás.
3.	Kondorfa, Nemesmedves, Náriai és Kószeg, Pornóapáti	2,93	6520, 6410	kártalanítási keret	2020	A közösségi jelentőségű élőhelytípusok megőrzése, az <i>Orchis ustulata</i> , <i>Pulsatilla grandis</i> , <i>Iris sibirica</i> , <i>Gladiolus imbricatus</i> védett növényfajok, valamint a <i>Hemerocallis lilio-asphodelus</i> , <i>Himantoglossum adriaticum</i> fokozottan védett növényfajok élőhelyének helyreállítása. – Kaszálás és kézi erővel végzett szénalehordás.
4.	Felsőszölnök, Kétyölgy, Szakonyfalu, Szentgotthárd és Szőce	3,38	6510, 6410	kártalanítási keret	2020	A közösségi jelentőségű élőhelytípusok megőrzése, az <i>Eriophorum angustifolium</i> , <i>Iris sibirica</i> , <i>Gentiana pneumonanthe</i> , <i>Achillea ptarmica</i> védett növényfajok, valamint a <i>Hemerocallis lilio-asphodelus</i> fokozottan védett növényfaj élőhelyének helyreállítása, fenntartása. – Kézi és kisméretű gépi erővel végzett kaszálás és szénalehordás.

No.	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa	Forrás	Kezdeté és várható befejezése	A rehabilitáció célja - fő beavatkozások/kezelések
5.	Borgáta, Kissomlyó, Sitke, Gérce, Mesteri	2,64	6210, 6510	kártalanítási keret	2020	A közösségi jelentőségű élőhelytípus és a <i>Pulsatilla grandis</i> , <i>Iris variegata</i> , <i>Adonis vernalis</i> védett növényfajok megőrzése. – Kézi és kisméretű gépi erővel végzett kaszálás és szénalehordás.
6.	Szentgotthárd - Farkasfa	0,24	4030	ÖNPI	2020	A közösségi jelentőségű élőhelytípus helyreállítása, <i>Pyrola rotundifolia</i> , <i>Platanthera bifolia</i> , <i>Daphne cneorum</i> ssp. <i>arbusculoides</i> védett növényfajok megőrzése. – Kézi és kisméretű gépi erővel végzett cserjeirtás.

5.4 Fajmegőrzési tevékenységek

5.4.1 A fajokat érintő legjelentősebb ökológiai állapotváltozások

A védett réti fajokat az élőhelyük kezeletlensége vagy épp ellenkezőleg, a túl intenzív kezelés, elsősorban a túllegettetés veszélyezteti. Ezek következtében továbbra is jellemző a gyepek, forráslápok gyomosodása, cserjésedése, erdősödése. Ezzel a fajok élőhelye fokozatosan szűkül, a megmaradt élőhelyek egymástól elszigetelődnek. A mészkerülő erdeifenyvesek, csarabosok és védett fajaik a váltógazdálkodás, majd az erdei avargyűjtés megszűnését követően folyamatos visszaszorulást mutatnak. Sajnos a nemzeti park területének túlnyomó részén jelenleg a túl nagy vágásterületekkel dolgozó állami erdőgazdálkodás a jellemző, ami védett fajok tömegeit veszélyezteti. A tájban jellemző méretű vágásokban ugyanis teljesen megváltoznak a növények életkörülményeit meghatározó fény és nedvességviszonyok, agresszíven terjedő és növekedő gyomnövények jelennek meg, ezzel az eredeti erdei növényzet alkotói erősen megritkulnak vagy eltűnnek. Az elegyfajok száma általánosságban véve alacsony, az erdőállományok sematikus kor- és fajösszetételűek, kevés idős és holt fát tartalmaznak, ami kedvezőtlenül hat számos védett faj fennmaradására nézve.

5.4.2 Fajmegőrzési tevékenységek ismertetése

Fehérmájvirág (*Parnassia palustris*)

Magyarországon védett, nem rendelkezik fajmegőrzési tervvel. Az Őrségi Nemzeti Park működési területén évek óta hiába keressük, korábban ismert élőhelyeiről eltűnt. Emiatt indokoltnak láttuk, hogy a szőcei Lápok Háza mellett található szaporító kertben megkezdjük ex situ védelmét, mesterséges szaporítását. 2020-ban a korábban elültetett 10 egyedet 45-re sikerült felszaporítanunk, a jövőben tervezzük visszatelepítését természetes élőhelyére.

Karcsú pásztorbotmoha (*Hamatocaulis vernicosus*)

Magyarországon védett mohafaj, nem rendelkezik fajmegőrzési tervvel. A Magyar Természet-tudományi Múzeum munkatársainak közreműködésével a szőcei láprétekre megkísérletük visszatelepíteni a hazánk területéről kipusztult karcsú pásztorbotmohát. A kísérlet ötödik éve is biztató eredményekkel szolgált, mert valamennyi kiültetett telep továbbra is folyamatos növekedést mutat. Ebben fontos szerepe van a rendszeres, körültekintő kezelésnek.

Kereklevelű harmatfű (*Drosera rotundifolia*)

Magyarországon ritka, védett faj, amely nem rendelkezik fajmegőrzési tervvel. A korábbi évek tapasztalataiból kiindulva a Szőcei láprétek területén új helyen való magvetéssel igyekeztünk a faj elterjedését elősegíteni. A meglévő állományt speciális módon kezeljük, csak a kisebb állományok felett vágjuk kéthavonta a növényzetet, míg az azokat körülvevő vegetációt a harmat visszatartása érdekében megkíméljük és csak az ősz végén vágjuk le. Szőcén a megfelelő kezelés eredményeként tovább növekedett a faj egyedszáma a korábbi évekhez képest, jelenleg itt megközelítőleg 400 egyed található. A Sásos-tó úszólápján mesterségesen kialakított populáció immáron mintegy 1700 egyedet számlál, és folyamatos terjedésben van.

A Grajka-patak völgyébe visszatelepített állomány viszont továbbra is gyengének mutatkozik, ezért megerősítése és intenzívebb kaszálása szükséges. A Lápok Háza melletti szaporító kertben megkezdjük a faj mesterséges állománynövelését, 2020-ban az eredeti 44 egyedről 80-ra sikerült növelnünk a mennyiségét.

Keskenylevelű gyapjúsás (*Eriophorum angustifolium*)

A védett keskenylevelű gyapjúsás az elmúlt évtizedek során erősen megritkult az Őrség és a Vendvidék területén, ezért megőrzése érdekében igazgatóságunk és az ELTE Fűvészkert munkatársai közösen fáradoznak a faj helyi állományának felszaporításán. A Lápok Háza udvarán kialakított szaporító kertben az eredeti 14 egyed 460 egyedre növelnünk 2020-ban. A tövek kiültetése a jövőben tervezett. Fajmegőrzési tervvel nem rendelkezik.

Töviskés sás (*Carex echinata*)

Erősen megritkult, védett sásfajunk. Az Őrségi Nemzeti Park működési területén található állományai jövőbeni megerősítése céljából a lápi növények szaporítókertjében neveljük egyedeit. 2020-ban 3 egyedből 40-re sikerült mesterségesen felszaporítani. Ez a faj nem rendelkezik fajmegőrzési tervvel.

Tőzegeper (*Potentilla palustris*)

A Szent István Egyetem közreműködésével megkíséreltük a fokozottan védett tőzegeper őrségi helyzetét stabilizálni, ennek érdekében az Igazgatóság működési területén egyedüli szőcei populációból dugványszaporítás útján nyert 3 egyed a Szentgotthárd-farkasfai Sásos-tó lápi zombékosába ültettünk ki 2015-ben. 2017-ben, majd 2018-ban és 2019-ben is újabb állományerősítés történt. Az újonnan telepített egyedek mindegyike túlélte és virágzott, majd termést is érlelt. A korábban ültetett egyedek láthatóan megerősödtek, és folyamatos terjedésben vannak. A hajtások száma jelenleg 120 körülire tehető. A faj egyetlen, az igazgatóság működési területén található élőhelyén a kipusztulás szélére került az élőhelyül szolgáló láp feltöltődése miatt, ezért a Lápok Háza udvarán kialakított szaporító kertben folyamatosan dolgozunk az egyedszám mesterséges megnövelésén. A szaporítás egyelőre sikeresnek bizonyul, az eredetileg 12 egyed 2020-ban 53 egyedre sikerült növelnünk, amelyből 5 tövet ki is ültettünk a Szőcei-láprétre. A tőzegeper nem rendelkezik fajmegőrzési tervvel.

Lápi tarkalepke (*Euphydryas aurinia*)

A védett és közösségi jelentőségű lepkefaj az utóbbi 10 évben csaknem a kipusztulás szélére sodródott a nemzeti parkban, ahol lápréti ökotípusának legjelentősebb hazai állománya él. A visszaszorulás megállításának érdekében fajvédelmi programot indítottunk. Ennek keretében a három legjelentősebb élőhelyen (Orfalu, Gödörháza, Kercaszomor), ahol a jelenlegi állomány túlnyomó része él, teljeskörű hernyófészkek felmérést végeztünk a kaszálás megkezdése előtt. A fészkeket kijelöltük, kézi kaszával körbekaszáltuk, így a gépi kaszálás során ezek érintetlenek maradtak. A haris élőhelyének védelme miatt bevezetett úgynevezett „élőhelyvédelmi ingatlanhasználati megállapodást” 2020-ban a lápi tarkalepkére is kiterjesztettük. Ennek során három különböző gazdálkodóval kötöttünk szerződést az Őrségi Nemzeti Park területén. A fennhagyandó bűvósávokat a lepke petecsomóinak előzetes felderítése után jelöltük ki. A területek állapotát a későbbiekben is ellenőriztük, a bűvósávokat a gazdálkodók megkímélték, a korlátozással érintett időszakokra figyelemmel voltak.

Haris (*Crex crex*)

Igazgatóságunk a fokozottan védett és közösségi jelentőségű haris megőrzése érdekében a kaszálás elhalasztásáról a gazdálkodóval egy ún. "Előhelyvédelmi ingatlanhasználati megállapodást" kötött, melynek keretében a bevételkiesést kompenzálni tudtuk. 2020-ban csupán egy gazdálkodóval kötöttünk megállapodást, melynek eredményeképpen az érintett élőhelyen augusztus 15. után történt meg a rét kaszálása.

Ragadozómadárvédelem

Az Igazgatóság működési területén fészkelő nappali- és éjszakai ragadozó madárfajok közül a rétisas (*Haliaeetus albicilla*), a vörös kánya (*Milvus milvus*), a gyöngybagoly (*Tyto alba*), a kuvik (*Athene noctua*) és az uhu (*Bubo bubo*) kapott kiemelkedőbb figyelmet. 2020-as helyzetükről a ritka- és telepesen fészkelő madárfajoknál, illetve a gyöngybagoly- és kuvik felmérést bemutató pontban teszünk említést. A rétisasok sikeres fészkelésének biztosítása érdekében a szükséges korlátozásokat elrendeltettük. A vörös kánya esetében – mivel az saját kezelésű területünkön fészkel – erre nem volt szükség.

Igazgatóságunk vércsevédelmi programot hirdetett "Adj otthont egy vércsecsaládnak!" címmel. A kezdeményezés célja az volt, hogy tartós mesterséges fészkelőhelyeket biztosítsunk a vörös vércsék számára a lakosság bevonásával. A projekt alapját az adta, hogy az E.ON Hungária Zrt-vel közösen végeztünk próba vércseláda-kihelyezéseket a cég nagyfeszültségű távvezeték tartóoszlopaire és a madarak azokat kivétel nélkül elfoglalták. Az áramszolgáltató jelezte, hogy kész nagyobb számú költőládát is felszerelni a hálózatára. A nyilvánosan meghirdetett programhoz csatlakozók azt vállalták, hogy örökbe fogadnak egy vagy több tartós alumínium költőládát, ez a gyakorlatban az előállítási költség átvállalását jelentette. Igazgatóságunk szervezte a gyártást és a kihelyezéseket. A több mint negyven felajánló (cégek és magánszemélyek vegeesen) összesen 103 mesterséges fészkelőhely elkészítését és felszerelését tették lehetővé. A ládák kihelyezését megelőzően végigjártuk a Vas megyében futó teljes 120 kV-os hálózatot (mintegy 600 oszlopot) és kiválasztottuk a vércsék számára legideálisabb objektumokat. A program fontos része a felajánlókkal való kapcsolattartás: Igazgatóságunk nevesítette őket a honlapján, oklevelet állított ki a részükre, a munkafolyamat minden fázisáról részletes tájékoztatást kaptak (a ládák felszerelését követően térképet továbbítottunk részükre, ahol valamennyi műfészék látható, illetve pontosan beazonosíthatják az általuk felajánlottakat is), továbbá Igazgatóságunk vállalta, hogy legalább három éven át tájékoztatást kapnak a költségi eredményekről.

Madárodútelepek

A Chernel-kerti odútelep a 2020-as költsési szezont 36 mesterséges fészekodúval kezdte meg. A költsések ellenőrzésére áprilisban kétszer, júliusban és szeptemberben egyszer került sor. Kihasználságuk a korábbi években tapasztaltakhoz képest alacsonyabb volt, a költő párok 17 odút foglaltak el (47%), 11 odúban sikeresen költöttek is. A költő fajok között a széncinege és a mezei veréb szerepeltek. A széncinege 10, a mezei veréb 1 odút foglalt. Idén legalább 65 fióka hagyta el sikeresen az odútelepet. A korábbi évekhez hasonlóan jellemző volt az odúban a nagy pele jelenléte. A hét ilyen odúból egyben biztosan nevelkedtek kölykök is.

Az Őrségi Nemzeti Park területén három helyszínen üzemeltetünk énekesmadár-odútelepet 40-40 db. odúval. Csörötneken 30 db-ot foglaltak a következő arányban: örvös légykapó (*Ficedula albicollis*) 10 db, széncinege (*Parus major*) 9 db., kék cinege (*Parus caeruleus*) 2 db., csuszka (*Sitta europaea*) 3 db. odú, rajtuk kívül 6 további odúban fajra pontosan meg nem határozott fészkeket találtunk. A rábagyarmati telepen az alábbiakat tapasztaltuk: széncinege 21 odúban, mezei veréb (*Passer montanus*) 6 db., csuszka 2 db., a többi üres. A szalafői "Őserdő" erdőrezervátum szegélyében található telepen 27 odúban volt jele legalább a fészkelés elkezdésének, az alábbi megoszlásban: örvös légykapó 12, széncinege 7, kék cinege 1, ismeretlen 7 db.

A megye elektromos hálózata mentén korábban kitelepített 12 db un. nagysólyom lágában jellemzően vörös vércsék költöttek, egyben holló, egyben pedig ismeretlen eredetű gallyfészék volt. Idén további hét lágát helyeztünk ki, ebből négyet kommunikációs tornyokra.

5.4. táblázat: Fajmegőrzés

No.	A faj magyar és tudományos neve	Fajmegőrzési terv (+,-)*	Védettség foka**	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1.	Fehérmájvirág (<i>Parnassia palustris</i>)	-	V	A Lápok Háza szaporító kertjében mesterséges állománynövelés folyik, az elkövetkezendő években lehetőség lesz az innét származó egyedek a faj visszatelepítéséhez való felhasználására.
2.	Karcsú pásztorbotmoha (<i>Hamatocaulis vernicosus</i>)	-	V, Natura 2000	Visszatelepítés a Szőcei-láprétekre: valamennyi egyed folyamatos növekedést mutat a megfelelő kezelés hatására.
3.	Kereklevelű harmatfű (<i>Drosera rotundifolia</i>)	-	V	A Lápok Háza szaporító kertjében megkezdtük a faj szaporítását. Élőhely kézi kaszálása, sikeres állománynövelés és fenntartás. Folyamatosan növekvő állomány a Sásos-tavon, stagnáló a Grajka-völgyben. Szaporítókert sikeres üzemeltetése a Lápok Háza udvarán, Szőcén.
4.	Keskenylevelű gyapjúsás (<i>Eriophorum angustifolium</i>)	-	V	Sikeres szaporítás, 2020-ban újabb a Lápok Háza szaporítókertjébe telepített egyedekből kialakított mesterséges állomány hajtásszáma 14-ről 460-ra nőtt.
5.	Töviskés sás (<i>Carex echinata</i>)	-	V	A lápi növények szaporítókertjében mesterséges állományszaporítása folyik, 2020-ban az eredeti 3 egyedből 40-re sikerült növelni.
6.	Tőzegeper (<i>Potentilla palustris</i>)	-	FV	2020-ban is folytattuk ex situ szaporítását a Lápok Háza szaporítókertjében, 12-ből 53 egyedet neveltünk, amelyből 5 kiültetésre került a szőcei láprétre.
7.	Lápi tarkalepke (<i>Euphydrys aurinia</i>)	+	V, Natura 2000	A két legjelentősebb állomány élőhelyén speciális élőhelykezelést alkalmaztunk, a magángazdálkodókkal megállapodásokat kötöttünk a lepke-barát élőhelykezelés érdekében.
8.	Haris (<i>Crex crex</i>)	-	FV, Natura 2000	A kőszegi Alsó-réten fészkelő párok érdekében egy gazdálkodóval kötöttünk megállapodást és halasztottuk

No.	A faj magyar és tudományos neve	Fajmegőrzési terv (+,-)*	Védettség foka**	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
				a laszálást augusztus 15. utánra.
9.	Ragadozómadár védelem	-	V, FV	A fokozottan védett fajok esetében minden esetben korlátozást foganasítottunk az erdőgazdálkodókkal szemben. A vörösvércse védelme érdekében az E.ON Hungária Zrt-vel közösen helyeztünk ki 103 db vércseládát nagyfeszültségű távvezeték tartóoszlopaira.
10.	Madárodútelepek	-	V	Énekesmadár odútelepenken összesen 97 fészkelés történt. 12 db nagysólyom ládában jellemzően vörös vércsék költöttek, egyben holló, egyben pedig ismeretlen eredetű gallyfészkek volt.

* Van (+); Nincs (-); Fajvédelmi/kezelési terv kidolgozása a cél (x)

** Védett(V)/fokozottan védett(FV); Natura 2000, illetve nemzetközi egyezmények hatálya alá tartozik (Berni, Bonni, CITES)

5.4.3 Védett fajokkal kapcsolatos illegális cselekmények észlelése

Tárgyévben egy rétisas mérgezésre derült fény. 2020. március 19-én, Hosszúperesztegen az erdőben elpusztult rétisaszt találtunk. A mérgezés gyanúja felmerült, ezért a tetemet toxikológiai vizsgálatra küldtük. A vizsgálat megállapította, hogy a rétisas karbofurán mérgezés miatt pusztult el. Az ügyben rendőrségi feljelentést tettünk, de az elkövető kilétét nem tudták megállapítani. A településen már nem ez az első eset, amikor mérgezés miatt eljárást kellett indítanunk. Sajnos a 2010-ben és 2013-ban indult eljárások is eredménytelenek voltak. Ezenkívül csak kisebb súlyú cselekményeket: védett virágok szedését tapasztaltuk néhány esetben. Ezeket a természetvédelmi őr figyelmeztetéssel rendezte.

5.4.4 Védett és közösségi jelentőségű fajok kártételei

Igazgatóságunk működési területén 2020-ban kizárólag az eurázsiai hód, mint védett és közösségi jelentőségű faj, kártételével kapcsolatban érkezett bejelentés, illetve megkeresés, összesen 19 db. Ezek a Vas Megyei Kormányhivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztályának megkeresései (állásfoglalás kérése riasztással, gyérítéssel kapcsolatban), valamint a lakosság alább részletezett bejelentései voltak. A hatósági határozatok minden esetben engedélyezték a hódgátak elbontását (több ügyben Igazgatóságunk állásfoglalásának ellenében is), valamint a hódok gyérítését 2 alkalommal. Összesen 3 hód tetem került Igazgatóságunkhoz a Szombathelyi Erdészeti Zrt.-től, akik az élvefogócsapdával befogott állatokat állatorvos közreműködésével túllaltatják.

2020-ban három esetben kellett Igazgatóságunknak eurázsiai hódok befogásában közreműködni. Egy esetben az állat a simasági vízközműtelep medencéjébe zuhant és azt nem tudta elhagyni, két példány pedig az ikervári duzzasztómű tövében ásott üreget. Az állatokat befogásuk után más helyszínen szabadon engedték. Egy esetben jelentettek be kiskerttulajdonosok hódok által kirágott gyümölcsfákat. Répcelakon az állat területről való kizárását követően (kerítés egy részének újrabetonozása), bekerítettük csupaszlemezzel a megmaradt fákat.

2020. október 14-én megvalósítottunk a többi nemzeti park igazgatóság munkatársainak közreműködésével egy ember-természet konfliktusok témájú online értekezletet, melynek részben témája volt a hódok által okozott konfliktusok megoldásának lehetősége. Ennek folyamánként elkezdtünk egy olyan tudástárat feltölteni, amely a jó gyakorlatokat gyűjti össze a védett állatok károkozása kapcsán.

5.5 Idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos gyakorlati tevékenységek

A WeCon Interreg projekt keretében 2019-ben elvégeztük a Rába folyó vízgyűjtőjén előforduló inváziós állat- és növényfajok felmérését. A felmérés alapjául szolgáló összesen 58 db 10×10 km-es ETRS négyzet az egész projektterületet lefedte. A széleskörű felmérésben pontos térképezés készült a mintaterületekről az alábbi növény-, ill. állatfajokról: japánkeserűfű hibrid (*Fallopia × bohemica*), ártéri japánkeserűfű (*Fallopia japonica*), kaukázusi medvetalp (*Heracleum mantegazzianum*), egynyári seprence (*Erigeron annuus*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), kései meggy (*Prunus serotina*), fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*), kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), bíbor nebáncsvirág (*Impatiens glandulifera*), süntök (*Echinocystis lobata*), zöld juhar (*Acer negundo*), gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), amuri kagyló (*Sinanodonta woodiana*), cifrarák (*Orconectes limosus*), jelzőrák (*Pacifastacus*

leniusculus), tömzsi hólyagsiga (*Physella acuta*), új-zélandi iszapcsiga (*Potamopyrgus antipodarum*), kosárcagylók (*Corbicula* spp.), *Barbronia weberi* (piócafaj), naphal (*Lepomis gibbosus*), amurgéb (*Perccottus glenii*), kínai razbóra (*Pseudorasbora parva*), ezüstkárász (*Carassius gibelio*), törpeharcsa fajok (*Ameiurus* spp.).

A 14 növényfaj közül mindnek van adata legalább egy ETRS négyzetből. Igen gyakori fajok a fehér akác (47 négyzet), az egynyári seprence (49 négyzet) és a magas aranyvessző (48 négyzet). Gyakori a hibrid japánkeserűfű (41 négyzet) és a zöld juhar (39 négyzet). Ritka fajok az ártéri japánkeserűfű (2 négyzet), a kaukázusi medvetalp (1 négyzet), a keskenylevelű ezüsfű (11 négyzet) és a kanadai aranyvessző (9 négyzet), ezeknek új adata a felmérések során nem keletkezett.

A projekt felméréseinek keretében célirányosan vizsgált vízi makroszkopikus gerinctelen fajok közül (faunisztikai jellegű vizsgálat 60, mennyiségi típusú felmérés 40 mintavételi egységben) igen erős, kiterjedt állományai vannak a jelzőráknak (*Pacifastacus leniusculus*), a tömzsi hólyagsiganak (*Physella acuta*), az új-zélandi iszapcsiganak (*Potamopyrgus antipodarum*) és a kosárcagyló fajoknak (*Corbicula* spp.). Az amuri cagyló (*Sinanodonta woodiana*) és a *Barbronia weberi* nevű piócafaj csupán néhány mintavételi szelvényben fordult elő. A cifrarák (*Orconectes limosus*) előfordulását egyetlen mintavételi szelvényből sem igazoltuk.

Halfaunisztikai vizsgálatok 63 mintavételi egységben történtek, a felmérések során a naphal (*Lepomis gibbosus*) állományait főleg a Rába középső szakasza mentén mutatták ki, az előkerülések mintázatából pedig valószínűsítjük, hogy terjedési útvonalai a folyóvizek. Az amurgéb (*Perccottus glenii*) nyugat-magyarországi elterjedéséről csupán néhány adattal rendelkezünk, a Rába vízgyűjtőjéről pedig csak most, a projekt felmérései nyomán került elő (Kis-Rába). A kínai razbóra (*Pseudorasbora parva*) jelenlétét viszonylag kevés ponton detektálták, és -két mintavételi hely kivételével- állományainak denzitás értékei elmaradnak az országos átlagtól. Az ezüstkárász (*Carassius gibelio*) a projektterület leggyakoribb inváziós halfaja. Számos víztestből előkerült kisebb-nagyobb egyedszámban, és valószínűsítjük, hogy – a gyors folyású kisvízfolyások kivételével – a nem vizsgált víztestek jelentős részében is jelen van. A projektterületen a törpeharcsa fajok (*Ameiurus* spp.) közül csak a törpeharcsa (*Ameiurus nebulosus*) került elő. Annak ellenére, hogy csupán egy víztestből származik friss előfordulási adat, úgy gondoljuk, hogy ha nem is nagy egyedszámmal, de több víztestben is előfordulhatnak a két törpeharcsa faj állományai.

Az elterjedési térképek és megkerülési pontok alapjául szolgáltak az ellenük való fellépéshez szükséges intézkedési terv törzsanyagának, melynek végső leadási határideje 2021-ben esedékes.

Inváziós fajokkal kapcsolatos szemléletformálási kampányunkban a Magyar Természetvédők Szövetségével 9 Vas megyei iskola 18 osztályát, összesen 465 diákot értünk el 2020-ban. A tanárok és diákok kizárólag pozitív visszajelzései alapján, a pandémia miatt online formában megtartott biológiaórák nagyon sikeresek voltak. A kampány során egy egyedülálló oktatási anyag került kifejlesztésre, ismeretterjesztő tablókkal és játékokkal. Összesen 5 db A1-es habkarton poszter készült el, melyek erdei iskolánkban kerültek végleges elhelyezésre, ezzel is segítve környezeti neveléssel foglalkozó kollégáink munkáját a jövőben. 5 féle interaktív játék – csoportosítás, keresztretjtvény, térkép, Igaz vagy Hamis, társasjáték – került online felületre, melyek így szintén bármikor játszhatóak és felhasználhatóak. A poszterek jelenleg honlapunkon is megtalálhatóak, azonban a jövőben, személyesen is használhatóvá válnak a Környezeti nevelési és ökoturisztikai osztályunk jóvoltából a Harmatfű Erdei Iskolában.

A 2018-ban felmért kaukázusi medvetalp (*Heracleum mantegazzium*) állomány kezelése foly-

tatódott, a magbankból újra kihajtó fiatal egyedeket 2020 tavaszán mechanikus úton eltávolítottuk, majd a nyár folyamán a Kozár-Borzó patak mentén Bozzai településig a fejlettebb egyedek glifozát tartalmú vegyszeres injektálására került sor 3 alkalommal. A 2019-ben injektált kb. 150 tő elszáradt. 2020-ban a területen 139 új tövet kezeltünk, melyeket mechanikusan nem tudtunk eltávolítani a terepfelszín és/vagy a talaj adottságai miatt. A területen folyamatos monitoring munkát folytatunk a jövőben is. Az állomány folyamatosan csökkent, a kezdeti 1500 körüli állományból a tavalyi év végére csak 2 tő tudott magot érlelni a kezelés ellenére is.

A 2018-ban megtalált selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állományok (Bérbaltavár, Kétvölgy, Körmend, Sárvár, Bejcgertyános) vegyszeres permetezése 2019-ben is folytatódott, a növényfoltok kiterjedése láthatóan csökkent, az 5 nagyobb egybefüggő folt elszáradt, helyenként pár tő megmaradt, újra sarjadt. Később ezeket is kezeltük. 2020 tavaszán 869 tő selyemkórót kezeltünk, mely az eredeti állomány kb egy harmada. Remélhetőleg 2 éven belül sor kerül a teljes állomány felszámolására, ugyanakkor a bonyolult tulajdonviszonyok és telkek elhanyagolása nehezítik munkánkat.

5.6 Génmegőrzés

5.6.1 Génmegőrző tevékenység állatok esetében

Az Igazgatóság a kezelésében lévő gyepterületeket elsősorban saját állatállománnyal hasznosítja, legeltetéssel, illetve az állatok részére történő szénakészítéssel. Az Igazgatóság a magyar tarka szarvasmarhákat és a muraközi lovakat elsősorban génmegőrzési és területkezelési céllal, míg a juh, kecske és szamár egyedeket bemutatási céllal tartja. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságé hazánk egyetlen muraközi ménese.

Magyartarka szarvasmarha:

Igazgatóságunk 2003-óta tart és tenyészt magyartarka marhát, amely veszélyeztetett, tradicionális magyar fajta. Igazgatóságunk a húshasznosítású típust tartja, és bikaelőállító törzstenyészeti rangunk van. Az ellési időszakban 294 ellésünk volt (2,4 %-os borjúelhullás mellett). A leválasztott borjak nagy részét ivaruktól függetlenül értékesítettük, idei évben 34 db jó tulajdonságokkal bíró választási üszőt hagytunk meg selejtezés és javító hatás céljából. A tehénállományunk jelenleg 300 egyedet meghaladó nagyságú, jó ütemben halad a hízó bika istálló építése, terveink szerint 2021-től választási bikákat tudunk egészen vágó súlyig hízlalni.

Mesterséges termékenyítést és természetes fedeztetést is alkalmaztunk. Mesterséges termékenyítés keretében az ivadékvizsgálati bikák szaporítóanyagát (4 tenyészbika), továbbá a bikanevelő tehenekre kijelölt szaporítóanyagot (9 tenyészbika) használtuk. Természetes fedeztetésben hat tenyészbikát használtunk hárembe sorolva (30303 Őrségi Pityke Comet, 29596 Nyőgéri PORTRÉ Iklad, 33220 Őrségi SZINKRON Nadap, 26532 Derecskei MARCEL Gormo, 35457 Őrségi Utifű Nadap, 35458 Őrségi Utód Hans).

2020. esztendőben a 205 napos választási súlyok a következőképpen alakultak: bikánál 246,6 kg, üszőnél 226,1 kg, állományszinten: 236,42 kg volt (1357 g-os életnapra jutó testtömeggyapodás mellett).

Az évente megrendezésre kerülő hódmezővásárhelyi és kaposvári kiállítások a kialakult járvány helyzet miatt elmaradtak. Jákon megrendezett muraközi szakmai napon képviseltük Igazgatóságunkat.

Muraközi ló:

A muraközi ménesünk létszámát 2020-ban sem növeltük, közel 50 lovat tart Igazgatóságunk. Az újonnan beállított tenyészkancák javító hatással vannak állományunk minőségére. A muraközi fajta rekonstrukciós programban egy arab tenyészmént (Sir Pieter Ibn Armani) és 6 db muraközi tenyészmén jelölt választási mén csikót vásároltunk, valamint 4 db választási kancát tartottunk meg tenyészetünkben továbbtartásra. A teljes szaporulat 2020-ban 16 csikó volt (9 kanca-, 7 méncsikó). 20 kancát fedeztettünk, 4 tenyészmént használtunk (5698 Óriszentpéter-8 Vazul, 6347 Óriszentpéter-20 Csibész, 6346 Óriszentpéter-21 Csani, 6348 Pereked-146 Figaró). Az állományból az értékesítésre kínált egyedeket sikerült eladni, ezek között szerepelt idősebb kanca, illetve a továbbtenyésztésben nem kívánatos egyedek, valamint választási csikók és selejt ménnek is.

Óriszentpéter-293 Jerikó mént Erdélybe továbbtartásra kihelyeztük.

A BGMF/156-1/2020 támogatói okiratszámú, magyar hidegvérű fajta, muraközi típusú ló génmegőrzési mintaprogram 2020. évi elvégzett feladatai:

- Az induló kanca és ménállomány adatfelvétele az új Típusbíráló módszertanával,
- Párosítási terv elkészítése,
- Párosítási terv végrehajtása,
- Ellési adatok gyűjtése, rendszerezése.
- Fedeztetési adatok gyűjtése rendszerezése.
- Csikó választási adatok gyűjtése, rendszerezése, elemzése.
- Növendék csikók minősítése.
- Választási csikók minősítése.
- Muraközi szakmai nap szervezése, lebonyolítása.
- Muraközi törzskönyv felállítása, vezetése.

Hagyományos magyar kutyafajták

Jelenleg 3 db mudi és 2 db pumi kutya alkotja az állományunkat. Működési, tenyésztői program ezidáig nem készült, így Igazgatóságunk további egyedeket nem szerzett be.

5.6.2 Egyéb állatállomány és kezelésük

Igazgatóságunk egyéb állatállománya bemutatási célokat szolgál. Ezek között megtalálható a baromfi, a kameruni törpekecske, a kárpáti borzderes szarvasmarha, a magyar parlagi szamár. Cigája juhainkat értékesítettük, a Széll Kálmán majorba nehezen oldottuk meg az ellátásukat. Ezenkívül eurázsiai vadlovat és európai bölényt is tartunk a Szalafői bemutatóhelyünkön és a Kondorfa Hegy-völgy Vadon Területen, ahol az európai bölény állományunkat szaporítjuk is. 2020. év végén egy növendék bölény bikát hoztunk a szalafői bemutató területre a Nyíregyházi Vadasparkból.

5.6.3 Génmegőrző tevékenység növények esetében

Óriszentpéteren, a Csörgőalma és a Keserűszeri Gyümölcsöskertben az őrsegi és a vendvidéki helyi honos gyümölcsfajtákból összegyűjtött gyümölcsfaoltványok fenntartása során tavasszal metszést végeztünk, pótoltuk a hiányokat, az évben háromszor kaszáltunk. A fajták megismerését táblák segítik, a Csörgőalma Gyümölcsöskertben 20 új ismertető tábla került kihelyezésre. A génmegőrző kertjeinkből szedett oltóvesszőket márciusban a Csörgőalma Oltónapunkon kívántuk hasznosítani, a rendezvény azonban a koronavírus miatti korlátozások következtében elmaradt.

5.5. táblázat: Saját állatállomány

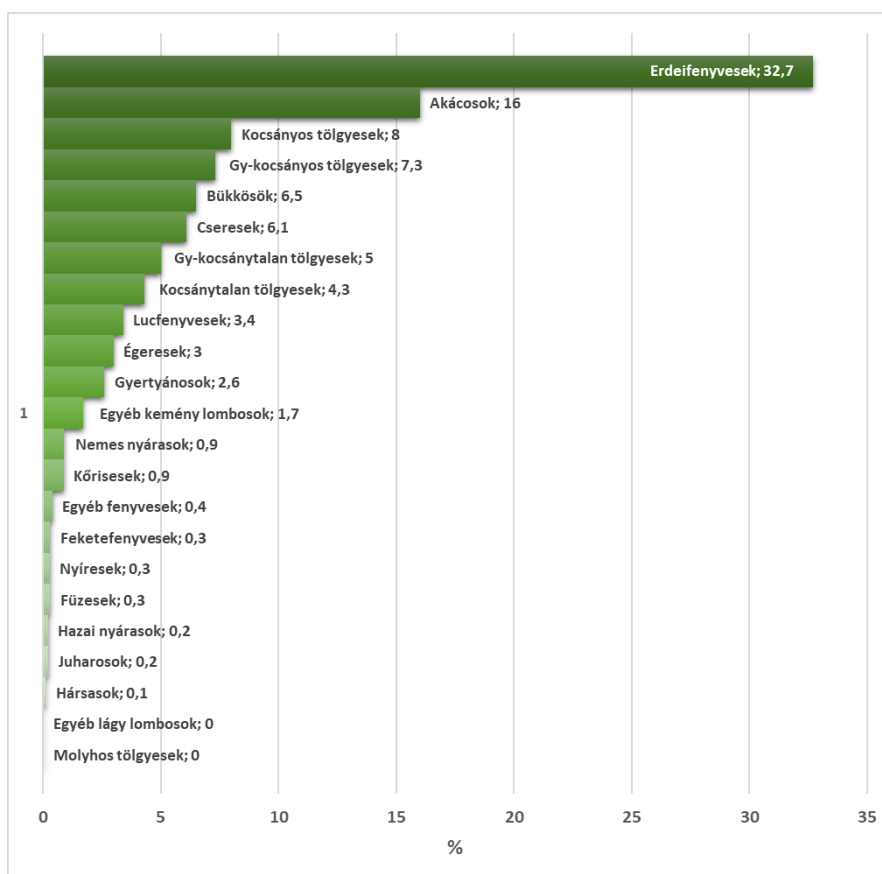
Faj	Korcsoport	Egyedszám	Változás 2020-ban
Szarvasmarha /magyartarka/	Tehén	235	5
	Tenyészbika	4	1
	Vemhes üsző	0	-1
	Növendék	138	-713
	Hízóbika	0	-4
	Szopós borjú	32	-31
	Összesen:	409	-101
Ló /muraközi/	Kanca	20	2
	Szopós csikó	0	0
	Növendék mén	24	13
	Növendék kanca	0	-15
	Tenyészmén	3	0
	Egyéb kanca	0	0
	Herélt	0	0
	Összesen	47	0
Juh /cigája/	Anyajuh	8	3
	választott bárány	0	0
	Jerke toklyó	0	-3
	Növendék kos	4	0
	Tenyészkos	1	0
	Ürü	0	0
	Összesen	13	0
Szamár/magyar parlagi/	Kanca	2	0
	Mén	1	0
	Növendék csikó	0	0
	Szopós csikó	1	0
	Összesen	4	0
Európai bölény	Tehén	5	0
	Bika	7	1
	Növendék	1	1

	Borjú	2	2
Przsevalszkij vadló	Mén	4	0

5.7 Erdőterületek, erdőgazdálkodás

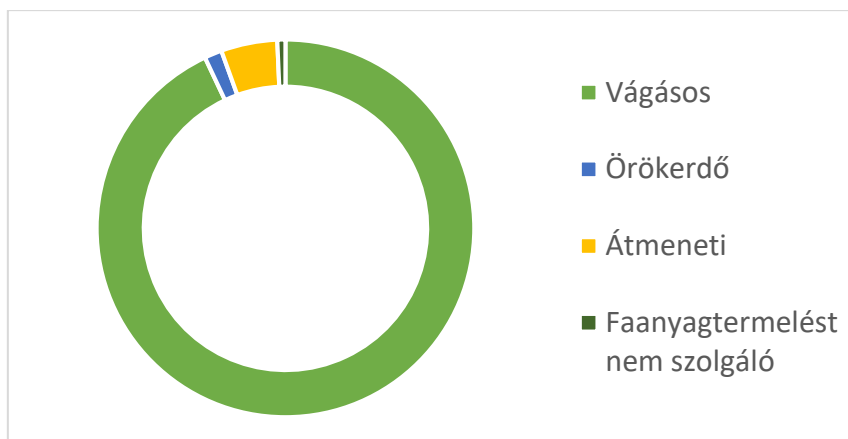
5.7.1 Nem saját vagyonkezelésben lévő erdőterületek

Működési területünkön az erdőtervezett terület összesen 101.291 ha, amelynek túlnyomó részét vágásos üzemmódban, elsősorban gazdasági szempontok alapján kezelnek. Az állami tulajdonú, védett és közjóléti rendeltetésű, 1-3 természetességi kategóriákba tartozó erdőkből jelenleg 25% van folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódban. Az Igazgatóság működési területén legnagyobb arányban – 32,7% – erdeifenyves faállománytípusba tartozó erdők találhatók, amelyeknek csaknem 44%-a természetes vagy természetszerű.

2. ábra Főfafajok megoszlása Igazgatóság működési területén

Igazgatóságunk működési területén a vágásos üzemmódban kezelt erdők aránya mintegy 93%, az átmeneti üzemmód részaránya 4%. Az örökzöld és a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok részaránya kevesebb, mint 3%.

3. ábra Az erdők üzem módjának megoszlása az Igazgatóság működési területén

A védett és fokozottan védett erdőterületek az Őrségi Nemzeti Parkban, a Kőszegi és Ság-hegyi tájvédelmi körzetekben és természetvédelmi területeken található, valamint jelentős a Natura 2000 területen levő erdők mennyisége is. Jellemző állománytípusaik a gyertyános-tölgyesek, bükkösök, cseres-tölgyesek, erdei fenyvesek, kisebb területeken fűz-nyár-éger ártéri és ligeterdők, akácok.

Az erdők megoszlása a védelem típusa szerint:

Igazgatóságunk működési területén 3 251 hektár fokozottan védett, 30 262 hektár védett és 65 668 hektár nem védett erdő található. Ebből, a NATURA2000 hálózaton belül 30 529 hektár „különleges madárvédelmi”, 382 hektár „különleges természetmegőrzési” és 40 631 hektár „kiemelt jelentőségű természetmegőrzési” terület.

Az erdőterület 43 százaléka bír védelmi elsődleges rendeltetéssel, amelynek zöme az Őrségi Nemzeti Park területén található védett erdő. Jelentős, az erdőterület mintegy 42,8 százalékát érinti a Natura 2000 kijelölés. A további rendeltetéseket is vizsgálva 1 % fölötti arányban talajvédelmi erdők (jellemzően vízmosásos részek), víz-, part- és településvédelmi erdők is megtalálhatók. A gazdasági elsődleges rendeltetésű erdők teljes egészében a faanyagtermelést szolgálják.

Az erdőterület megoszlása **elsődleges** rendeltetés szerint:

Védelmi	43352	ha
Gazdasági	55084	ha
Közjóléti	940	ha

Általános elvárás a védett erdőterületeken, hogy az erdőgazdálkodási módszerek közül a folyamatos erdőborítást biztosító megoldásokat kell alkalmazni, ezért tarvágás kultúr-, és ültetvényerdőkön kívül csak kivételesen alkalmazható. Elsődlegesen az erdők biológiai és genetikai sokféleségének megőrzése, lehetőség szerinti gazdagítása a cél a megfelelő erdőművelési eljárások alkalmazásával, ehhez az erdészeti beavatkozások során a természetes erdődinamikai folyamatokat kell segítségül hívni. A természetvédelmi szempontok minél teljesebb érvényesülése érdekében Igazgatóságunk évekkel ezelőtt egy útmutatót adott ki az erdőgazdálkodók részére, amely bemutatja az erdők legjelentősebb természeti értékeit és az

érdekekben szükséges kezeléseket.

A Natura 2000 területekre vonatkozóan a fő kezelési elvárás a jelölő élőhelyek és fajok természetvédelmi helyzetére jelentős, kedvezőtlen hatást nem gyakorló erdőkezelés végzése.

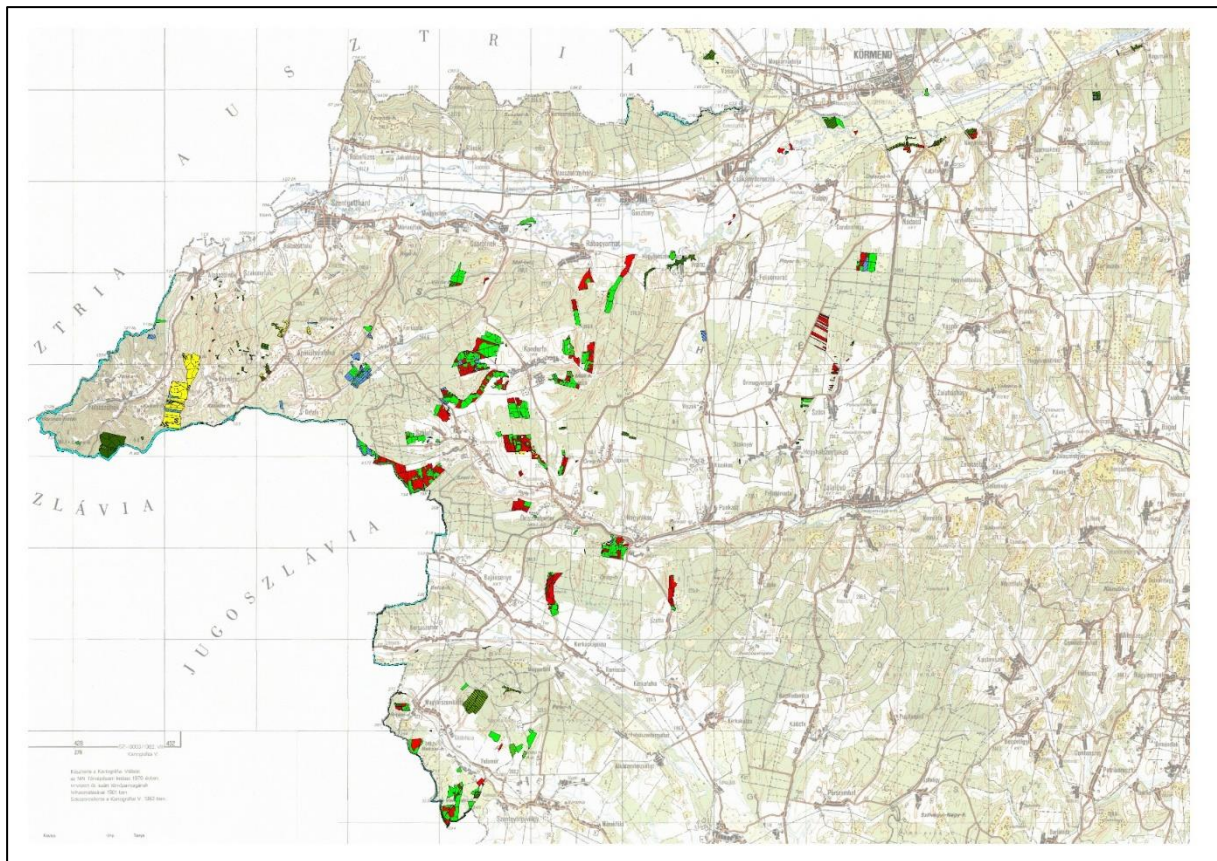
Az Igazgatóság működési területén levő nem védett erdőterületek jelentős részére jellemzőek a monokultúrák, melyek döntően erdei fenyő, akác és nemesnyár fafajokból állnak. Ezek a területeken csak a védett értékek megóvása érdekében van lehetőségünk természetvédelmi célból a gazdálkodásra hatást gyakorolni.

5.7.2 Erdőrezervátum felmérésének főbb eredményei

2020-ban elvégzésre került a Szalafő erdőrezervátum (ER53) ER HTV módszertan szerinti faállományszerkezeti (FAÁSZ), valamint újulati- és cserjeszint (ÚJCS) monitoring. A felmérés Horváth Ferenc és Szegleti Zsófia vezetésével történt, a kutatók saját költségvetéséből, Igazgatóságunk a felvételezésben segédkezett. A 2008-ban kitűzött ERDŐ+h+a+l+ó a felmérés során kiegészítésre került, mivel több MVP annyira közel esett az erdőszegélyhez, amely csökkentette a mintavétel reprezentativitását és pontosságát. Így a korábbi 39 mintavételi pont helyett 54-ben került elvégzésre a HTV módszertan szerinti felmérés. A felmérés különlegességét az adja, hogy az első, egyedszintű felmérés 1981-ben történt. Azóta 2004-ben és 2014-ben is megismétlésre került a kutatás, így közel 40 éves adatsor áll rendelkezésre a területről. Az újonnan felmért adatok feldolgozása még folyamatban van, azonban néhány eredmény már most is leszűrhető: a korábbi kisparaszti erdő-szántó váltógazdálkodás maradványaként kialakult lomb-elegyes-erdeifenyves állományban erőteljes lombosodás figyelhető meg, amely a bükk és a gyertyán arányának növekedésében érhető tetten. Ugyancsak megfigyelhető a szekunder szukcesszió folyamata, amely során a korábbiakban felvett nyír és rezgő nyár egyedek erőteljes visszaszorulása zajlik az erdő bezáródásával egyidejűleg. Ezen pionír fajok egyedei immáron zömében holtfaként fontos szerepet töltenek be az erdő életében. Az újonnan keletkező lékeket már a bükk és gyertyán egyedei foglalják el. A törzskerület mérések alapján az körvonalazódik, hogy a kiemelkedő szociális helyzetű tölgyek esetében erőteljesebb növekedés tapasztalható a hasonló szociális helyzetben elhelyezkedő erdeifenyő egyedekhez képest.

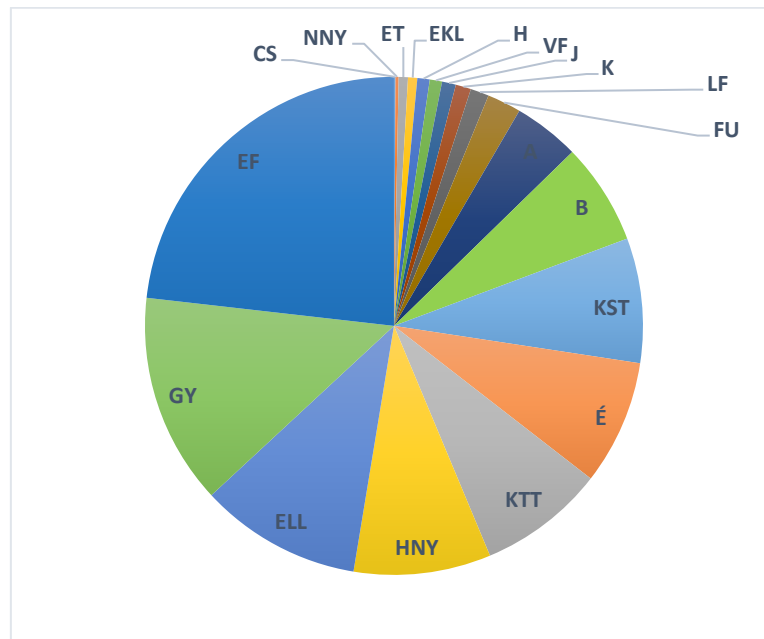
5.7.3 Saját vagyonkezelésben lévő erdőterületek kezelése

2020 év végén az Órségi Nemzeti Park Igazgatóság saját vagyonkezelésű erdőterülete összesen 3089 ha, amiből 2019 hektáron bejegyzett erdőgazdálkodóként gazdálkodunk. Az erdő ingatlanok átlagmérete 5,7 ha. Az erdőterületek Vas és Zala megyében 49 községhatárban terülnek el.

A vagyonkezelt erdőterület 58,5%-a „vágásos”, 39,2%-a „faanyagtermelést nem szolgáló és 2,3%-a „örökerdő” (korábban „szálasó”) üzemmódban kezelt erdő. Természetesség szempontjából az erdők több mint 90%-a természeteszerű vagy származék erdő.

Főfafajok megoszlása az Igazgatóság vagyonkezelésében lévő erdőkben:

Igazgatóságunk a vagyonkezelésében levő erdőterületein általános alapelvként a fenntartható használat követelményeinek megfelelően, az erdei haszonvételek gyakorlása során olyan módszereket alkalmaz, amelyek biztosítják, hogy az erdő megőrizze biológiai sokféleségét, természetességét vagy természetszerűségét, termőképességét, felújuló képességét, életképességét.

A terület természeti adottságait, erdeinek történetét, mai állapotát és a természetvédelmi szempontokat figyelembe véve – a fent részletezett erdőfenntartási szemlélet következményeként – az alábbi általános elvek és célok fogalmazhatók meg:

- A vágásos erdőgazdálkodás visszaszorítása, a folyamatos erdőborítást biztosító használati módok előtérbe helyezése;
- A természetes erdődinamikai folyamatokra minél nagyobb mértékben támaszkodó erdőkezelés kialakítása és alkalmazása;
- Az erdő (állományok) természetességi állapotának javítása, a természeti értékek megőrzése;
- Az erdőhöz kötődő védett és közösségi jelentőségű élőhelytípusok és fajok állományának fenntartása, növelése;
- Erdemi változás ne csak állományléptékben, hanem táji léptékben is tetten érhető legyen.

Erdőgazdálkodásunk szervezésében jelentős nehézséget okoz, hogy az erdőterületek birtokszerkezet szerint elaprózottak. Az erdők jelentős részét a határsávban található erdők (475 ha) teszik ki, ami egy 20-50 m széles, hosszú, rendkívül nehezen kezelhető területet jelent, amelyeket mikrotarvágásokkal pionír erdőként szeretnénk fenntartani. A tömbben lévő erdőterületek Apátistvánfalva, Magyarszombatfa, Kondorfa, Nádasd, Körmend, Katafa községhatárban találhatók.

Az igazgatóságon erdőgazdálkodási feladatok ellátásával jelenleg 11 fő foglalkozik (1 fő erdőmérnök, 2 fő erdész, 1 fő erdész-adminisztrátor, 4 fő fakitermelő, 3 fő közfoglalkoztatott segédmunkás).

Erdőgazdálkodási tevékenységünk 2020-ban az alábbiak szerint alakult:

ERDŐMŰVELÉS

Ültetések, pótlások

Az év folyamán az „Erdőt természetesen” KEHOP pályázat keretében érintett erdőrészekben befejeződtek az első kivitelek. Összesen 240.475 db fa- és cserjefaj csemetéje került elültetésre. A pályázati összterület 36,73 hektár, ebből a tarvágással érintett területek, illetve a Szentgotthárd-Farkasfa 97-s tag lékes erdőfelújítással érintett erdőrészei teljes egészében vadkárelhárító kerítéssel bekerítésre kerültek. Összesen 12.000 méter kerítés épült. A Vasalja 15/C erdőreszt és a körmendi Dobogó erdő esetében terv szerint a lékek egyenkénti bekerítése valósult meg.

Az önerőből elindított erdősítéseink során összesen 56.000 csemetét ültettünk első kivitelben, illetve pótlások során. Ezek során a vadásztársaságokkal együttműködve 3150 méter vadkárelhárító kerítés épült. Erdősítés műszaki átadása nem történt, szankciós területeink nincsenek.

Ápolási munkák

Erdősítésekben végzett ápolási munkák

Az erdősítés ápolási munkákat az „Erdőt természetesen” KEHOP pályázat keretein belül vállalkozók végezték el az adott erdőresztben tapasztalt viszonyokhoz igazodva, többszöri alkalommal.

Saját erdősítéseink ápolását az erdészeti szakmunkás brigádunk és a közfoglalkoztatott brigádunk végezte. Előbbi a sorközápolást gépi módszerekkel (motoros kaszával, kistraktorra szerelt szártépővel), utóbbi kézi sorápolást, csemeték felszabadítását. Jellemzően minden területünk kétszeri ápolást igényelt az év folyamán, egy nyár eleji és egy nyár végi lágyszárú, illetve szeder és nyír visszaszorítást.

A 2020 évben végzett gépi vagy kézi ápolási, tisztítási munkálatok hektárban:

Erdőreszt	Terület
Szalafő 67 A, 68 E	7,23 ha
Szalafő 31 B	2,00 ha
Csörötnek 43 B,C,D	2,34 ha
Bajánsenye 13 C	2,80 ha
Kondorfa 21 F	2,50 ha
Őriszentpéter 38 C,E,F1	2,69 ha
Őriszentpéter 38 A1,B	3,16 ha
Apátistvánfalva 30 C2	1,69 ha
Szalafő 66 A	2,23 ha

„Erdőt természetesen” KEHOP	36,73 ha
Összesen:	63,37 ha

Lékekben végzett ápolási munkák

Lékekben történő ápolási munkákat a természetesen felverődött újulat, azon belül is csak a főfajok egyedeinek megsegítése céljából végeztünk. Csörötneken, az úgynevezett Pro Silva erdőben ollóval visszavágásra kerültek, nagyjából mellmagasságban a gyertyán egyedek. A Velemér 18/A és a Szentgotthárd-Farkasfa 34/B erdőrészekben megtörtént a lékek kézi motoros kaszával való tisztítása. Egyedi védelemmel láttuk el a Velemér 18/A-ban a mézgás éger újulatot, a Szentgotthárd-Farkasfa 34/B-ben a kocsánytalan tölgy, a bükk, a vadkörte és a rezgő nyár magoncokat.

FAHASZNÁLAT

A 2020. évi fakitermeléseink döntő többségét a folyamatos erdőborítás biztosítása érdekében végzett 80-100 év körüli állományok zárodásának egyenlőtlen (lékes, kislékes és szálaló jellegű) csökkentése jelentette (Magyarszombatfa 53 és 54 tag, valamint Felsőszölnök 73 tag). 2020-ra tervezett munkáinkat befolyásolta, hogy a pusztuló lucosok felszámolására külső forrást is sikerült bevonni (Nbmr), így a nagyságrendileg hasonló Magyarszombatfa 20, 21 és 22 erdőtagok fahasználatait átsoroltuk 2021-re.

A fakivágások döntő többsége harveszteres fakitermelés során, tő melletti felkészítést alkalmazó munkarendben; a kerítésnyomvonalakon és néhány egyedi esetben előforduló kézi motorfűrészkes döntés és darabolás mellett történt.

A kihordást a magyarszombatfai és szalafői helyszíneken nem sikerült száraz körülmények között elvégezni, az utak helyreállítása további ráfordítást igényel. Az erdőben azonban a vágásterületeken a gépek nem okoztak jelentős talajkárosodást, a harveszter-forwarder gépsorral a gallyanyagon közlekedve, egy-egy közelítőnyomon mindössze néhány alkalommal mozogva, kíméletesen sikerült megoldani a kiközelítést a csapadékos és fagymentes december-januári időszakban.

Fakitermeléseink után minden esetben növeltük az erdőben a holtfa jelenlétét, döntött és lábön álló egyedeket egyaránt hátrahagyva.

A 2020. évben az alábbi erdőrészekben terveztünk fakitermelési munkákat végezni. A következő táblázat a tervezett, a nem tervezett és a ténylegesen megvalósult fahasználatokat mutatja kitermelt faanyag m³-nek tekintetében.

Erdőrészlet	Tervezett m³	Megvalósult m³
Felsőszölnök 73 A,B,D,F (2019-ről áthúzódó)	890	890
Magyarszombatfa 20 E,F,G,H	579	0
Magyarszombatfa 21 G	306	0
Magyarszombatfa 22 I,J,K,L,M,N	771	0
Magyarszombatfa 53 A,B,C,D	2389	2389
Magyarszombatfa 54 A,B	1768	1768
Nem tervezett		

Óriszentpéter 38 E,C	0	750
Szalafő 63 D,E	0	743
Összesen:	6703	6540

Saját vagyionkezelésű, de nem az Igazgatóság erdőgazdálkodásában lévő erdőterületek

Igazgatóságunk vagyionkezelésében mintegy 1070 ha olyan állami tulajdonú terület van, amelyek osztatlan közös erdőterületek részeit alkotják és erdőbirtokosságok, vagy magánszemélyek a bejegyzett erdőgazdálkodók. Ezekben az erdőkben az állami tulajdoni hányad jellemzően 50% alatti. Egyik legfőbb törekvésünk, hogy a jogszabályi lehetőségeinket kihasználva ezeknek a területeknek az erdőgazdálkodását kontroll alatt tartjuk, évenként szakmai és pénzügyi elszámolást kérjünk a mintegy 44 különböző erdőgazdálkodótól. Célunk, hogy minden erdőgazdálkodóval szerződésünk legyen, amelyben biztosítjuk az állami területek kezelésének és a gazdálkodásnak a kereteit. Amely esetekben indokolt és lehetséges ott használati megosztási megállapodást kötünk a tulajdonostársakkal és elválasztjuk az állami és a magán területek gazdálkodását.

Ezen felül az Igazgatóság kezelésében 179 db helyrajzi szám - rendezetlen erdőgazdálkodói jogviszonyú erdőterület áll, amelyekben az alacsony állami tulajdoni hányad és a nehezen megszólítható tulajdonosi közösség miatt a gazdálkodás megkezdése akadályozott. Ezek felszámolása a megfelelő jogszabályi környezet miatt igen lassú folyamat.

A 2020-as évben összesen 90 db ingatlanba jelentkeztünk be erdőgazdálkodónak, ez 567,955 ha újabb erdőterületet jelentett. A bejelentkezéseink legnagyobb része, 74%-a, a területek használati megosztásával keletkezett.

5.8 Vadászterületek, vadgazdálkodás

Igazgatóságunk önálló vadászterülettel nem rendelkezik, vadgazdálkodási tevékenységet nem folytat.

5.9 Halgazdálkodási vízterület

Igazgatóságunk működési területén összesen 30 db jelentősebb halászati víztérként nyilvántartott vízfolyás és tó található, amelyeket az 5.7 táblázat mutat be. A halászati vízterek hasznosítása az Igazgatósággal egyeztetett módon történik, mind a haltelepítési tervek, mind a horgászatra vonatkozó szabályok előzetes egyeztetés után kerülnek engedélyezésre. A 44/2015. (VII. 28) FM rendeletnek megfelelően igazgatóságunk kezdeményezésére 18 halgazdálkodási vízterületet nyilvánított a hatóság különleges rendeltetésűvé. Ezen vízterületek halgazdálkodási joga igazgatóságunkhoz került (lásd 5.6. táblázat).

5.9.1 Természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek

Az Igazgatóság működési területén összesen 32 víztér áll védettség alatt, amelyből 9 van igazgatóságunk halászati kezelésében. Igazgatóságunk a területeken semmilyen gazdálkodási tevékenységet nem folytat.

5.6. táblázat: Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság halgazdálkodási kezelésében lévő víztestek

Sorszám	A halászati víztér	Kiterjedése (ha)	Víztérkód
1.	Grajka-patak	4,8	18-065-2-1
2.	Hársas-patak	11,5	18-066-2-1
3.	Szakonyfalui-patak	7,2	18-067-2-1
4.	Huszászi-patak	13,1	18-068-2-1
5.	Lugosi-patak	15,0	18-069-2-1
6.	Szentgyörgyvölgyi-patak	3,6	18-070-2-1
7.	Kerca-patak	10,7	18-071-2-1
8.	Kerka-patak	7,7	18-072-2-1
9.	Alsószölnök 029/1a hrsz holtág	0,4	18-073-2-1
Összesen:		74	

Ezen vízterületeken továbbra sem folyik sem halászati sem horgászati tevékenység. Cél a természetes-természetközeli állapotok fenntartása, melynek érdekében a természetvédelmi kezelés részeként halfaunisztikai vizsgálatokat végeztünk elektromos halászgéppel.

5.9.2 Védett természeti területen található halastavak

Az Igazgatóság működési területén összesen három védett természeti területen lévő tó van, a Himfai-tó a Szombathelyi Erdészeti Zrt., a Vadása-tó magán és önkormányzati, a Hársas-tó pedig önkormányzati vagyonkezelésben van. A tavak mindegyike horgászati hasznosítás alatt áll, halászat nem folyik rajtuk. Az Igazgatóság vagyonkezelésében védett halastó nincs.

5.10 Természetvédelmi mentőtevékenység

Igazgatóságunk Chernel-kerti Madárvédelmi Mentőközpontjába 59 madárfaj 560 sérült vagy elárvult egyede került be 2020 folyamán. A leggyakoribb fajok a vörös vércse (57), a fekete rigó (49), a molnárfecske (48) és az énekes rigó (40) voltak. A szabad életre alkalmatlan, a telepen élő és párba álló fehér gólyáknál 4 párnál volt sikeres költés. Összesen 13 fiókat neveltek fel. 267 madár repatriálására került sor, ebből 29 fokozottan védett faj példánya volt (21 fehér gólya, 1 darázsölyv, 1 békászó sas, 2 uhu, 2 kuvik, 1 gyurgyalag és 1 gólyatöcs). A madarak mellett 123 emlőst fogadott a mentőközpont, a leggyakoribb fajok a keleti sünn (51), az európai mókusz (22) és a nagy pele (16) voltak. Az emlősök közül 80 egyedét sikerült repatriálni.

5.7. táblázat: Chernel-kerti Madárvédelmi Mentőközpontba bekerült állatfajok

Faj	Egyedszám	Faj	Egyedszám	Faj	Egyedszám
<i>Madarak</i>		Macskabagoly	5	Szarka	1
Vörös vércse	57	Csicsörke	5	Búbos vöcsök	1
Fekete rigó	49	Barátposzáta	4	Citromsármány	1
Molnárfecske	48	Meggyvágó	4	Kékes rétihéja	1
Énekes rigó	40	Őszapó	4	Békászó sas	1
Házi rozsdafarkú	34	Seregély	4	Lappantyú	1
Egerészölyv	29	Barna rétihéja	3	Erdei pacsirta	1

Házi veréb	26	Uhu	3	Gólyatöcs	1
Sarlósfecske	24	Balkáni fakopáncs	3	Mezei poszáta	1
Nagy fakopáncs	23	Holló	3	Búbosbanka	1
Füsti fecske	21	Szürke légykapó	3	Fekete gólya	1
Fehér gólya	20	Törpegém	2	Erdei szürkebegy	1
Erdei fülesbagoly	19	Gyöngybagoly	2	<i>Emlősök</i>	
Szécinege	16	Kuvik	2	Keleti sün	51
Mezei veréb	14	Csóka	2	Európai mókus	22
Zöld küllő	12	Szajkó	2	Nagy pele	16
Karvaly	8	Balkáni gerle	2	Közönséges törpedenevér	13
Csuszka	8	Szürke gém	1	Fehérszélű törpedenevér	9
Vetési varjú	8	Darázsölyv	1	Törpedenevér faj	5
Erdei pinty	7	Kabasólyom	1	Alpesi denevér	2
Kenderike	7	Vándorsólyom	1	Bajuszos denevér	2
Barázdabillegető	6	Kék cinege	1	Keleti cickány	1
Zöldike	6	Kis poszáta	1	Mogyorós pele	1
Gyurgyalag	6	Sárgarigó	1	Szürke-hosszúfülű denevér	1

5.7. táblázat: Halgazdálkodási vízterületek

Név	Kiterjedés (ha)	Víztérkód	Halgazdálkodásra jogosult	Különleges rendeltetésű
Abért I. és II. tavak	25,85	18-0042-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Arany-patak	8,9	18-0035-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Csepregi-tó	0,8	18-0004-1-5	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Gencsapáti Perenyei-tó	1,8	18-0033-1-4	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Gersekarát-Sárvíz-tó	36	18-0044-1-5	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Gyöngyös	25	18-0007-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Hársas-tó	17,4	18-0015-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Herpenyő	21,85	18-0008-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Himfai-tó	11,2	18-0009-2-1	Szombathelyi Erdészeti Zrt.	igen
Hosszú-víz	6,4	18-0037-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Kerka-patak	127	18-0072-2-1	Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság	igen
Kőrös patak + árapasztó	29,4	18-0036-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Láhn-patak	13,8	18-0039-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Lánka-patak	37	18-0038-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	

Magyarszecsődi-tó	9	18-0013-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Marcal	43	19-0023-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Merseváti-tó	4,24	18-0016-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Perint	5,2	18-0017-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Pinka	5,2	18-0018-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Püspökmolnári-tó	4	18-0019-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Rába	790,7	18-0021-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Rábasömjéni-tó	3,2	18-0024-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Répcse	23	18-0025-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Strém	1,7	18-0028-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Szombathelyi csónakázó- és hotgásztó	12,4	18-0029-1-5	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Szölnöki-patak	6,9	18-0026-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Újperint 1. sz. tó	4,67	18-0032-1-5	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Vadása-tó	4	18-0030-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Vasvári csónakázótó	4	18-0031-1-5	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	

Vörös-patak	17,3	18-0040-1-1	Sportorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége
-------------	------	-------------	---

6. Tájvédelem

6.1 Egyedi tájértékek

Az Igazgatóság működési területén **116** településen összesen **2 046** db egyedi tájértéket tartunk nyilván. Tárgyévben 10 településen 132 tájértéket vettünk nyilvántartásba.

Település	Értékek száma	változás 2020-ban
Bajánsenye	7	-
Bozsok	11	-
Cák	9	-
Felsőjánosfa	12	-
Felsőmarác	12	-
Hegyhátszentmárton	9	-
Ispánk	10	-
Ivác	22	-
Kercaszomor	10	-
Kerkáskápolna	6	-
Kisrákos	18	-
Kőszegdoroszló	33	-
Kőszegszerdahely	10	-
Magyarszombatfa	13	-
Nagyrákos	17	-
Orfalu	27	-
Órimagyarósd	13	-
Perenye	12	-
Szaknyér	11	-
Szalafő	84	-
Szatta	16	-
Velem	11	-
Velemér	8	-
Viszák	17	-
Alsószölnök	9	-
Apátistvánfalva	66	-
Csörötnek	13	-
Daraboshegy	12	-
Felsőszenterzsébet	7	-
Felsőszölnök	15	-
Halogy	11	-
Kétvölgy	7	-
Kondorfa	12	-
Kőszeg	20	-
Magyarföld	18	-
Magyarlak	9	-

Település	Értékek száma	változás 2020-ban
Nádasd	19	-
Őriszentpéter	51	-
Pankasz	11	-
Rábagyarmat	14	-
Szakonyfalu	14	-
Szentgotthárd	21	-
Szentgyörgyvölgy	10	-
Szóce	14	-
Döbörhegy	17	-
Nagymizdó	27	-
Petőmihályfa	52	-
Sárfimizdó	13	-
Szarvaskend	30	-
Csönge	25	-
Kemenessömjén	22	-
Kenyeri	27	-
Pápoc	15	-
Vönöck	21	-
Csehimindszent	13	-
Csipkerek	18	-
Mikosszéplak	20	-
Olaszfa	25	-
Pácsony	15	-
Harasztifalu	17	-
Horvátlövő	11	-
Kemestaródfa	26	-
Magyarnádalja	11	-
Nagykölked	13	-
Pinkamindszent	24	-
Pornóapáti	28	-
Rádóckölked	9	-
Szentpéterfa	29	-
Vasalja	17	-
Meggyeskovácsi	23	-
Nemeskolta	14	-
Püspökmolnári	17	-
Rábahídvég	23	-
Rábatöttös	16	-
Zsennye	16	-
Gyanógergye	17	-
Csákánydoroszló	18	-

Település	Értékek száma	változás 2020-ban
Döröske	18	-
Egyházashollós	26	-
Gasztony	18	-
Magyarszecsőd	15	-
Molnaszecsőd	20	-
Nemesmedves	17	-
Rátót	8	-
Rönök	19	-
Vasszentmihály	17	-
Andrásfa	14	-
Felsőcsatár	21	-
Gersekarát	19	-
Halastó	21	-
Hegyháthodász	11	-
Hegyhátsál	15	-
Katafa	8	-
Narda	17	-
Telekes	11	-
Vaskeresztes	21	-
Bérbaltavár	25	-
Bögöte	16	-
Csehi	13	-
Duka	12	-
Győrvár	13	-
Hegyhátszentpéter	17	-
Hosszúperesztég	34	-
Keléd	7	-
Nagytilaj	26	-
Vashosszúfalu	15	-
Alsóújlak	14	14
Bejczyertyános	19	19
Borgáta	7	7
Egervölgy	19	19
Egyházashetye	12	12
Kám	17	17
Kissomlyó	15	15
Köcsk	12	12
Nyőgér	10	10
Szemenye	7	7
Összesen	2046	132

6.2 Településrendezési eszközök és területrendezési tervek véleményezése, valamint településképi arculati kézikönyv és településképi rendelet véleményezése, közreműködés az elkészítésben

Az igazgatóság 2020-ban településrendezési eszközök módosításának/felülvizsgálatának véleményezése keretében összesen 49 alkalommal tett szakmai állásfoglalást. Vas megye területrendezési és Zala megye területfejlesztési koncepció és program felülvizsgálatának véleményezésében is részt vettünk. 7 településképvédelmi rendelet véleményezését is elvégeztük.

A településképi arculati kézikönyvek és településképi rendeletekkel kapcsolatos feladatok	Kimenő ügyiratok száma 2020
Adatszolgáltatások a településképi arculati kézikönyvek és településképi rendeletek készítéséhez	5
Településképi arculati kézikönyvek véleményezése	2
Településképi rendeletek, ill. rendelet módosítások véleményezése	2
Összesen 2020. év végéig:	9

6.3 Fejlesztési koncepciók és egyéb tervek véleményezése, közreműködés az elkészítésben

Az igazgatóság szakvéleményt adott ki Zala megye területfejlesztési koncepció és programjáról. Ebben felhívtuk a figyelmet a természetvédelmi-környezetvédelmi fejlesztések fontosságára és a pontosítottuk a védett területekre vonatkozó információkat.

6.4 Tájvédelmi jelentőségű beavatkozások

Az igazgatóság tájvédelmi tevékenysége elsősorban a hatósági munka segítésének céljával kiadott belföldi jogsegély keretein belül valósul meg. Az igazgatóság 2020-ban öt alkalommal művelési ág váltás, kilenc esetben más célú hasznosítás, négyszer művelésből való kivonás ügyében nyilatkoztunk. Az elsődlegesen élővilág védelmével kapcsolatos ügyek véleményezése során minden esetben figyelembe vettük azok tájvédelmi vonatkozásait is. Az igazgatóság összesen 40 esetben adott építésügyi szakvéleményt. A tervezők jellemzően elfogadták, és a tervekbe beépítették a javaslatokat. A véleményezések tárgyát épület felújítása/bővítése, kápolnafelújítás, családi házak, vendégház, szabadidős horgásépület, gazdasági épületek, kilátópont építése képezte.

7. Projektek

Megalakulásunk óta folyamatosan figyelemmel kísérjük az aktuális pályázati lehetőségeket. A központi költségvetési keretek szűkös volta miatt a nagyobb léptékű célok eléréséhez szükséges a pályázati lehetőségek kiaknázása. 2020-ban pályázati aktivitásunk az előző évhez hasonlóan alakult azzal a különbséggel, hogy elindult az összes, a jelenlegi fejlesztési ciklusban megvalósítandó építési beruházásunk.

2020-ban az alábbi eredményeket értük el a források lekötése és a projektek megvalósítása terén:

- A Doroszlói-rétek helyreállítása Kőszeg-hegylán című projektet megvalósítottuk, a beruházást projektzáró rendezvény keretében adtuk át. A növényzet átalakítását követően megvalósultak a tervezett vízépítési munkák, majd kialakult a legeltetési, illetve bemutatási infrastruktúra is. Június végétől magyartarka szarvasmarhák legeltek a területen.
- A Természetvédelmi rendeltetésű területek muraközi lóval történő kezeléséhez szükséges istálló és kiszolgáló létesítmények fejlesztése című KEHOP pályázatunkban sikeres lett a harmadik közbeszerzésünk, az istálló építése az év végén már folyamatban volt. Tárgyévben berendeztük a muraközi ló népszerűsítését szolgáló szabadtéri tanterműket Óriszentpéter Siskaszeren.
- Az Erdőt természetesen – leromlott állapotú erdei élőhelyek rekonstrukciója az Őrségben című KEHOP projektben elindítottuk a gépbeszerzésre vonatkozó közbeszerzési eljárást, amely az év végén még folyamatban volt.
- A Magyartarka szarvasmarhával történő természetvédelmi célú területkezelés infrastrukturális feltételeinek kialakítása című KEHOP projekt esetében a szarvasmarha istálló építésének közbeszerzési eljárása eredményesen lezárult, az istálló év végére mintegy 90 százalékos készületbe jutott. A gépbeszerzésre vonatkozó közbeszerzési eljárást az előző projekttel együtt indítottuk el és az év végén még folyamatban volt.
- Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található Natura 2000 területeket bemutató hálózat létrehozása című projektet sikeresen lezártuk.
- A Rába és ártere közösségi jelentőségű természeti értékeinek interaktív bemutatásához szükséges infrastruktúra kialakítása című projektben ráemelési kérelmünknek hely adtak, hatályba léphetett a kivitelezési szerződés és megkezdődtek az építési munkák.
- A Szlovénia-Magyarország Határon Átnyúló Program által támogatott Green Exercise című pályázatunk zárójelentésének elfogadása az év végén még folyamatban volt.
- Az Ausztria-Magyarország Határon Átnyúló Program pályázati kiírása által támogatott PaNaNet+ című pályázatunkban megjelentettük a nemzeti parki újságunk negyedik számát.

- A WeCon projektben lezárultak a felmérések, valamint elkezdődött a Rába vízgyűjtő-jére a természetvédelmi értékkataszter, az inváziós idegenhonos fajok kezelésére intézkedési terv, természetvédelmi-árvízvédelmi konfliktustérkép és a határon átnyúló ökológiai folyosók közös kezelési koncepciójának kidolgozása. A projekt keretében elkészültek a „Pataklakók kalandjai” című oktatófilm első epizódjai.
- A „Pannon gyepék és kapcsolódó élőhelyek hosszútávú megőrzése a Priorizált Intézkedési Terv intézkedéseinek megvalósításával” című LIFE projektünk keretében Apátistvánfalván egy pajta bővítést végeztünk el, továbbá terepi oktatócsomagban a szemléletformálást segítő eszközöket szereztünk be.
- A Téry Ödön Turistaházfejlesztési Programra benyújtott pályázatunk támogatásával befejeztük a Keserűszeri turistaházunk korszerűsítési munkálatait.
- Contracts 2.0 projektünkben folytattuk a munkát az Innovációs Műhely az Őrségért keretében. Egy személyes műhelymunkát és több online találkozót tartottunk, melyek eredményeképpen a résztvevőkkel együtt megfogalmaztuk az őrségi tájjal kapcsolatos jövőbeli elvárásokat, elképzeléseket.
- D2C pályázatunk kutatási tevékenységei lezárultak és elkezdődött az ökológiai folyosók tervezése.
- A GRASSLAND-HU LIFE IP projekt keretében 27 köbméter hulladékot gyűjtöttünk. Ezenkívül 9 ha-on végeztünk cserjeirtást, 11 ha-on szarvázást, 38 ha-on kaszálást a leromlott állapotú gyepterületek helyreállítása érdekében.

7.1. táblázat: Projektek

Projekt címe	Időtartama	Forrás megnevezése	Projekt célok, tevékenységek röviden	Célterület		Pályázat költségvetése (Ft)	Támogatás összege (Ft)	Pályázat 2020. évi teljesítése
				megnevezése	kiterjedése (ha)			
Doroszlói-rétek helyreállítása Kőszeg-hegyalján KEHOP-4.1.0-15-2015-00002	2015.12.08. – 2020.12.08.	KEHOP	A Kőszegi TK részét képező Doroszlói-rétek megtisztítása a cserjéktől, inváziós növényektől, a terület vízháztartásának rekonstrukciója és a fenntarthatóság érdekében szarvasmarhával történő legeltetés infrastruktúrájának kialakítása.	Gyöngyös-patak és a Kőszegi Alsórét HUON 20020	70,63 ha	221 784 000	221 784 000	59 566 235
Természetvédelmi rendeltetésű területek muraközi lóval történő kezeléséhez szükséges istálló és	2016.04.01.- 2021.09.30.	KEHOP	Az ÖNP gyepterületeinek megőrzése és génmegőrzés céljából tartott muraközi ló állománya számára istálló és kiszolgáló berendezések létesítése, beszerzése.	Órség HUON 10001, HUON 20018	209,2 ha	443 974 000	443 974 000	27 184 865

kiszolgáló létesítmények fejlesztése KEHOP-4.1.0-15-2015-00001								
Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található Natura 2000 területeket bemutató hálózat létrehozása KEHOP-4.1.0-15-2016-00016	2016.08.01. – 2020.06.29	KEHOP	Natura 2000 Fogadó- és Látogatóközpont létesítése Őriszentpéteren, továbbá információs pont létesítése 16 helyszínen, az ŐNPI illetékességébe tartozó Natura 2000 területek mindegyikének központi településein. Szemléletformáló akciók, kiállítások létesítése. Natura 2000 Szemináriumi szálláshely fejlesztése és Natura 2000 szemináriumsorozat lebonyolítása	ŐNPI működési területe	nr.	782 042 640	782 042 640	0
Erdőt természetesen – leromlott állapotú erdei élőhelyek rekonstrukciója az	2016.09.01. – 2021.09.26.	KEHOP	Elpusztult lucfenyő állományok helyén elegyes, lombos fafajú erdőállományok létrehozása, elegyesség fokozása erdőfelújításokban,	Őrség HUON 10001, HUON 20018	172,87 ha	379 345 000	379 345 000	35 973 410

Órségben KEHOP- 4.1.0-15- 2016-00039			elegyetlen, egykorú erdők változatos kor- és fafajszerkezetűvé alakítása.					
Magyartarka szarvasmarhá val történő természetvéd elmi célú területkezelés infrastrukturá lis feltételeinek kialakítása KEHOP- 4.1.0-15- 2016-00060	2017.01.01 – 2021.12.06.	KEHOP	Legelők bekerítése, ítatókutak létesítése, legelő állatok bemutatójának kialakítása, gépbeszerzés, szarvasmarha istálló építése.	Órség HUON 10001, HUON 20018	992,9610 ha	407 982 000	407 982 000	163 929 909
A Rába és ártere közösségi jelentőségű természeti értékeinek interaktív bemutatásáho z szükséges infrastruktúra kialakítása KEHOP- 4.1.0-15- 2017-00087	2017.10.01- 2022.11.30.	KEHOP	A Rába- és Csörnöc- völgy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen található természeti értékek bemutathatóságának elősegítése, ennek keretében egy természetvédelmi fogadóközpont kivitelezése, valamint a hazai Natura 2000 hálózat ismertségének előmozdítása.	Rába- és Csörnöc- völgy HUON 20008	nr.	880 855 767	880 855 767	6 500 081

Green Exercise SIHU18	2016.07.01. – 2019.06.30.	SI-HU Interreg	A projektből rekreációs parkok, kerékpáros pihenőhelyek, jelzett kerékpáros túraútvonalak, elektromos kerékpárok és kisbusz beszerzés valósul meg, továbbá közös kerékpáros túravezető képzésre, természetismeret, egészséges életmód, ökológiai gazdálkodás, stb. témájú műhelymunkákra kerül sor.	ÓNPI működési területe	nr.	69 474 000	69 474 000	0
PaNaNet + ATHU003	2016.05.01. – 2021.04.30.	AT-HU Interreg	A projektből természetismereti és népi hagyományok játszóháza épül, határon átnyúló diáknapiak és további rendezvények valósulnak meg, kiadásra kerül egy nemzeti parki újság, szakmai tanulmányutakon veszünk részt.	ÓNPI működési területe	nr.	144 504 000	144 504 000	11 187 115
WeCon ATHU077	2018.01.01.- 2021.05.31.	AT-HU Interreg	A táj és az ökoszisztémák ökológiai	ÓNPI működési	nr.	108 589 000	108 589 000	22 600 864

			stabilitásának és ellenálló képességének javítása	területe				
Lepkeháló	2017.10.13.- 2020.01.31.	Deutsche Bundesstiftung Umwelt	Civilek bevonása a nappali lepkeállomány felmérésébe, adatgyűjtő felületek és adatbázis létrehozása.	ÖNPI működési területe	nr.	55 809 300	27 357 500	15 276 884
Pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszútávú megőrzése a Priorizált Intézkedési Terv intézkedéseinek megvalósításával LIFE17 IPE/HU/000018	2019.01.01- 2026.12.31.	LIFE	A LIFE integrált projekt elsősorban a jelentős környezetvédelmi értékkel bíró féltermészetes gyepterület élőhelyekre fókuszál, amelyek aktív beavatkozást és élőhelykezelést igényelnek a kedvező környezetvédelmi állapot elérésének és biztosításának érdekében.	ÖNPI működési területe	nr. (beavatkozási terület 100 ha)	344 960 000	344 960 000	32 992 981
H2020 – Contracts2.0	2019.06.01. - 2023.05.31.	European Comission	Az ÖNPI megvizsgálja az agrár-környezetvédelmi beavatkozások különböző megközelítéseit, és elemzi azok	ÖNPI területén belül gazdálkodók		26 625 000	26 625 000	2 800 989

			hatékonyságát befolyásoló tényezőket. A meglévő fizetési rendszereken kívül (pl. Agrár-környezetvédelmi támogatások) az ŐNPI megvizsgálja az ökoszisztéma-szolgáltatások támogatásán alapuló új megközelítés bevezetésének lehetőségét.					
D2C – DaRe to Connect	2018.06.01. – 2021.05.31.	Danube Transnational Programme - Interreg	A Duna Régió ökológiai összeköttetésének támogatása a zöldövezet mentén a Natura 2000 területek összekapcsolásával	ŐNPI működési területe	nr.	48 000 000	48 000 000	18 448 700
Muraközi Ló Génmegőrzési Program 2020.	2020.01.01. – 2020.12.31.	Agrárminisztérium	A program célja egy értékes géntartalék megmentése, ezáltal a muraközi típusú ló fenntartása, újratenyésztése lehetővé válik.	ŐNPI működési területe	nr.	12 390 000	12 390 000	12 390 000
Téry Ödön Nemzeti Turistaház-fejlesztési	2019.01.01 – 2020.06.30.	Miniszterelnöki Kabinetiroda	Az Őrségi Nemzeti Parkba érkező turisták kiszolgálási színvonalának növelése	ŐNPI működési területe	nr.	45 000 000	45 000 000	45 000 000

Program 2019.			az Igazgatóság Keserúszéri Vendégházának komfortnövelő felújítása révén					
Összesen						1 736 207 067	1 707 755 267	453 852 03 3

8. Jogi és ügyiratforgalommal kapcsolatos tevékenységek

8.1 Az Igazgatóság ügyiratforgalma

Igazgatóságunk központi iratkezelése az IQtató SQL nevű iktatóprogramon történik. A Központi Érkeztető Rendszerből az ügyiratok hivatali kapun keresztül, illetve papír alapon jutnak el hozzánk. Az elektronikusan érkező iratok is nyomtatásra kerülnek, illetve digitálisan is lementjük őket. A digitalizált dokumentumokat a központi szerveren tároljuk. Az iktatóprogram email-rendszerrel, illetve hivatali kapuval nincs összekapcsolva. Az ügyiratok ügyintézőnek való továbbítása önálló emailokon keresztül történik. A küldemények továbbítása postai, valamint elektronikus úton (email, hivatali kapu, e-papír) egyaránt történik, nagyságrendileg a kiemenő ügyiratforgalom egyharmadának küldése történik elektronikusan. A hatósági ügyek intézése nagyrészt hivatali kapun keresztül valósul meg. A 2020. évi ügyiratforgalom 8010 iratot tartalmazott. Ezek közül 2484 e-mail, 2028 postai levél, 1552 Hivatali Kapu, 18 honlap, 27 Cégekpu és 1901 pedig egyéb (pl. belső levelezés) útján bonyolódott.

Igazgatóságunknál a munkavállalók rendelkeznek ügyfélkapus tárhellyel, kivételt képeznek ez alól a közfoglalkoztatotti jogviszonnyal rendelkezők, mert ők erre nem kötelezettek. Az új belépők a munkába állás után legkésőbb 15 napon belül nyilatkozatot tesznek a biztonságos kézbesítési szolgáltatásra alkalmas elektronikus elérhetőségükről, valamint hozzájárulnak természetes személyazonosító adataik kezeléséhez. A megíusulási igazolásból látható, hogy ki nem veszi át az elektronikus küldeményt. Továbbra is a fizikai állomány tagjai azok, akik elsősorban nem használják az ügyfélkapujukat, ott is az idősebb korosztály, akinek otthon nincs internet hozzáférése, vagy számítógépe sem, és a munkaköréből adódóan a munkavégzéséhez sincs rá szüksége. Ők továbbra is kérik a papír alapú kiadmányozást.

Az iktatórendszerünk nem alkalmas az e-HR folyamatra. Másik iktatórendszer bevezetése-mely alkalmas lenne az e-HR eljárásra-, nagyon költséges lenne. Az e-személyi anyagok tárolására, valamint biztonsági mentésére szükségünk lenne tárhely bővítésre.

8.1.1 Szakvélemény adás, adatközlés hatóságok részére

Működési területünk a Vas Megyei és a Zala Megyei Kormányhivatalok Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztályai Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztályainak illetékességi területét érinti, valamint egyes ügyekben a Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztályának illetékességi területét. A szakértői munka és a terepi munkarészek zömét a Természetmegőrzési Osztály, valamint az Természetvédelmi Őrszolgálati tagjai végezték. A fenti hatóságok összesen 186 ügyben keresték meg Igazgatóságunkat. A Vas Megyei és Zala Megyei Kormányhivatal Erdészeti Osztálya további 32 ügyben küldött megkeresést. A Vas Megyei Kormányhivatal Földhivatali Osztállyal 49 esetben történt ügyintézés. Tárgyévben összesen 372 elővásárlási ügye zajlott az Igazgatóságon. Igazgatóságunk a 481/2013. (XII. 17.) Kormányrendelet 42. § d) alapján vesz részt a településrendezési, illetve térségi rendezési tervek véleményezésében. 2020 folyamán Igazgatóságunk 58 eljárásban vett rész.

8.1.2 Jelentési feladatok az Agrárminisztérium számára

Igazgatóságunk a szakmai irányító szerv által kért jelentéseket, adatszolgáltatásokat az év folyamán maradéktalanul határidőre teljesítette. Elkészítette a 2019. évre vonatkozó szakmai és pénzügyi beszámolóját. Jelentést készített a 2019-ben elvégzett kutatási és monitorozás feladatokról is. A Költségvetési és Gazdálkodási Főosztály és a Magyar Államkincstár felé az államháztartási jogszabályokban meghatározott követelményeknek megfelelően eleget tettünk

beszámolási és adatszolgáltatási kötelezettségünknek. A Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály számára beküldtük 2020. évi vagyonkezelési tervezést és a 2019. évi jelentést, valamint havi rendszerességgel a Természetvédelmi Őrszolgálat működéséről, hatósági feladatairól beszámoló jelentést. Rendszeres tájékoztatást adtunk a közbeszerzési eljárásainkról. A Személyügyi Főosztály részére rendszeresen adatot szolgáltatunk a létszám- és bérgazdálkodásra vonatkozóan.

8.1.3 Ügyfelekkel történő levelezés, egyeztetés

Igazgatóságunk 2020-ban összesen 549 ügyben levelezett különböző ügyfelekkel különböző témákban. Ezek között a legjelentősebb számban a kaszálási bejelentések (458 db) voltak. Kisebbszámúan érkeztek területbérletekkel kapcsolatos megkeresések (15 db) és terület felajánlások megvásárlásra (11 db). Emellett voltak engedélyezési eljárásokat megelőző állásfoglalás kérések (11 db), lakossági bejelentések (38 db), valamint szakdolgozó és szakmai gyakorlatos jelöltek megkeresései (14 db).

8.2 Szabálysértés

A 2012. évi II. törvény alapján Igazgatóságunk már nem szabálysértési hatóság, ezért az illetékes rendőrkapitányságokon kezdeményezhet szabálysértési eljárást. 2020-ban egy szabálysértési eljárást kezdeményeztünk.

8.3 Természetvédelmi bírság

A Vas Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztályán 34 eljárást kezdeményeztünk. Ezek között volt védett ill. Natura 2000 területet érintő illegális szemét elhelyezés, rét engedély nélküli felszántása, illegális fakitermelés, illegális, a védett rétet károsító silótakarmány és trágya elhelyezés, engedély nélküli gombagyűjtő túra szervezés.

8.4 Büntető ügyek

A rendőrség felé 14 bejelentésünk volt. Az ügyekből kettő természetkárosítás gyanújával indult: rétisas mérgezés, gyepfelszántás. Sajnos a mérgezéses ügy ismét eredmény nélkül zárult, a gyepfelszántás tárgyában indult még folyamatban van.

Hulladékgazdálkodás rendjének megsértése (6), falopás (2), rongálás (2), sikkasztás (1) és hivatalos személy elleni erőszak (1) ügyében indítottunk még eljárást.

Utóbbi kapcsán végül a nyomozás során azt állapították meg, hogy az adott helyzetben a büntető törvénykönyvben foglalt tényállás nem valósult meg. (Szóbeli fenyegetés történt, mely csak egyes esetekben minősül hivatalos személy elleni erőszakkal.)

8.5 Polgári perek

2020-ban új per nem indult. A 2018-ban a Kőszegi Járásbíróság Bárdics Zoltánné (9737 Bozsok, Rákóczi u. 127.) felperesnek,- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (1149 Budapest, Bosnyák tér 5.) által képviselt Magyar Állam I.r., Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság II.r. és Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (1149 Budapest, Bosnyák tér 5.) III.r. alperesek ellen tulajdonjog megállapítása iránt indított 3.P.20.155/2017/37. számú perben a bíróság a keresetet ítéletével elutasította, kötelezte a felperest, hogy saját költségei viselése mellett fizessen meg II.r. és III.r. alpereseknek személyenként 54.480,- (ötvennégyezer-négyszáznyolcvan) forint perköltséget 15 napon belül. Ezt az ítéletet a felperes megfellebezte, az ügy 2019-ben

folytatódott. A másodfokú eljárásban szintén elutasították a felperes kérelmét. A felperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, mely 2020-ban a kérelem elutasításával zárult le.

8.1. táblázat: *Bírságok*

	Ügyek száma	Kiszabott bírság összege (eFt)
Szabálysértési eljárás	1	Nincs információnk
Helyszíni bírság	1	5

8.2. táblázat: *Büntető ügyek*

	Feljelentések száma	Eredményes	Eredménytelen	Folyamatban
Természetkárosítás	2	0	1	1
Hulladékgazd. rendjének megsértése	6	2	2	2
Lopás	2	2	0	0
Rongálás	2	0	2	0
Hivatalos személy elleni erőszak	1	0	1	0
Sikkasztás	1	0	0	1

8.3. táblázat: *Polgári perek*

	Ügyek száma	Nyert	Vesztett	Folyamatban
Polgári perek	1	1	0	0

9. Természetvédelmi őrszolgálat

9.1 Alapadatok

9.1.1 Személyi feltételek

Igazgatóságunk Természetvédelmi Őrszolgálat az év során 4 tájegységben, 13 fővel látta el feladatait, ebből 12 fő felsőfokú, 1 fő középfokú végzettségű volt. A szűk létszám már a nemzeti park területén is nehezé teszi a feladatellátást.

A jogszabályban előírt képesítéssel és az egyéb szükséges jogosítványokkal (maroklőfegyver vizsga, „B” kategóriás jogosítvány) is mindenki rendelkezik. Középfokú idegen nyelv ismerete 9 főnek van, német, ill. angol nyelvből, illetve 1 főnek francia, 1 főnek angol nyelvből felsőfokú nyelvvizsgálója van. Két fő PhD fokozatot szerzett.

Az egy főre jutó terület tekintetében az országos átlagot 10 fős létszámbővítéssel érünk el.

9.1.2 Technikai felszereltség, őrszolgálati irodák

A jogszabályban előírt egyenruházattal az őrszolgálat minden tagja rendelkezik, de a beszerzések csak a terepi egyenruhára korlátozódnak, társasági egyenruhára nem. A rendszeresen, minden tájegységben, tartott helyszíni őrszolgálat-vezetői ellenőrzések eredményeként azt az örök előírászerűen viselik.

Jelenleg 9 gépjármű (3 db Suzuki Jimny, 5 db Toyota Hilux, 1 db Dacia Duster) áll az őrszolgálat használatában, műszaki állapotuk a jó és a kiváló között van. Az Észak-Vasi Területi Osztályon lévő gépkocsikat ugyan nemcsak az Őrszolgálat, hanem a többi dolgozó is használja, ez azonban nem okoz fennakadást a munkavégzésben.

Az őrszolgálat minden tagja rendelkezik szolgálati mobiltelefonnal, kézi távcsővel. 6 db spektív (állványos távcső) áll rendelkezésre.

Az őrszolgálat használatában van még 13 db digitális fényképezőgép. Az adatgyűjtés okostelefonos alkalmazással történik.

9.1.3 Polgári természetőrök

Polgári természetőrök száma 2020. február 9-én 4 fővel nőtt. Gallyfészek keresésben és terület helyreállításban vettek részt szervezeten, egyénileg pedig madármentésekben és "figyelőszolgálatban". Jelenlegi összlétszám 25 fő.

9.2 Feladatellátás

9.2.1 Hatósági feladatellátás

A szolgálatteljesítés a létszám és az egyéb feladatok miatt korlátozott. Leginkább a rendszeres területbejárás marad el. A jogellenes tevékenységeket ezért gyakran későn észleljük, ami nemcsak az elkövetők felderíthetetlenségét okozza, hanem a területek, értékek is nagyobb kárt szenvednek. Némi javulást a felderítésekben a vadkamerák nagyobb mértékű használatával értünk el. Több esetben a rendszeres falopással érintett területen vadkamera képei alapján tudunk eredményes eljárást kezdeményezni. A kiemelten kezelt tavaszi tőzike őrzését polgári természetőrök és a Vas Megyei Rendőrfőkapitányság munkatársainak segítségével oldottuk meg.

9.2.2 Együtműködés más hatóságokkal

Rendszeresen együttműködtünk - a megkötött együttműködési megállapodások alapján - a területileg illetékes rendőri, katasztrófavédelmi szervekkel, valamint a polgárőrséggel. Közös járőrszolgálatot láttunk el a rendőrhatalóság tagjaival, elsősorban a védett területeken végzett engedély nélküli közlekedés visszaszorítása, illegális hulladék lerakások, illetve a saját vagyonkezelésben lévő erdők vagyonvédelme érdekében. A közös szolgálat örvendetes módon rendszeres lett: több, mint 50 alkalommal csatlakoztak természetvédelmi őrünk a rendőrökhöz. A Magyar Államkincstár munkatársaival mezőgazdasági támogatások ellenőrzése kapcsán 40 esetben bonyolítottunk le helyszíni ellenőrzést, amelyben 12 munkatársunk vett részt.

Az együttműködés célja, hogy az évente, részben véletlenszerűen, részben kockázatelemzéssel kiválasztott gazdálkodók VP agrárkörnyezetgazdálkodási intézkedéseinek, VP Natura 2000 kompenzációs kifizetések és a természetvédelmi vonatkozású kölcsönös megfeleltetési szabályok (JFGK2,3) helyszíni ellenőrzésében résztvevő munkatársaink a Kincstár munkáját segítve, szakértőként működnek közre. Az ellenőrzések szinte kivétel nélkül a Kincstár által előre kiválasztott gazdálkodókra terjednek ki. Évente egy két esetben azonban, a gyepterületeken rendelkezés, a 269/2007. (X.18.) Korm. rendelet megszegésének észlelése esetén eseti ellenőrzést is kezdeményezünk a Kincstárnál.

Igazgatóságunk biztosította az ellenőrzések lebonyolításához szükséges, terepi ismeretekkel rendelkező szakértői jelenlétet. Az azonos napon, azonos időpontban, de egyszerre több helyszínen lezajló helyszíni ellenőrzések esetében is megoldott volt a folyamatos munkához szükséges létszámú szakértők jelenléte Igazgatóságunk részéről. Szakembereink feladataikat mind a közösségi, mind a hazai jogszabályok teljes körű betartása mellett végezték. Igazgatóságunk szakemberei, a Megyei Kormányhivatalok Helyszíni Ellenőrzési Osztályaival előre egyeztetett időpontokban mindig a helyszíni ellenőrök rendelkezésére álltak.

Az ellenőrzésekben résztvevő munkatársaink, a Megyei Kormányhivatalok helyszíni ellenőrzésben érintett munkatársai és a NÉBIH munkatársai között jó munkakapcsolat alakult ki az évek során. Az együttműködés hatékonysága továbbra is példás. A helyszíni ellenőrzések lebonyolítása, még az azonos időpontban, különböző helyszíneken elvégezve is gördülékeny. Elmondható mindez a gazdálkodókkal való kapcsolattartásra is. Az évenkénti rendszeres ellenőrzések hatására a gazdálkodók nagy része már tudja, hogy a természetvédelmi előírások betartásának kérdésében melyik területileg illetékes természetvédelmi őrhöz fordulhatnak tanácsért, segítségért. Ezzel megelőzhető az a helyzet, hogy a helyszíni ellenőrzéskor derül csak fény az előírások részbeni be nem tartására, amely ezután a Kincstárnál szankciót von maga után.

Problémák, a természetvédelmi előírások részbeni vagy teljes be nem tartása leginkább csak az olyan gazdálkodóknál fordul elő, akik helyszíni ellenőrzést eddig még sohasem kaptak, ill. területalapú támogatáson kívül másra nem nyújtottak be kérelmet. Leggyakoribb ilyen probléma a vadriasztó láncfüggöny használatának hiánya, a bűvósávok meghagyásának hiánya, ill. a kaszálási időpont bejelentésének a mellőzése.

9.2.3 Nem hatósági feladatok ellátása

A hatósági, szakhatósági eljárásokban a Vas Megyei Kormányhivatal az Igazgatóság természetvédelmi őrszolgálatának bevonását kérte, elsősorban a friss terepi információk szükségessége, a helyszíni bejárások és a határozatokban foglaltak ellenőrzése miatt.

Rendszeresen végeztük a védett, fokozottan védett, illetve Natura 2000 jelölőfajok

monitoringját. Emellett az őrszolgálat tagjai végezték a saját vagyonkezelésben lévő gyepek kezelésének monitorozását is.

Az őrök részt vettek az élőhelymegőrzési, terület-fenntartási munkákban. A közfoglalkoztatás 2018-as megszűnése után az őrszolgálat tagjai saját kezűleg végezték el a legfontosabb fizikai munkákat, főleg a szőcei láprét és a hasonlóan kiemelkedő értékű területek kaszálása, szénalehordása tekintetében.

Három ór az Észak-Vasi Területkezelési Osztály munkáját segítette, így ellátták a sérült madarak gondozását, illetve a Chernel-kert és a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont működtetésében is részt vettek.

Az invázióra hajlamos japánkeserűfű irtását Körmend határában nem védett saját vagyonkezelésű ingatlanon végeztük több alkalommal. Lakossági bejelentés alapján Hegyháthodász határában Natura 2000 területről próbáltuk a bambuszt visszaszorítani.

5 db gólyafészek tartóra helyezését, illetve felújítását végeztük el. 2 helyen pedig a gólyák fészkeiből kihullott anyagokat távolítottuk el az ereszcatornából.

A megye 5 helyszínén denevérek épületbe jutása miatt kellett szigetelést készíteni és sokszor a bajbajutott denevéreket kellett épületekből menteni.

A békák tavaszi biztonságos átkelését, Szentgotthárd-Zsidahegy közútján épített ideiglenes békaterelővel segítették őrünk.

Védett fajok megtelepedését segítő, denevér és madárodúk kihelyezését is folytattuk, iskolák, majorságok és magán emberek közreműködésével.

Iskoláknak, óvodáknak a járványhelyzet miatt csak kevés programot tudtuk szervezni. A környezetvédelmi jeles napokkal (Víz Világnapja, Madarak és Fák Napja) kapcsolatos rendezvények elmaradtak, őrszolgálatunk mindössze 5 iskolásoknak szóló programot és 2 túrát tudott megtartani.

Az év vége felé indult a "Tisztítsuk meg az országot" program, melynek során 16 helyszínről 180 köbméter hulladékot gyűjtöttünk össze és szállítottunk el.

A GRASSLAND-HU LIFE IP projekt keretében szintén gyűjtöttünk hulladékot: 27 köbmétert. Ezenkívül 9 ha-on végeztünk cserjeirtást, 11 ha-on szárzúzást, 38 ha-on kaszálást a leromlott állapotú gyepterületek helyreállítása érdekében.

A „Természetvédelmi kártalanítás” elnevezésű fejezeti kezelésű előirányzatból kézi kaszálás útján 16 ha kisméretű, de természeti értékeit tekintve különösen fontos gyepterület kézi kaszálását végeztük el vállalkozó bevonásával.

A Jáki kardvirágos erdő országos jelentőségű védett természeti területté nyilvánítása kiemelkedő eredmény, melyben a természetvédelmi őrszolgálatunknak is jelentős része van.

9.1. táblázat: Őrszolgálat

	Felsőfokú végzettségű	Középfokú végzettségű	Összesen
Létszám	12	1	13

	Átlagosan	Minimum	Maximum
Az egy főre eső illetékességi terület (ha)	28106	4946	88522
Az egy főre eső védett természeti terület (ha)*	4602	75	6812

Helyszíni bírságok száma	1
Szabálysértési eljárások száma	1
Természetvédelmi bírság kiszabására irányuló elj.	18
Az igazgatóság által tett feljelentések száma**	16

*nem védett Natura 2000 területek nélkül

** nem természetvédelemmel kapcsolatos feljelentés

10. Költségvetés és vagyon

10.1 Kiadások

Igazgatóságunk 2020. évi tervezett kiadási eredeti előirányzata 825 606 000 Ft volt, ezzel szemben az év végi módosított előirányzat 2 039 509 827 Ft, a kiadási teljesítés 1 505 464 424 Ft.

Az elemi költségvetésben meghatározott, kiadási előirányzat több, mint 66,7 %-a a személyi juttatások tervezéséhez kapcsolódott, 257 millió Ft volt dologi kiadásokra tervezhető, mindössze 17 millió Ft pedig beruházási kiadásokra. Az év folyamán azonban a beérkező agrártámogatások, az EU-s támogatások és a saját bevételek előirányzatosítása lehetővé tette az év közben felmerülő kiadások finanszírozását.

Likviditási probléma nem merült fel, a bevételeink kiszámítható időpontban megérkeztek, melyből a kiadásokat ütemezni lehetett.

10.2 Bevételek

Igazgatóságunk 2020. évben 2 040 246 654 Ft bevételt realizált, melyből a 2019. évről áthúzódó felhasználható előirányzat-maradványa 743 280 514 Ft volt. Bevételeink túlnyomó részét a költségvetési támogatás (638 738 384 Ft), valamint az EU-s források (KEHOP, LIFE, stb.) tették ki. A tervezett saját bevételi összegek túlteljesültek. Ennek oka egyrészt a vásárolt erdőknek köszönhető, melyből a tervezettnél több bevételünk származott. Másik oka pedig az, hogy a mezőgazdaságban is a tervezettnél több értékesítésre kerülhetett sor (állat, bála stb.) Illetve jelentős bevétel származott az erdős KEHOP pályázatunkban kitermelt fanyag értékesítéséből.

A mezőgazdasági támogatások a vagyongazdálkodás terén felmerült működési kiadások finanszírozásában nyújtottak segítséget, azonban a tervezetthez képest alulteljesültek a kifizetések következő évre történő áthúzódása miatt.

KEHOP pályázatok bonyolítása kapcsán 2016-tól folyamatosan, több alkalommal előleget kaptunk, mely 2020-ban sem került még maradéktalanul felhasználásra. 2020. év végén 534 782 230 Ft EU-s pályázati maradványt tartunk nyilván.

10.3 Vagyon

Az Igazgatóság vagyonának alakulását a 10.3. táblázat mutatja.

Az Igazgatóság 2020. évi mérlegfőösszege 6 749 871 e Ft volt, az előző évi értékhez (6 922 613 e Ft) képest kis mértékben növekedést mutat, melyet túlnyomórészt a tárgyi eszközök állományváltozása okoz. Az ingatlanok körében 116 237 e Ft összegben mutatható ki a növekedés, melynek oka az új ingatlanvásárlások, illetve új létesítmények kialakítása. Tenyészállatok esetében a mintegy 20 millió Ft-os növekedés a készletek között megjelenik a növendék-és hízó állatok csökkenéseként. Az állatok korosbitása egyik esetben csökkenés, a másik esetben pedig növekedésként jelentkezik.

A nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközök értéke összességében az előző évihez képest 92 973 243 Ft-tal növekedett.

2020-ban a legjelentősebb eredmények:

- KEHOP forrásból elindult a 100 férőhelyes bikaistálló építése
- Szalafőn, a Pityerszeri falumúzeum szomszédságában megvásároltuk a Guminár házat

- (lakóépület melléképületekkel együtt), az Agrárminisztérium által biztosított keretből
- Kilátók épültek (KEHOP-ból)
  - Vízkút és itatórendszer létesült Iváncon, Ispánkon, Óriszentpéteren (KEHOP)
  - László major gépüzem, többfunkciós csarnoképület tervezése elkezdődött saját forrásból
  - 1 db Toyota Hilux-ot vásároltunk saját forrásból
  - 1 db állatszállító utánfutót vásároltunk (KEHOP)
  - A Tisztítsuk meg az országot!” programból kamerarendszert vásároltunk
  - Saját erőből megvásároltunk egy takarmánykeverő etetőkocsit a Széll Kálmán majorba.

Folyamatban lévő főbb beruházásaink:

Keserúszeri kóstolóház átalakítása, Siskaszeri Központ felújítása-átalakítása, Apátistvánfalva pajta bővítése, Csákánydoroszlói Vízbázis építése, Lóistálló építése, László major gépüzem átépítése, 100 férőhelyes bikaistálló építése, kőszegi Látogatóközpont energiahatékonysági fejlesztési terve.

Felújítások:

Legnagyobb tétel a Keserúszeri Oktató- és Kutatóközpont felújítása a Téry Ödön Nemzeti Turistaház - Fejlesztési program 2019 keretében meg tudott valósulni. A program az épület felújítását finanszírozta, a berendezés túlnyomó részét intézményi saját költségvetésből fedeztük. 749 e Ft-ot költöttünk a rétboronánk felújítására, illetve a Sághegyen bemutató és tájékoztató tábla felújítására 490 e Ft-ot.

Forgóeszközök

A forgóeszközök állománya összességében csökkent (55 665 e Ft), egyedül a vásárolt készletek összege növekedett mintegy 2 413 e Ft-al. A növendék-, hízó- és egyéb állatok értéke csökkent mintegy 16 millió Ft-al. Ennek oka: részben állateladás, tenyészállattá való átminősítés, illetve elhullás. A befejezetlen termelés, félkész termékek, késztermékek összege 42 225 e Ft-al csökkent, melyből mintegy 41 millió Ft az erdei raktárkészlet csökkenéséből adódik. 2019. év végén a faanyag árának drasztikus csökkenése miatt az eladással vártunk, kedvezőbb helyzet alakult erre 2020. év folyamán. A mezei leltárkészlet is 7 millió Ft-al csökkent, valamint a takarmánykészlet is 5 M Ft-al kevesebb 2020. év végén.

10.1. táblázat: Kiadások

		Eredeti előirányzat (Ft)	Teljesítés (Ft)
Működési kiadások	Személyi juttatás	468 661 000	480 947 380
	Munkaadót terhelő járulék	82 584 000	82 442 451
	Dologi kiadások	257 172 000	456 401 760
	Egyéb működési célú támogatások ÁH-on belülre	0	109 307 067
Felhalmozási kiadások	Egyéb felhalmozási célú kiadások	0	0
	Intézményi beruházási kiadás	17 189 000	318 933 237
	Felújítás	0	57 432 529
Kiadások összesen		825 606 000	1 505 464 424

10.2. táblázat: Bevételek

		Eredeti előirányzat (Ft)	Teljesítés (Ft)
Támogatások államháztartáson belülről	Működési	123 365 000	179 246 644
	Felhalmozási	0	23 205 065
Működési bevételek		169 998 000	274 448 598
Felhalmozási bevételek		0	342 046
Átvett pénzeszközök	Működési	0	65 558 157
	Felhalmozási	300 000	79 790 707
Központi, irányítószervi támogatás		531 943 000	674 374 923
Maradvány igénybevétele		0	743 280 514
Összes bevétel		825 606 000	2 040 246 654

10.3. táblázat: Vagyon

	Bruttó érték (Ft)	Értékcsökkenés (Ft)	Nettó érték (Ft)
Immateriális javak	20 801 042	19 094 556	1 706 486
Ingtatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	5 756 595 699	358 146 209	5 398 449 490
Befejezetlen beruházás	119 341 681	0	119 341 681
Gépek, berendezés, felszerelés, Járművek	1 014 961 827	700 006 121	314 955 706
Tenyészállatok	134 885 845	53 218 642	81 667 203

10.4. táblázat: Befektetett eszközök

	Előző évben (eFt)	Tárgyévben (eFt)
Szellemi termékek	4 247	1 707
Immateriális javak összesen	4 247	1 707
Ingtatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	5 282 212	5 398 449
Gépek, berendezések és felszerelések, Járművek	318 531	314 956
Tenyészállatok	61 947	81 667
Beruházások, felújítások	156 210	119 342
Tárgyi eszközök összesen	5 818 900	5 914 414
Nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközök mindösszesen	5 823 147	5 916 121

10.5. táblázat: Nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök

	Előző évben (eFt)	Tárgyévben (eFt)
Vásárolt készletek	18 542	20 955
Befejezetlen termelés, félkész termékek, késztermékek	150 836	108 611
Növendék-, hízó és egyéb állatok	62 745	46 892
Nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök:	232 123	176 458

10.6. táblázat: Épületek

Az épület típusa	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Iroda	2	0
Információs Centrum	1	0
Kóstolóház	1	0
Vendégház	1	0
Látogatóközpont	3	0
Múzeum (Ság-hegy)	1	0
Műemlék-együttes	1	0
Fedett kerékpártároló	1	0
Szociális épület	1	0
Tanya (volt TSZ major 6 épülettel)	6	0
Állattartó épület	3	0
Szarvasmarha istálló	2	0
Natura 2000 fogadóépület	1	0
Játszóház	1	0
Strandfürdő épületegyüttes	1	0
Madárröpdé	4	2
Erdei Iskola (Nat. 2000 Harmatfű Oktatóközpont)	1	1
Kilátó Szalafő 049/6 hrsz	1	1
Kilátó Kondorfa 049/4 hrsz	1	1
Kilátó Kőszeg	2	2

10.7. táblázat: Eszközök

Az eszköz megnevezése	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Mezőgazdasági munkagép	95	4
Terepjáró	16	1
Egyéb gépjármű	15	0
Motorkerékpár	1	1
Kerékpár(e-bike)	20	0
Vízi jármű	4	0
Videokamera	0	0

Digitális fényképezőgép	33	5
Spektív	8	1
Kézitávcső	50	1
Éjjellátó készülék	1	0
Számítógép (notebook)	90	8
Mobiltelefon	88	13

11. Bemutató, oktatás, társadalmi kapcsolatok

11.1 Ökoturisztikai és környezeti nevelési infrastruktúra

11.1.1 Látogató- és oktatóközpontok

Őriszentpéter: Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpont

A Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpont szállásépülete erdei iskolai bázishelyként működik. 10 szobában összesen 33 fő elszállásolását tudjuk biztosítani.

Az oktatóközpont főépülete jelenleg nem tölti be funkcióját, felújítása, erdei iskolai kiszolgáló épületté alakítása tervben van.

Natura 2000 Látogató- és Fogadóközpont

Az Őriszentpéter központjában lévő épületegyüttes fogadóközpontjának első emeletén kialakított „Az Őrség természeti értékei” elnevezésű interaktív kiállítás négy termen keresztül mutatja be interaktív módon az őrségi élőhelyeket. A ház körüli élővilág, az őrségi őshonos gyümölcsfajták, az erdei és réti életközösségek, valamint a vizes élőhelyek őrségi jellegzetességeit minden teremben egy-egy kapcsolati hálóval szemléltető installáció prezentálja. A kiállítás 2018. júliusa óta látogatható, az érdeklődők visszajelzései alapján nagy népszerűségnek örvend.

Az épület földszintjén kapott helyet a Tourinform Őrség iroda, mely az országos tourinform hálózathoz kapcsolódva segíti a térségbe érkezők turisztikai információkkal való ellátását. Az irodának köszönhetően szélesebb körben tudjuk népszerűsíteni saját kiadványainkat és szolgáltatásainkat is, hiszen nemcsak azok térnek be hozzánk, akik a nemzeti park iránt érdeklődnek. Ezen kívül a térségi szolgáltatókkal való kapcsolattartás is gördülékenyebb a tourinform égisze alatt.

Az épületben található a nemzeti park ajándékboltja és kávézója is. Az ajándékbolti kínálat nemcsak „saját-márkás” termékekből áll, igyekszünk a természetvédelmi témájú kiadványok, könyvek széles palettáját is kínálni a hozzánk érkezőknek a legkisebektől a felnőttekig. Emellett a helyi, illetve védjegyes termelőktől megvásárolható és piacképes áron értékesíthető termékeket is kínáljuk.

A fogadóközpont udvarán kerékpártároló és pihenő padok biztosítják a látogatók kényelmét.

A látogatóközpontban kapott helyet a működési területünk Natura 2000 területeit bemutató kiállítás és az Igazgatóság adminisztratív központja is.

Kőszeg: Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont

Az Európai Unió támogatásával 2006-ban felépült, a 2010-ben az év látogatóközpontja címet elnyert Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontban olyan kiállítások látogathatók, melyek híven szemléltetik a környék jellegzetes élővilágát. Interaktív kiállítótermünkben a gyerekek játékos formában ismerkedhetnek a természettel. A hét kiállító-egységben a madarak életét kísérhetik figyelemmel. A központ mellett található arborétumban madárvédelmi mentőközpont működik: sérült vagy elárvult madarakat ápolunk. A látogatóközpontban multimédiás konferenciaterem, a parkban óriás puzzle, sövénylabirintus várja a vendégeket.

11.1.2 Tanösvények

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság kezelésében lévő tanösvények:

- Rezgőnyár tanösvény
- Sárgaliliom tanösvény
- FÜRGE Cselle tanösvény
- Szomoróczy tanösvény
- Szala-menti tanösvény
- Élet a kaszálógyümölcsösben Tanösvény
- Felsőszéri tanösvény
- Körtike tanösvény
- Hármashatár tanösvény
- Rába-menti tanösvény
- Nyugati pont tanösvény
- Rókagomba tanösvény
- Áfonyás tanösvény
- Malomgát tanösvény
- Tőzegmohás láprét tanösvény
- Dobogó-erdő tanösvény
- Felelős hulladékgazdálkodás tanösvény
- Védett növényeket bemutató tanösvény (Chernel-kert, Kőszegi TK)
- Madárvédelmi tanösvény (Chernel-kert, Kőszegi TK)
- Ság-hegy élővilága tanösvény (Sághegyi TK)
- Ság vulkánösvény (Sághegyi TK)

11.1.3 Egyéb bemutatóhelyek

Őrségi Népi Műemlékegyüttes

A Szalafő-Pityerszeren található Őrségi Népi Műemlékegyüttes épületei a 2020-as évben is hűen szolgálták az Őrségbe látogatók ismereteinek bővítését a népi építészettel kapcsolatban. A Pityerszeren tartott rendezvényeink, foglalkozásaink (hagyományos, kézi tökmagolaj-sajtolás, Őrségi kerekperccs sütés, íjászokodás, mézeskalács díszítés, kincskereső játék, bőrözés) - melyek a 2020-as évben tovább bővültek fazekas korongozással és fazekas bemutatóval -, jelentősen hozzájárultak a látogatószám növekedéséhez.

A Természetismereti és népi hagyományok öko-aktív élményközpontja, rövidebb nevén a Játszópajta a 2020-as évben is kedvelt helyszín volt az óvodás, kisiskolás korosztály számára. A műemlékegyütteshez tartozó büfé és szatócsbolt helyiségeket továbbra is bérleményként üzemeltettük.

A műemlékegyüttes területén igénybe vehető családbarát szolgáltatások egyikeként a Pityerke játszótér továbbra is biztosította az önfeleltd mozgás lehetőségét a legkisebbek számára.

Az élő múzeum elvét követve továbbra is fenntartottuk a baromfiudvart és a kecskesimogatót.

A műemlékegyüttes területén lévő „Élet a kaszálógyümölcsösben” interaktív tanösvény és az éjszakai életet bemutató kiállítás a természetismereti szemléletformálásban töltött be fontos szerepet.

A műemlékegyüttestől ebben az évben is folytatódtak a rendszeresített túrák az eurázsiai vadlovak és az európai bölények bemutatására is. E nagytestű legelő állatok karámjánál „Bölény-kilátót” építettünk, melynek köszönhetően akár egy autóbusznyi vendég is kényelmesen szemügyre tudja venni őket. Az emeletes építmény két oldalán pedig látványtetőket alakítottunk ki, így a vezetett túrákon résztvevők még közelebbről láthatják a bölényeket. Ezek a túrák az egyéb Pityerszeren igénybe vehető kiegészítő szolgáltatásokkal kombinálva sok csoport komplex megismerési igényét szolgálták.

Új ingatlant vásároltunk a műemlékegyüttes közelében, az ún. Guminár-ház a jövőbeli terveink szerint az '50-es, '60-as évek mindennapjait fogja bemutatni, illetve a foglalkozások, kulturális rendezvények helyszíne lesz.

Sághegyi Múzeum

A Sághegyi Múzeum néhány éve történt teljes felújítása, interaktív kiállítási egységekkel való kiegészítése, a teljes kiállítási anyag megújítása minőségi javulást jelentett a kínálati oldalon. A bemutatóhelyet 2020-ban is Celldömölk Város Önkormányzat üzemeltette.

Ökoturisztikai Információs Centrum

Az Apátistvánfalván létesült bemutatóhely a szlovén ajkú Rába-menti turisztikai vállalkozások segítségével, a szomszédos natúrparkokkal (Goričko, Raab) való kapcsolatok kiterjesztését, a helyi közösség szemléletformálását tűzte ki célul. A 2020-as évben az épület sajnos nem adhatott otthont környezeti nevelési foglalkozásoknak a járványhelyzet miatt, a nyári szezonban azonban továbbra is a vendvidéki szakvezetési túrák elsődleges kiindulópontjaként funkcionált.

Természetturisztikai Kutatóközpont és Kutatóház (Lápok Háza)

A Lápok Házában kapott helyet „A lápok titokzatos világa” elnevezésű interaktív kiállítás, mely az őrségi lápok jellegzetességeit hivatott bemutatni. A házban található kiállítás mellett 2020-ban nemcsak ajándékbolttal és turisztikai információ-nyújtással segítettük az ide látogatókat, hanem büfé szolgáltatást is biztosítottunk. A ház udvarán található kültéri tanterem fedett helyen biztosította a különböző foglalkozásokat. Itt kapott még helyet egy kis játszótér és egy kialakított szalonnasütő hely is. Az itt nyújtott szolgáltatásokat bővítette a tőzegmohás lápréten található tanösvényen vezetett túra, illetve a Szőce-patakon végzett biológiai vízminőség vizsgálat, a patak makrogerinctelen faunájának bemutatása is.

2020-ban az üzemeltetést végző személyzet 1 főre korlátozódott, így a nyitvatartási időt csökkentenünk kellett. Így a bemutatóhely április 19-től június 14-ig, illetve szeptember 1-től október 31-ig keddtől szombatig, a nyári szezonban június 15-től augusztus 31-ig keddtől vasárnapig volt nyitva.

11.1.4 Erdei iskolai bázishelyek

Harmatfű Erdei Iskola

A 2019-ben felújított épület 10 szobájában összesen 33 főt tudunk elszállásolni, két-, három-, és négyágyas szobákban. Emellett melegítőkonyha és egy közösségi helyiség található még az

épületben. Az épület környezetében egy fedett kerékpártároló és egy tűzrakóhely került kialakításra, valamint itt kapott helyet a felelős hulladékgazdálkodás megismertetését szolgáló tanösvényünk.

11.1.5 Szálláshelyek

Keserúszeri Vendégház és sátorozóhely

A Keserúszeri Vendégház a Téry Ödön Turistaház Fejlesztési Programnak köszönhetően 2020-ban megújult. A komfortnövelő fejlesztésnek köszönhetően a 4 db négyágyas szobát 3 ágyassá alakítottuk (pótágyazási lehetőség biztosított), minden szobához külön fürdőszobát építettünk ki, a fűtést elektromos fűtésre cseréltük, az energiaellátást napelem biztosítja és szürkevíz-hasznosítási rendszert alakítottunk ki.

A vendégház udvara továbbra is 30 fő sátorozását teszi lehetővé, vizesblokkokkal és megújult konyhával. A felújítás 2020. első félévében zajlott, június 18-tól fogadtunk vendégeket, amíg a járványhelyzet korlátozásai ezt lehetővé tették.

Harmatfű Erdei Iskola Szállás

2019. októberétől működik ismét erdei iskolai szálláshelyünk. Erdei iskolai programban sajnos a 2020-as évben az iskolások nem tudtak résztvenni a járványhelyzet miatt, viszont osztálykiránulók, baráti társaságok, kirándulócsoportok, családok igénybe vették szálláshelyünket.

11.1.6 Új ökoturisztikai és környezeti nevelési létesítmények

Bövénykilátó

Az Őrségi Népi Műemlékegyüttes szomszédságában található csaknem 14 ha-os legelőn élő európai bövények és eurázsiai vadlovak bemutatási céllal kerültek a területre. Bár legelőjük teljes egészében körbejárható, kevesen vállalkoztak ilyen nagy sétára akkor, amikor az állatok éppen a legelő egy távolabbi pontján tartózkodtak. Azért, hogy minél többen szemügyre tudják venni ezeket a nagytestű legelő állatokat, kilátót építettünk. A kétszintes fa építményen egyszerre 40-50 ember is kényelmesen elfér, az emeletről pedig szinte az egész legelőre lehetséges a rálátás. Az épület két oldalán 10 látványtető box is helyet kapott, így egy-egy vezetett túra során kollégáink az abrak kihelyezésével közelebb tudják csalogatni az állatokat, melyek így szinte tesközelből láthatók.

Muraközi pajta

A Harmatfű Erdei Iskola udvarán létesült pajtaépületben kapott helyet a lovak világával, főként a muraközi ló jellegzetességeivel kapcsolatos interaktív kiállítás. A táblákon megismerhetik az érdeklődők a lovak evolúcióját, küllemi sajátosságait, táplálkozási szokásait, a hideg- és melegvérű lovak közti különbségeket, a lovak hasznosításának lehetőségeit, a lovakkal kapcsolatos foglalkozások jellegzetességeit, de fotózhatnak egy megrakott szekér előtt, vagy éppen kipróbálhatják magukat patkódobásban vagy egy lovas társasjátékban.

11.2 Ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások

11.2.1 Szakvezetési túrák, speciális túrák

A 2020-as esztendőben 1.367 fő vett részt összesen szakvezetéseinken, nyári túráinkon. Az előző évekhez képest rendkívül alacsony ez a szám, amely főként az iskolás csoportok elmaradásával magyarázható. Az év elején meghirdetett túráinkon még a megszokottnál jóval magasabb létszám volt tapasztalható, 6 túrán összesen 588-an vettek részt. Ebbe a munkába a Természetvédelmi Őrszolgálat és a Természetmegőrzési Osztály munkatársai is aktívan bekapcsolódtak. A speciális természetismereti túráink nagy része a tavaszi időszakban valósult volna meg, melyeket sajnos a korlátozások miatt le kellett mondanunk. Májusban két időpontot hirdettünk, melyen 74 fő vett részt. A nyári hétköznapokon meghirdetett túrák a családok, baráti társaságok körében voltak népszerűek, összesen 303 fő vett részt rajtuk. A fennmaradó szám a nyugdíjas és egyéb kiránduló csoportok létszámából tevődik össze.

11.2.2 Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvények

A **nyílt napok**, az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság környezeti nevelési, ökoturisztikai tevékenységében elsősorban nyílt túrákat jelentettek a 2020-as évben. A nyílt túrák célja egy-egy élőhely, faj vagy fajcsoport népszerűsítő bemutatása volt, fókuszba helyezve természetvédelmi jelentőségét. 2020-ban ilyen tematikájú túra volt többek közt pl. a tőzike túra, a kockásliliom túra, illetve a túra a tőzegmohás lápréten. Népszerűek voltak a kampányokhoz igazodó túráink is, mint pl. a Magyar Nemzeti Parkok Hete alkalmával meghirdetett programok, illetve a központilag, minden nemzeti parkot érintő tematikus túrák is, pl. a Téli túrák, és a Táj Nemzetközi Napja alkalmából meghirdetett programok is.

A **jeles napok** alkalmait a 2020-es évben az óvodás és az általános iskolás korosztály számára nem tudtuk megtartani. Egyetlen kivétel ez alól az októberi Állatok Világnapja, mely alkalomból a kőszegi Chernel kertben található Madárvédelmi Mentőközpontban fogadtuk az érdeklődőket (kb. 70 főt).

A **saját szervezésű rendezvények** néhány kisebb rendezvény kivételével szintén elmaradtak, így a Húsvétváró, a Lepkekaland, a Pünkösödölő és a Tökfesztivál sem került megrendezésre 2020-ban.

Nem tudtuk meghirdetni végül a márciusban tartandó Csörgőalma Oltónapot sem, ahol az őshonos gyümölcsfajták népszerűsítésére különféle programokat, előadásokat szerveztünk.

A kőszegi Abért-tónál szervezett „Megjötték a madarak” elnevezésű kora tavaszi programunkat sem tudtuk meghirdetni. A kőszegi Madárvédelmi Mentőközpont munkatársai 2020-ban mindössze 2 alkalommal tudtak madárbemutatót hirdetni, egy bemutató gólyagyűrűzést és egy nyilvános bagolyelengedést.

2020 májusában immár tizenharmadik alkalommal került volna megrendezésre a Miénk itt a rét! a kőszegi Alsó-réten, mely hagyományosan Vas megye leglátogatottabb természetvédelmi rendezvénye, a pénteki napon az iskolás csoportok, szombaton pedig a családok ismerkedhettek volna a játékos feladatokon keresztül a rétek élővilágával. A rendezvény jelentősen módosítva, októberben került megtartásra, Miénk itt a legelőré! címmel. A módosítások a személyes jelenlétet igénylő állomásokat érintették leginkább, ehelyett „önkiszolgáló” módon, állomásvezetők nélkül történt a program lebonyolítása, csak a legszükségesebb személyes érintkezés történt. Ezen a programon összesen 150 fő vett részt.

11.2.3 Erdei iskolák, erdei óvodák

Klasszikus erdei iskolai programot a pandémia okozta korlátozások miatt nem volt lehetőségünk tartani, egy nyári tábor kivételével, amelyen 30 fő gyermek vett részt. Ezen kívül saját szervezésű napközis nyári tábort hirdettünk a közelben lakó gyermekeknek, melyen 18 fő vett részt.

11.2.4 Egyéb ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások

Az Igazgatóság egész évben tartotta a kapcsolatot a helyi óvodákkal, térségi általános és középiskolákkal, valamint felsőfokú oktatási intézményekkel, azonban személyes jelenlétet igénylő programokat nem tudtunk tartani. A tavaszi időszakban online feladatokkal próbálkoztunk, több-kevesebb sikerrel.

Együttműködési megállapodásunk az alábbi iskolákkal és óvodákkal van:

- Kossics József Kétnyelvű Általános Iskola és Óvoda Felsőszölnök
- Körzeti Általános Iskola Óriszentpéter
- Apátistvánfalvi Kéttannyelvű Általános Iskola és Óvoda
- Kölcsey utcai Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Körmend
- Pankasz, Kisrákos, Viszák Általános Iskolája és Óvodája
- Csaba József ÁMK, Csákánydoroszló
- Széchenyi István ÁMK Általános Iskola, Nádasd
- Somogyi Béla Általános Iskola, Körmend
- Magyarlak – Csörötnek Általános Iskola és Óvoda
- Zalalövői Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
- Pöttömsziget Óvoda és Bölcsőde Bajánsenye
- Katica Óvoda Óriszentpéter
- Zalalövői Napközi otthonos Óvoda
- Kétnyelvű Általános Iskola Pártosfalva (Szlovénia)
- Izsák Imre Általános Iskola Zalaegerszeg
- Rábagyarmati Általános Iskola

2020-ban az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központnak köszönhetően 15 db elektromos kerékpárral bővült kerékpár-állományunk. A fenntartási kötelezettségünknek eleget téve 2020. őszén 3 e-bike túrát hirdettünk, melyből sajnos a kedvezőtlen őszi időjárási viszonyoknak köszönhetően csak kettőt tudtunk valójában megvalósítani, összesen 19 fő vett részt a programokon.

11.2.5 Kiadványok

Igazgatóságunk a 2020-as évben 4 új kiadványt jelentetett meg:

- Tanösvények az Őrségi Nemzeti Parkban – 12.000 db
- Harmatfű Erdei Iskola az Őrségi Nemzeti Parkban – 8.000 db
- Látnivalók az Őrségi Nemzeti Parkban – 12.000 db
- Kerékpártúra ajánlatok az Őrségi Nemzeti Parkban – 7.000 db
- Chernel-kerti Madárvédelmi Mentőközpont - Éves tájékoztató 2019

Ezen kívül a Pananet+ pályázatnak köszönhetően immár negyedik alkalommal adtuk ki nemzeti parki újságunkat, mely a Harmónia – Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság lapja nevet viseli. 11 000 példányban került terjesztésre, a nemzeti park valamennyi háztartásába eljuttattuk.

11.2.6 Látogatóstatisztika

Natura 2000 Látogató- és Fogadóközpont

2020-ban a fogadóközpontban működő Tourinform Őrség irodát 10.238 fő látogatta meg. Az épület első emeletén kialakított kiállítás megtekintéséhez 1717 db teljes árú és 1431 db kedvezményes (diák/nyugdíjas) jegyet váltottak. 376 fő 6 éven aluli vagy fogyatékkal élő ingyenes látogató volt. A látogatóközpont 2020-ban január 1-től március 13-ig, valamint június 11-től november 10-ig volt nyitva.

Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont

A Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont látogatószáma az alábbiak szerint alakult: teljes árú jegyből 961 db-ot, kedvezményes (csoportos/családi/diák/nyugdíjas) jegyből pedig 1.729 db-ot váltottak. Ingyenesen 403 fő látogatta az intézményt, így összesen 3.093 fő látogatót regisztráltunk 2020-ban. Januárban, március 15-től június 1-ig, illetve november-decemberben a látogatóhely zárva volt.

Őrségi Népi Műemlékegyüttes

Az Őrségi Népi Műemlékegyüttes látogatói 2020-ban 9.404 fő teljes árú és 22.735 fő kedvezményes (diák/nyugdíjas, csoportos vagy családi) jegyet váltottak, így összesen 32.139 fő belépőjegyet vásárló látogatta a múzeumot. Az ingyenes látogatók száma 2.969 fő volt. 2020-ban így mindösszesen 35.108 főt regisztráltunk. A műemlékegyüttes 2020-ban április 1. helyett csak május 7-től tudott nyitva lenni.

Lápok Háza

A Lápok Háza látogatóinak száma 2020-ban a következőképpen alakult: 1.773 fő váltott teljes árú belépőjegyet, 1.881 fő pedig kedvezményes (diák vagy nyugdíjas). Ingyenes látogatónk 474 fő volt.

Kiegészítő szolgáltatásként 23 alkalommal vezettünk csoportokat a tőzegmohás lápréten, illetve 16 diáknak tartottunk biológiai vízminőség vizsgálatot a Szőce patakánál. A Lápok Háza 2020-ban április 1. helyett június 19-től tudott csak nyitva lenni.

Sághegyi Múzeum

A bemutatóhelyet 2020-ban Celldömölk Város Önkormányzata üzemeltette, az éves látogatószáma 1.945 fő volt, melyből 1.412 fő váltott teljes árú belépőjegyet, 533 fő pedig kedvezményes (diák, nyugdíjas vagy családi). A múzeum 2020-ban június 25-től október 31-ig, szerdától vasárnapig tartott nyitva.

Szakvezetés, garantált túrák

Csoportok esetében előzetes egyeztetéssel szakvezetést 402 főnek biztosítottunk, garantált és nyílt túráinkon összesen 965 fő vett részt, így szakvezetéseinken 1.367 fő látogató volt.

Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvény

2020-ban csak ingyenes nyílt napot szerveztünk, melyen összesen 197-en vettek részt.

A saját szervezésű rendezvényeink nagy része elmaradt. A megrendezett Miénk itt a legelőré! programon 150 fő vett részt.

Erdei iskolai program

Klasszikus erdei iskolai programot csupán egy 33 fős csoportnak tudtunk biztosítani, hiszen a veszélyhelyzet miatt az iskolák nem tudtak erdei iskolai programon részt venni.

Természetvédelmi napközis tábort 18 fő résztvevővel szerveztünk.

Kiállítás, előadás, rendezvények

Az Őrségi Nemzeti Parkot bemutató, illetve természetvédelemi témájú előadást 2020-ban nem tartottuk.

Látogatóközpontjainkban csupán 2 kiállítást tekinthettek meg a látogatók, illetve 2 ismeretterjesztő előadást szerveztünk külső előadók segítségével.

A kőszegi Madárvédelmi Mentőközpont munkatársai 2020-ban 5 alkalommal tartottak madár bemutatót megvásárolva.

Kézműves foglalkozások

Az Őrségi Népi Műemlékegyüttesnél szervezett kézműves és hagyományörző foglalkozások, gyermekprogramok továbbra is népszerűek voltak, ám az elmaradt iskolai és egyéb csoportok miatt ezek száma az előző évekhez képest csökkent. A hagyományos tökmagolajsajtolás bemutatásán 267 fő, az Őrségi kerek perccel készítésén 402 fő, íjászatban 36 fő, kincskeresésben 159 fő, mézeskalács készítésben 25 fő, fazekas korongozáson 318 fő, lepkeszeten 30 fő, bőrpáncsban pedig 30 fő vett részt. Összesen 1.267 fő kért valamilyen foglalkozást kiegészítő programként.

Keserűszeri Vendégház

A Keserűszeri Vendégház az év első felében felújítás miatt zárva volt. Az azt követő időszakban 154 fő vendégünk volt, akik összesen 418 vendégéjszakát töltek el. Az 1 főre jutó átlagos vendégéjszaka 2,71 volt. A sátorozó helyen 347 fő szállt meg, 708 vendégéjszakát eltöltve. Az 1 főre jutó átlagos vendégéjszaka 2,04 volt. A sátorozó hely vendégeit elsősorban a Kerékpáros Vándortábor résztvevői adták.

Harmatfű Erdei Iskola

Az erdei iskola szálláshelyén 331 fő szállt meg, összesen 833 vendégéjszakát töltek el itt. Az 1 főre jutó átlagos vendégéjszaka száma 2,52 volt.

Szállás-szolgáltatásunkat 2020-ban így összesen 832 fő vette igénybe, az eltöltött vendégéjszakák száma összesen 1959 volt, így az 1 főre jutó vendégéjszaka száma 2,35.

Bemutatóhelyeink látogatottsága				
Bemutatóhely neve		Fizető látogatók (fő)	Nem fizető látogató (fő)	Összesen (fő)
1	Natura 2000 Látogató- és Fogadóközpont (Tourinform Őrség, kiállítás)	3130	376	3506
2	Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont	2690	403	3093
3	Őrségi Népi Műemlékegyüttes	32139	2969	35108
4	Sághegyi Múzeum	1945	0	1945
5	Lápok Háza	3236	474	3710
Regisztrált látogatók összesen:		43140	4222	47362

A nemzeti park igazgatóság ökoturisztikai szolgáltatásainak regisztrált igénybevevői				
Ökoturisztikai szolgáltatások		Fizető látogatók (fő)	Nem fizető látogató (fő)	Összesen (fő)
Szakvezetési túra, nyílt túra		1187	180	1367
Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvény		0	347	347
Erdei iskolai program		33	0	33
Természetvédelmi táborok		18	0	18
Fotóstúrák		0	0	0
Egyéb:	Kiállítás, előadás, rendezvények		165	165
Egyéb:	Kézműves foglalkozások	1267	0	1267
Regisztrált igénybevevők összesen:		2505	692	3197
Szálláshelyek nemzeti park igazgatósági működtetésben				
Szállóvendégek száma (fő)		832		
Vendégéjszakák száma (éj)		1959		

11.3 Társadalmi kapcsolatok

Igazgatóságunk célja, hogy széles körben ismertté tegyük a nemzeti park és Vas megye természeti értékeinek megőrzése terén folytatott erőfeszítéseinket, hírt adjunk eredményeinkről, betekintést engedjünk munkánk érdekes pillanataiba, minél több látogatót vonzzunk rendezvényeinkre, bemutatóhelyeinkre és végső soron minél többeket magunk mellé állítsunk.

Honlapok és facebook oldalak

Átlagosan heti gyakorisággal jelentetünk meg a honlapjainkon új híreket, és azok készítésébe az Igazgatóság minden szervezeti egységét bevonjuk.

Igazgatóságunk a 2020-as esztendőben is több honlapot gondozott. Két saját fenntartású honlapunk a www.orseginemzetipark.hu és a www.orseg.info, melyekre egész évben folyamatosan felkerülnek az aktuális információk (szakmai hírek, rendezvények, aktuális túrák,

kiállítások, akcióprogramok), továbbá az érdeklődők betekintheznek a védett természeti területek, a gyakorlati természetvédelem, a kutatás, a monitoring, az agrár-környezetgazdálkodás, a projektek és az ökoturizmus témakörökben felhelyezett anyagokba. Az orseg.info betöltve célját előrevivő módon teremti meg az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság szakmai koordinációjával a nemzeti parki kistájak turisztikai összefogását, ezáltal hatékonyan járulva hozzá a helyi turizmusgazdaság élénkítéséhez.

A www.buboscinege.hu honalpunk a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontot, illetve a Kőszeg környéki tevékenységeinket népszerűsíti.

Az igazgatósági honlapokon szereplő információk frissítését az egyes osztályok jelzése alapján az Ökoturisztikai és Környezeti Nevelési Osztály kijelölt dolgozója, illetve a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont honlapjának frissítését az ott szolgálatot teljesítő kolléga végezte.

Ugyanezeket a híreket a közösségi médiában is megjelentettük, illetve igyekeztünk folyamatosan fenntartani az érdeklődést különböző bejegyzésekkel. Nagy sikert arattak saját gyártású kisfilmjeink, így különösen az európai bölények áttelepítéséről, a vadon terület kialakításáról szóló, amely kiemelkedő, negyven-ezres nézettséget ért el. Ennek is köszönhetően a következő követőszámokat és oldalkedveléseket értük el oldalainkon 2020-ban:

- Őrségi Nemzeti Park
  - o követő: 9781
  - o oldalkedvelés: 9648
- Őrségi Népi Műemlékegyüttes
  - o követő: 3715
  - o oldalkedvelés: 3681
- Őrség.info
  - o követő: 4367
  - o oldalkedvelés: 4342
- Őrségi vadon
  - o követő: 980
  - o oldalkedvelés: 1022
- Tourinform Őrség
  - o követő: 729
  - o oldalkedvelés: 710
- Lápok Háza
  - o követő: 715
  - o oldalkedvelés: 705
- Harmatfű Erdei Iskola (2019. októbertől)
  - o követő: 189
  - o oldalkedvelés: 184
- Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont
  - o követő: 3951
  - o oldalkedvelés: 3905
- Keserűszeri Vendégház
  - o követő: 541
  - o oldalkedvelés: 538

Turisztikai szakkiállítások, vásárok

Kiemelt vendégként vettünk részt a 2020. évi Magyar Nemzeti Parkok Hete nyitórendezvényen

Gödöllőn. További megjelenéseink a járványhelyzet korlátozásai miatt nem voltak.

Egyéb kommunikációs csatornák

2020-ban negyedik alkalommal jelentettük meg saját újságot. A Harmónia címen, 11.000 példában megjelent lapot a nemzeti park minden háztartásába eljuttattuk. Az újság kedvelt a lakosság, a látogatók és a döntéshozók részéről is, következő száma 2021. tavaszán jelenik meg.

Ebben az esztendőben is nagy hangsúlyt fektettünk a hozzánk érkező vendégek korrekt, naprakész tájékoztatására, illetve a turistákkal folytatott helyi kommunikációink, szakvezetéseink színvonalára. Annál is inkább, hiszen valljuk, hogy a legjobb reklám a személyes pozitív élmény.

A 2014-ben megalakult Vas Megyei Turizmus Szövetség szakmai munkájában aktívan részt vállaltunk, ezáltal segítve elő a nemzeti parki és a megyei fejlesztések összhangját elsősorban az aktív és szelíd turizmus területén.

Turisztikai programjainkat, rendezvényeinket, nemzeti parkunkat érintő fontosabb eseményeket koncentráltan időzített, a fokozott érdeklődésre számot tartó helyeken történő plakátolás és az érdeklődési körönként célzottan eljuttatott direkt mailek mellett az alábbi médiákban népszerűsítettük:

- Vas Népe napilap
- Zalai Hírlap napilap
- Greenfo – honlap
- Körmendi Rádió
- Magyar Rádió
- Nyugat- Rádió
- Helikon Rádió
- Magyar Katolikus Rádió
- Muravidéki Rádió
- M2 Petőfi TV
- MTVA
- Gotthárd TV
- Szombathelyi TV
- Zalaegerszegi TV
- PORABJE szlovén nemzetiségi hetilap
- Kőszeg és Vidéke
- Nyugat.hu
- Termesztjaro.hu
- Turista Magazin
- Magyar Mezőgazdaság
- Varázslatos Magyarország

11.3.1 Nemzeti Parki Termék Védjegyrendszer működtetése, pályázati eredmények, programok bemutatása

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság a 2020-as évben újabb Nemzeti Parki Termék Védjegy pályázatot nem írt ki.

Meglévő védjegyeink:

Termelők, és termékeik:

ifj. Albert Attila, Magyarszombatfa – fazekas termékek

ifj. Cseke János, Magyarszombatfa – fazekas termékek

Kovács Erika, Felsőjánosfa – fazekas termékek

Vörös Gábor, Magyarszombatfa – fazekas termékek

Zsohár Gyula, Őriszentpéter – fazekas termékek

Zaicz Tibor, Szalafő – fűszeres kecskesajt és tehénsajt, házi vaj

Köcöle Kft., Órimagyarósd – Őrségi dödölle

Gyenes Csilla, Vadvirág méhes- és gyógyítókert, Orfalu – mézes cseresznyedzsem, szilvalekvár, mézes gesztenyekrém csokoládéval

Galambos Gyula, Vadvirág méhes- és gyógyítókert, Orfalu – fenyőrügyes erdei harmatméz, erdei harmatméz,

Vendvidék íze vegyes virágméz, virágoros, propoliszos mézkrém, gesztenyeméz

Virág Nikoletta, Kétvölgy – mentás csalánszörp, málnaszörp, eperszörp

Manufaktúra Kulináris Zrt., Magyarszombatfa –

őrségi Szent György lány és félkemény kecskesajt család, őrségi félkemény tehénsajt

Németh Anita Eszter, Nagyrákos – gomolya sajt, trappista sajt, parenyica sajt, túró

Markó Sándor, Szatta – batul alma pálinka, citromfüves fenyőrügy szörp

Szabó Gábor, Órimagyarósd – melegen sajtolt tökmagolaj, tökmagkrém

Tamaskó Sándor, Szalafő – szárított vargánya, kópic, véka

Orbán Lajos, Őriszentpéter – szakajtó, véka, méhkas, kenyértartó

Kétvölgy Vendégház, Kétvölgy – szálláshely

Ferencz Porta, Szalafő – szálláshely

Kosbor Panzió, Magyarszombatfa – szálláshely

A védjegyes termelőink és termékeik népszerűsítése az Igazgatóság mindkét honlapján (www.orseginemzetipark.hu, www.orseg.info), és a közösségi oldalainkon is folyamatos volt. Saját szervezésű rendezvényeink alkalmával díjmentes árusítási lehetőséget biztosítottunk számukra. A nyári időszakban folyamatos árusítási lehetőséget biztosítottunk az Őrségi Népi Műemlékegyüttesnél. Ajándékboltunk kínálatában igyekeztünk minél több védjegyes terméket felvonultatni. Tourinform irodánkban lehetőséget biztosítottunk termelőinknek a nyomtatott prospektusaik elhelyezésére. Kitelepüléseink és megjelenéseink alkalmával termékeiket kóstoltottuk, népszerűsítettük. Az igazgatóság által szervezett konferenciák, előadások, értekezletek, rendezvények alkalmával az étkeztetés biztosításához a védjegyes termékeket részesítettük előnyben.

A Magyar Nemzeti Parkok Hete nyitórendezvényén három védjegyes termelő mutakozhatott be kiemelt standunkon.

11.4 Tervezett fejlesztések (2021)

A 2021-es év ökoturisztikai és környezeti nevelési munkájának fókuszában az új infrastrukturális létesítmények professzionális üzemeltetése, az épülő új infrastruktúrák tartalommal való megtöltése, környezeti nevelési programok kidolgozása, valamint a természetiskola minősítése áll.

- Az Őrségi Népi Műemlékegyüttes Visontay házának teljes rekonstrukciója.
- Vízi Vándor Természetismereti Látogatóközpont kiállításának megtervezése, a kerékpáros és vízi turizmus feltételeinek megteremtése, a működtetés megszervezése.
- Az Őrségi Népi Műemlékegyüttes környezetének komplex fejlesztésére irányuló tervek kidolgozása.
- A Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpont felújításának, élménypedagógiai elemek kidolgozásának előkészítése.
- Az apátisvánfalvi információs centrum állandó kiállítóhelyé alakításának előkészítése. A határon átnyúló osztrák-magyar PaNaNet+ projekt szakmai munkálataiban való közreműködés. A 2021. évre tervezett fejlesztések között egy játszótér létesítése a Harmatfű Erdei Iskola udvarán, és a Harmónia újság újabb kiadása található;
- A GRASSLAND-HU LIFE IP projekt keretében 2020-ban megvalósult környezeti nevelési terepi oktatócsomag alkalmazása;
- Tanösvényeink további felújítása, illetve új tanösvények kialakítása.

E mellett nagy hangsúlyt fektetünk a nemzeti park természetvédelmi céljait szolgáló térségi, és a határon átnyúló turisztikai kapcsolatok fejlesztésére, az orseg.info honlap további népszerűsítésére, a költséghatékony marketingelemek fokozott használatára.

A nemzeti parki védjegyes termékek további népszerűsítése, újabb kiírás sikeres végig vitele és a helyi termelők termékeinek helyi szolgáltatáscsomagokba integrálása is a kiemelt célok közt szerepel.

11.5 Együttműködési megállapodások

- Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ
- Szent István Egyetem Környezettudományi Intézet
- Soproni Egyetem
- Roth Gyula Erdészeti, Faipari Szakközépiskola és Kollégium Sopron
- Körmendi Rendészeti Szakközépiskola
- Körzeti Általános Iskola Őriszentpéter
- Zalalövői Általános Iskola és AMI
- Katica Óvoda Őriszentpéter
- Pöttömsziget Óvoda és Bölcsöde, Bajánsenye
- Őrállók Alapítvány
- Vasi Hegyhát-Rábamente Közhasznú Egyesület
- Vas Megyei Turizmus Szövetség
- Magyar Turisztikai Ügynökség
- Magyar Kerékpáros és Turista Szövetség
- Őrségi Kerékpáros és Természetbarát Egyesület

11.6 Fontosabb események

- Januárban a Téli túrák nemzeti parkjainkban program részeként „Bölnylest”

szerveztünk, mely nagy érdeklődésre tett szert (172 fő vett részt a túrán).

- Immár hagyományosnak nevezhető közös rajzpályázatot írtunk ki a Raab Natúrparkkal és a Goričko Tájvédelmi Parkkal „Kik laknak a tarka réten?” címmel az általános iskola alsós korosztályának. A beérkezett pályaművek bírálata után a nyertes műveket egy e-bookban jelentettük meg, sajnos a kiállítás és a közös vetélkedő 2020-ban a járványhelyzet miatt elmaradt.
- Januárban és februárban ismeretterjesztő előadásokat tartottak kollégáink az igazgatóság dolgozóinak tevékenységeik bemutatása céljából.
- Februárban a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontban, márciusban pedig a Natura 2000 Látogatóközpontban állítottuk ki „Az év természetfotója 2019” című kiállítást.
- Tavaszi tőzike túránkat február 29-én szerveztük meg.
- Március 14-én kockásliliom-túrát szerveztünk.
- A Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont és a Natura 2000 Látogatóközpont is csatlakozott az Országos Természet- és környezetvédelmi Filmapokhoz, melynek keretében természetfilmek vetítését biztosítottuk.
- Május 23-án megtartottuk a hagyományos Virágzás a tőzegmohás lápréten elnevezésű túránkat.
- Július 11-én gólya-gyűrűzési bemutatót szerveztünk a Chernel-kertben.
- Egyhetes napközis nyári tábor szerveztünk a helyi gyermekeknek.
- Szállást illetve programot biztosítottunk a Kerékpáros Vándortábor résztvevőinek.
- Lepkeháló önkéntes napot szerveztünk.
- Csatlakoztunk az országos „Hol vagy Kajla?” kampányhoz.
- Nyilvános bagolyelengedésre invitáltuk az érdeklődőket július 12-én.
- Nyílt szakvezetést szerveztünk a kőszegi Doroszlói-reteken augusztusban.
- Kiemelt vendégként részt vettünk a Magyar Nemzeti Parkok Hete nyitórendezvényén szeptember 11-13. között Gödöllőn.
- Október 3-án az Állatok Világnapja alkalmából a Chernel-kerti madárvédelmi központban gondozott éjszakai és nappali ragadozómadár-bemutatót tartottunk.
- Októberben tartottuk a hagyományosan májusban tartott Miénk itt a legelőré! elnevezésű prograunkat.
- Októberben részt vettünk a Fenntarthatósági Témahét kezdeményezésében, és 25 őshonos gyümölcsfát osztottunk szét a térségi iskoláknak.
- Az őszi időszakban folyamatos madárgyűrűzést végeztünk a kondorfai madárgyűrűző állomáson, ahova az iskolás csoportokat is meginvitáltuk.
- A Táj Nemzetközi Napja alkalmából október 24-én Kétvölgyön szerveztünk túrát.
- Novemberben Márton-napi túrát szerveztünk a bajánsenyei Kis-hegyre.
- A 2020. év folyamán folyamatosan együttműködtünk az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központtal.
- Részt vettünk a Digitális Vándor tanösvény fejlesztésben.
- E-bike túrákat szerveztünk.
- Tanösvényeink egy részét felújítottuk.
- Az őrségi fazekasságot bemutató kiállítást rendeztünk be, a november 14-re tervezett megnyitó azonban a járványhelyzet miatt elmaradt.
- Tanösvény felújítási programot szerveztünk a Varázslatos Magyarország önkénteseinek.

11.6.1 Időszaki kiállítások, előadások

Igazgatóságunk központjában és a Kőszegi Tájvédelmi Körzetben a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontban összesen 3 előadást szerveztünk az alábbi bontásban:

Dátum	Esemény	Létszám (fő)
2020.02.01- 2020.03.01.	Az év természetfotósa 2019 kiállítás megnyitó - Kőszeg Koncz-Bisztric Tamás – Természetfotós kalandjaim	21
2020.02.25.	Dr. Oláh György: Az őserdő rejtett kincsei - Egy zoológus kalandjai Amazóniában	30
2020.03.07- 2020.03.26.	Az év természetfotósa 2019 kiállítás megnyitó - Óriszentpéter Koncz-Bisztric Tamás – Természetfotós kalandjaim	40
Összesen:		91

11.1. táblázat: Turisztikai infrastruktúra

	Száma	Férőhely/befogadó-képesség (fő)	Állapotuk rövid értékelése
Látogató/oktatóközpont Bechtold István Látogatóközpont/ Natura 2000 Látogatóközpont	2	150 / 80	Közepes / Kiváló.
Múzeum (szabadtéri)	1	150	A folyamatos állagmegóvó karbantartás ellenére romló.
Tanösvény	21	-	Állagromlás miatt a felújítás folyamatos.

11.2. táblázat: Oktató- és Látogatóközpontok – szállás

Név	Cím	Férőhely/ befogadóképesség (fő)	Állapot rövid leírása	Kihasznátság (%)
Harmatfű Erdei Iskola	9941 Óriszentpéter, Siskaszer 26/A	33	Kiváló, 2019. októbere óta működik	6,91
Natura 2000 Látogatóközpont	9941 Óriszentpéter, Városszer 57.		Kiváló, új	
Keserűszeri Kutatóház szállásépület	9941 Óriszentpéter, Keserűszer 17.	16	Felújított	7,15
Keserűszeri Kutatóház udvarán sátorozó hely	9941 Óriszentpéter, Keserűszer 17.	30	Közepes, korszerűsítésre szorul.	11,02
Bechtold István Látogatóközpont	9730 Kőszeg Aradi vértanúk parkja		Közepes, korszerűsítésre szorul.	

11.3. táblázat: Állandó kiállítás

Cím	Befogadóképesség (fő)	Kiállítás témája	Látogathatóság
A Kőszegi-hegység természeti értékei	100	A Kőszegi-hegység természeti értékei	egész évben, nyitva tartás szerint
Chernel István Emlékszoba	100	Chernel István munkássága	egész évben, nyitva tartás szerint
A madarak élete	100	A madarak élete	egész évben, nyitva tartás szerint
Őrségi Népi Műemlékegyüttes	150	A helyszínen megőrzött és berendezett műemlék-együttes épületei szemléletesen példázzák lakói építészeti kultúráját, hagyományos életmódját.	szezonális 04.01-11.04.: H-V: 10.00-17.00 06.01.-08.31.: H-V: 10.00-18.00
A Sághegy, az idők tanúja	80	Interaktív kiállítás a Sághegy múltjáról és értékeiről	Szezonális 04.15-10.15.: Sze-P: 12.00-18.00, Szo-V: 10.00-18.00
Natura 2000 kiállítás	80	Élőhelyek és életközösségek az Őrségben.	egész évben, nyitva tartás szerint
Lápok Háza	30	A lápok titokzatos világát mutatja be.	04.19-05.31.: K-SZo: 10.00-16.00, 06.01- 08.31.: K-V: 10.00- 17.00, 09.01-11.04.: K-Szo: 10.00-16.00

Az első három kiállítás helyszíne a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont.

11.4. táblázat: Tanösvények

Név	Helye	Hossza	Tanösvény jellege	Fenntartó, kezelő	Kiadvány
Chernel-kerti Tanösvény	Kőszeg	300 m	természetismereti	ÖNPI	nincs
Búbos cinege Élményösvény	Kőszeg	300 m	természetismereti	ÖNPI	nincs
Sághegyi Tanösvény	Sághegyi TK	200 m	természetismereti	ÖNPI	nincs
Geológiai Tanösvény	Sághegyi TK	600 m	természetismereti	ÖNPI	nincs
Rezgőnyár tanösvény	Őriszentpéter	300 m	botanikai	ÖNPI	nincs
Sárgaliliom tanösvény	Velemér-Magyarszombatfa	6,2 km	természeti-kulturális	ÖNPI	nincs
Szala – menti tanösvény	Szalafő-Őriszentpéter	3,8 km	természetismereti	ÖNPI	nincs
Körtike tanösvény	Szalafő	6,2 km	természetismereti	ÖNPI	nincs
Felsőszéri tanösvény	Szalafő	1,7 m	néprajzi	ÖNPI	nincs
Fürge cselle tanösvény	Kercaszomor	3,2 m	természetismereti	ÖNPI	nincs
Szomoróczi tanösvény	Kercaszomoron	3 km	kultúrtörténeti	ÖNPI	nincs
Hármashatár tanösvény	Felsőszölnök	4,7 km	természetismereti	ÖNPI	nincs
Rába-menti tanösvény	Alsószölnök	5,2 km	természetismereti	ÖNPI	nincs
Nyugati Pont tanösvény	Szakonyfalu	2,2 km	természetismereti	ÖNPI	nincs
Róka-gomba tanösvény	Apátistvánfalva – Orfalu	3 km	természetismereti	ÖNPI	nincs
Áfonyás tanösvény	Orfalu	5,1 km	természeti-kulturális	ÖNPI	nincs

Név	Helye	Hossza	Tanösvény jellege	Fenntartó, kezelő	Kiadvány
Malomgát tanösvény	Órimagyarósd	4 km	természetismereti	ÖNPI	nincs
Tőzegmohás láprét tanösvény	Szőce	900 m	természetismereti	ÖNPI	nincs
Élet a kaszálógyümölcsösben Tanösvény	Szalafő-Pityerszer	300 m	természetismereti	ÖNPI	nincs
Dobogó-erdő tanösvény	Horvát nádhalja-Dobogó-erdő	2 km	természetismereti	ÖNPI	nincs
Felelős hulladékgazdálkodás tanösvény	Óriszentpéter	100 m	környezetvédelmi	ÖNPI	nincs

11.5. táblázat: Társadalmi kapcsolatok

		Megjelenés/részvétel száma	
		Írott	Elektronikus
Kiállítás, vásár: A Magyar Nemzeti Parkok Hete nyitórendezvényen vettünk részt Gödöllőn.			
Média	helyi	61	84
	regionális	5	38
	országos	9	37
	nemzetközi	6	8
Egyéb			

11.6. táblázat: Kiadványok

No.	A saját kiadvány címe	Kiadás éve	Készlet (pld.)
1.	A lápok titokzatos világa	2014	20
2.	Holt fából élő erdő	2014	140
5.	Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont	2014	300
6.	Magas fák gyöngyei: kaszálógyümölcsösök az Őrségi Nemzeti Parkban (magyar, szlovén, angol)	2014	400
7.	Látogatható kaszálógyümölcsösök az Őrségi Nemzeti Parkban (magyar, szlovén, angol)	2014	350
8.	Ritka, veszélyeztetett gyümölcsfajták az Őrségi Nemzeti Parkban (magyar, szlovén, angol)	2014	300
9.	Az Őrségi Nemzeti Park image kiadvány	2015	2500
11.	Őrségi Hangulatok – Egy nemzeti park képekben (képeskönyv)	2015	450
12.	Az Őrségi Nemzeti Park I-II.	2016	1
13.	5 kihagyhatatlan látnivaló az Őrségi Nemzeti Parkban (magyar)	2018	2000
14.	5 kihagyhatatlan látnivaló az Őrségi Nemzeti Parkban (angol)	2018	500
15.	Aktívan a zöldben (magyar)	2018	3400
16.	Aktívan a zöldben (angol)	2018	600
17.	6 kihagyhatatlan ritkaság az Őrségi Nemzeti Parkban (magyar)	2018	3700
18.	6 kihagyhatatlan ritkaság az Őrségi Nemzeti Parkban (angol)	2018	900
19.	Natura 2000 területeket bemutató hálózat az Őrségi Nemzeti Parkban (magyar)	2018	200
20.	Natura 2000 területeket bemutató hálózat az Őrségi Nemzeti Parkban (angol)	2018	200

12. Kapcsolattartás hazai partnerszervezetekkel

12.1. táblázat: Együttműködés hivatalokkal, intézményekkel

Szervezet	Székhely	Tevékenység
Celldömölk Város Önkormányzata	Celldömölk	A Sághegyi Múzeum és a Kemenes Vulkanpark nyitva tartásában működtünk együtt.
Kőszeg Város Önkormányzata	Kőszeg	Együttműködés a Kőszegi-hegységet és a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont környezetét érintő ügyekben. Rendezvényeken való kölcsönös megjelenés.
Magyar Turisztikai Ügynökség (Magyar Turizmus Zrt.)	Budapest	Szakmai képzések, kiállítások, ÉDEN promóció
Hermann Ottó Intézet	Budapest	Országos Lepkészs Találkozók szervezése.
Megyei és körzeti földhivatalok	Körmend, Szombathely	Védett területek bejegyzéseinek javítása
Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	Szombathely	Vízjogi engedélyezések egyeztetése, természetvédelmi szakmai szempontok érvényesítése a vízügyi létesítmények kezelésében
Vas Megyei Kormányhivatal Környezet- és Természetvédelmi Osztály	Szombathely	Szakvélemények adása
Magyar Turizmus Zrt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság	Sopron	Térségfejlesztés, ökoturizmus, falusi turizmus
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Nyugat-dunántúli Regionális Parancsnokság	Budapest	Közös ellenőrzések, továbbképzések
Vas Megyei Kormányhivatal Erdészeti Osztály	Szombathely	Erdészeti hatósági ügyek
NFK Erdészeti Főosztály, Északnyugat Dunántúli Erdőtervezési Osztály	Szombathely	Körzeti erdőtervek készítése
Vas Megyei Kormányhivatal Közlekedési, Műszaki Engedélyezési, Mérésügyi és Fogyasztóvédelmi Főosztály	Szombathely	Szakmai tanácsadás tervezési és engedélyezési eljárásokban
Vas Megyei Rendőr Főkapitányság	Szombathely	Közös járőrszolgálat, kölcsönös képzések, löfegyver-tartási ügyekben szabálysértési priorálás
Szlovén Köztársaság Főkonzulátusa	Szentgotthárd	Térségfejlesztés
Kisalföldi ASzC Herman Ottó Környezetvédelmi és Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium	Szombathely	Gyakorlati hely biztosítása
Soproni Egyetem	Sopron	Gyakorlati hely biztosítása, tanulmányutak vezetése, természetvédelmi mérnöki szakon és

Szervezet	Székhely	Tevékenység
		Doktori Iskolában oktatási tevékenység végzése.
Szent István Egyetem, Környezettudományi Intézet	Gödöllő	Közös kutatás.
Müllex-Körmend Hulladékgyűjtő és Hasznosító Kft.	Körmend	Védett területeken lerakott hulladék kezelése.
Széchenyi Programiroda	Szombathely, Zalaegerszeg	Pályázatok kezelése.
Szentgotthárd Város Önkormányzata	Szentgotthárd	Partnerszervezet KEOP pályázatunkban
Őriszentpéter önkormányzata	Őriszentpéter	Nemzeti Parki Védjegyes termékek - helyi termelői piac
Szombathelyi Erdészeti Zrt	Szombathely	Korábbi közös KEOP pályázat
Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	Sarród	madármentés

12.2. táblázat: Együttműködés civil szervezetekkel

Szervezet	Székhely	Tevékenység
Kerekerdő Alapítvány	Szombathely	Pályázatok szakmai véleményezésében.
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Vas megyei Helyi Csoport	Szombathely	Hely biztosítása rendezvényekhez a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontunkban, sasszinkron, gyurgyalag és parti fecske felmérés, Banka Program.
Hegyek Vándorai Turista Egyesület	Budapest	Túraútvonalak kezelése, programszervezés
Őrség és Vidéke Vendégvárók Egyesülete	Őriszentpéter	Kapcsolattartás a helyi szállásadókkal, programszervezés
Vas Megye és Szombathely Város Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítványa	Szombathely	Előadás tartása
Pannon Kapu Kulturális Egyesület	Szentgotthárd	Előadás tartása
55. Batthyány L. cserkészcsapat	Körmend	Békamentésben részvétel
Értékeinkért Alapítvány	Zalaegerszeg	Közös kutatási tevékenység, Gomba kiállítási anyag elhelyezése
Természeti örökségünk Alapítvány	Kercaszomor	Közös pályázat benyújtása.
Őri Alapítvány	Őriszentpéter	Közös programszervezés
Őriszentpéterért Egyesület	Őriszentpéter	Közös programszervezés
Őrségi Kerékpáros és Természetbarát Egyesület	Őriszentpéter	Közös programszervezés

Szervezet	Székhely	Tevékenység
Magyar Kerékpáros Turisztikai Szövetség	Budapest	Kerékpáros vándortábor résztvevőinek szállás-szolgáltatás és programszervezés
Írottkö Natúrparkért Egyesület	Kőszeg	Közös programszervezés, Osztrák-Magyar Interreg pályázat közös előkészítése
Magyar Turisztikai Egyesület (MATUR)	Budapest	Ökoturisztikai programok a védett területeken, konferenciák
Magyartarka Tenyésztők Egyesülete	Budapest	Tenyésztési program
Szombathelyi Állatkórház	Szombathely	Folyamatos állatorvosi ellenőrzés a madárvédelmi mentőközpont, valamint a kézre került sérült madarak ellátásában működünk együtt.
Pro Silva Hungária Egyesület	Budapest	Erdőgazdálkodás, tájékoztatók
Somogy Természetvédelmi Szervezet	Somogyfajsz	Közös pályázatírás.
RÁBA-Műgát és Térségéért Egyesület	Répcelak	Együttműködés a környezeti nevelés terén
Vasi Hegyhát-Rábamente Közhasznú Turisztikai Egyesület	Körmend	Turisztikai kiadványok kölcsönös terjesztése, közös programcsomagok kidolgozása
Tourinform Lenti	Lenti	Turisztikai kiadványok kölcsönös terjesztése.
Tourinform Zalaegerszeg	Zalaegerszeg	Turisztikai kiadványok kölcsönös terjesztése.
Tourinform Szombathely	Szombathely	Turisztikai kiadványok kölcsönös terjesztése.
Tourinform Körmend	Körmend	Turisztikai kiadványok kölcsönös terjesztése.
Tourinform Szentgotthárd	Szentgotthárd	Turisztikai kiadványok kölcsönös terjesztése.
Órállók Alapítvány	Óriszentpéter	Közös táborok, rendezvényszervezés
E.ON Hungária Zrt.	Győr	Mesterséges költőládák kihelyezése ragadozómadarak számára
MAVIR Zrt.	Budapest	Mesterséges költőládák kihelyezése ragadozómadarak számára
Vas Megyei Turizmus Szövetség	Szombathely	Turizmus-szervezés, Marketing
Körmendi Berek Barkás Egylet	Körmend	Szemétszedés (Rábatakarítás), vízi túrázás
Kormorán Kenu Közhasznú Egyesület	Csákánydoroszló	Közös pályázat a csákánydoroszlói vízitúrabázis megvalósítására.

Szervezet	Székhely	Tevékenység
Szalkay József Magyar Lepkészetű Egyesület	Érd	Országos Lepkészes Találkozó szervezése

A fentebb említett szervezetekkel az együttműködés folyamatos. A fenti lista nem tartalmazza azokat az iskolákat, amelyekkel az Igazgatóság folyamatos együttműködést alakított ki és ápol immár évek óta, a környezeti tudatformálás céljából.

13. Belföldi és külföldi együttműködések

A minden évben megrendezésre kerülő osztrák-magyar-szlovén szervezésű Hármashatár találkozói Felsőszölnökön került megrendezésre május 25-én.

A Goričko Tájvédelmi Park, Raab Naturpark és az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság közös szervezésében „Milyen színű a világ?” rajzpályázatot hirdettünk. A nyertes csapatok a St. Martin an der Raab település általános iskolájában szervezett természetismereti vetélkedőn vehettek részt.

Az ausztriai Regionalmanagement Burgenland, a Nationalpark Neusiedler See-Seewinkel, a Burgenland Tourismus, és a Naturschutzbund Burgenland szervezetekkel folyamatos együttműködésben vagyunk közös térségfejlesztési, rendezvényszervezési és marketing feladatok kapcsán a PaNaNet+ projektnek köszönhetően.

A szlovéniai Javni Zavod Krajinski Park Goričko, a Center za zdravje in razvoj Murska Sobota, az Občina Moravske Toplice, és az Občina Šalovci szervezetekkel, önkormányzatokkal folyamatos együttműködésben vagyunk az „Aktív turisztikai termékek fejlesztése a szlovén-magyar határtérség kulturális és természeti öröksége ismertségének növelése érdekében” elnevezésű Szlovénia -Magyarország Interreg Program 2014-2020 keretén belül.

A Lepke-háló projekt keretében fogadtuk partnerszervezeteink képviselőit.

Az Interreg V-A Ausztria-Magyarország Együttműködési Program WeCon - Vizes élőhelyek ökológiai hálózatának fejlesztése az osztrák-magyar határrégióban című projektben partnereink az osztrák Biologische Station Ilmitz, és a Naturschutzbund Steiermark szervezetek.

2017 óta kapcsolatban állunk a lengyelországi Bialowieza Nemzeti Parkkal. A nemzeti park felügyeli és koordinálja az európai bölény állományának tenyésztését és nyilvántartását.

12.1. táblázat: Külföldi együttműködés

Partnerszervezet	Ország (nemzetközi szervezet esetén székhelye)	Az együttműködés rövid ismertetése
Raab Naturpark	Ausztria (Mogersdorf)	Természetvédelmi és turisztikai együttműködés
Regionalmanagement Burgenland Nationalpark Neusiedler See-Seewinkel Burgenland Tourismus Naturschutzbund Burgenland	Ausztria	A Burgenlandi és nyugat-dunántúli természetvédelmi területek hálózata – PaNaNet + projekt a Nyugat-Pannon régióban négy nemzeti park és négy natúrpark hálózatszerű összekapcsolásán keresztül azok infrastrukturális fejlesztését, továbbá közös arculat, marketing és promóció kialakítását célozza.
Javni Zavod Krajinski Park Goričko, Center za zdravje in razvoj Murska Sobota, Občina Moravske Toplice, Občina Šalovci	Szlovénia	Szlovénia -Magyarország Interreg Program 2014-2020 keretén belül közös pályázatot valósítunk meg, melynek tartalma Aktív turisztikai termékek fejlesztése a szlovén-magyar határtérség kulturális és természeti öröksége ismertségének növelése érdekében
Biologische Station Ilmitz, Naturschutzbund Steiermark	Ausztria	Az Interreg V-A Ausztria-Magyarország Együttműködési Program WeCon - Vizes élőhelyek ökológiai hálózatának fejlesztése az osztrák-magyar határ régióban című projektben partnerek
Wildtierland Hainich GmbH, Tagfalter-Monitoring Deutschland Helmholz-Zentrum für Umweltforschung GmbH – UFZ	Németország	A Deutsche Bundesstiftung Umwelt, által támogatott Tagfaltererfassung mit Bürgerbeteiligung – Citizen Science im Órség Nationalpark (Ungarn) című projektben partnereink.

Naturpark Eichsfeld- Hainich-Werral Nationalpark Hainich		
EUROPARC FEDERATION	Németország	Tagsági viszony, éves rendezvényen való részvétel
Bialowieza Nemzeti Park	Lengyelország	Európai bölény állományunkkal kapcsolatos nyilvántartás és koordináció

14. Ellenőrzés

Belső ellenőrzési tevékenység

A belső ellenőrzési tevékenység vonatkozásában 2020. évben váltás történt. Az ÁSZ által feltárt hiányosságok kijavítása érdekében a SALDO Pénzügyi Tanácsadó és Informatikai Zrt. (1135 Budapest, Mór u. 2-4., adószáma: 10815018-2-41, cégjegyzékszám: 01-10-042131 képviseli: dr. Balogh Ákos vezérigazgató) lett megbízva a feladat ellátásával. A szerződés keretében Mércse Anikó belső ellenőr látja el a feladatot, akinek a szakmai képzettsége és szakmai gyakorlati elvárása megfelel a költségvetési szervnél belső ellenőrzési tevékenységet végzők nyilvántartásáról és kötelező szakmai továbbképzéséről, valamint a költségvetési szervek vezetőinek és gazdasági vezetőinek belső kontrollrendszer témájú továbbképzéséről szóló 28/2011. (VIII. 3.) NGM rendeletben foglaltaknak.

A 2020. évre készített belső ellenőrzési munkaterv 2020. március 2-án módosításra került, melynek oka az ÁSZ ellenőrzés megállapításai kapcsán másik belső ellenőrrel kötöttünk szerződést. A módosított ellenőrzési terv szerint az év során 8 db ellenőrzést irányoztunk elő.

Az elvégzett ellenőrzések során intézkedési tervek készültek, az intézkedési tervek megvalósítása folyamatban van.

ÉVES TERVBEN FOGLALT, VÉGREHAJTOTT ELLENŐRZÉSEK			
Ellenőrzési feladat sorszám	Tárgy	Munkatervben előírt ellenőrzési feladat célja	Ellenőrzés módszere
1	Saját vagyonkezelésű ingatlanok (örkerületek) ellenőrzése	Szerződések megléte, használati jogosultság meghatározása	Helyszíni szemle, dokumentumok, nyilvántartások utólagos, tételes illetve szűrőpróbaszerű vizsgálata
2	Gépkocsik ellenőrzése	A gépjárművek üzemeltetése során a vagyon biztonság, állagmegóvás megvalósul-e	Helyszíni ellenőrzés, szemrevételezés, gépjármű szabályzat, dokumentumok, nyilvántartások utólagos, tételes illetve szűrőpróbaszerű vizsgálata
3	Tanösvények karbantartása	Tanösvények állagmegóvása megvalósul-e	Helyszíni ellenőrzés, szemrevételezés, dokumentumok ellenőrzése
4	Chernel-kert és madárvédelmi mentőközpont ellenőrzése	Előírásoknak megfelelő működtetés	Helyszíni ellenőrzés, megfigyelés, igazgatói utasítás betartásának ellenőrzése
5	2019. évi éves költségvetési beszámoló átfogó ellenőrzése	Annak megállapítása, hogy az ÖNPI éves költségvetési beszámolóját a jogszabá-	Dokumentumok, nyilvántartások utólagos, tételes illetve szűrőpróbaszerű vizsgálata

		lyoknak megfelelően készítették-e el. A vizsgálat további célja , hogy az esetben feltárt hibák, hiányosságok megszüntethetők legyenek és a javasolt helyes gyakorlat bevezetését elősegítse.	
6	ÁSZ-nak készített intézkedési tervben foglaltak végrehajtása	Annak megállapítása, hogy az ÖNPI az intézkedési tervben foglaltakat megfelelően végezte el. A vizsgálat további célja, hogy az esetlegesen feltárt hibák, hiányosságok megszüntethetők legyenek és a javasolt helyes gyakorlat bevezetését elősegítse	Dokumentumok, nyilvántartások utólagos, tételes illetve szűrőpróbaszerű vizsgálata
7	Munkaidőnyilvántartások ellenőrzése	Foglalkoztatás szabályszerűségének, valamint a vezetett nyilvántartások jogszabályi megfelelőségének biztosítása	Dokumentumok, nyilvántartások utólagos, tételes illetve szűrőpróbaszerű vizsgálata
8	Soron kívüli ellenőrzés	Annak megállapítása, hogy jogszabályi előírásoknak megfelelően alakították-e ki a belső kontrollrendszer elemeit.	Szabályzatok, dokumentumok, nyilvántartások utólagos, tételes illetve szűrőpróbaszerű vizsgálata

Külső ellenőrzési tevékenység

2020. évben Igazgatóságunkat az alábbiakban felsorolt külső szervezetek ellenőrizték:

1./Kormányzati Ellenőrzési Hivatal:

Ellenőrzés iktatószáma: 32-500/2/2020.

Ellenőrzés tárgya: A kormányzati igazgatási szerveknél történő béren kívüli juttatások kifizetéséről szóló 4079/2020.rm. határozatban foglaltak végrehajtása.

Intézkedést igénylő megállapítás: nem volt

Ellenőrzési javaslat: nem volt

Intézkedési terv készül: igen/nem

2./ MÁK Zala megyei Igazgatóság Illetményszámfejtési Iroda

Ellenőrzés iktatószáma: 06-3168-1/2020.

Ellenőrzés tárgya: Egészségbiztosítási ellenőrzés

Intézkedést igénylő megállapítás: nem volt

Ellenőrzési javaslat: nem volt

Intézkedési terv készül: igen/nem

3./ Agrárminisztérium Ellenőrzési Főosztály

Ellenőrzés iktatószáma: 06-3044-1/2020.

Ellenőrzés tárgya: 2018-2019.évi költségvetési gazdálkodás

1./Intézkedést igénylő megállapítás 1: Nem minden szabályzat felülvizsgálata és aktualizálása történt meg a vizsgált időszakban.

Ellenőrzési javaslat 1: Szabályzatok évenkénti felülvizsgálata, aktualizálása

2./Intézkedést igénylő megállapítás 2: A honlapon kötelezően hozzáteendő adatok hiányosak

Ellenőrzési javaslat 2: Pótolni szükséges a honlapon: Adatvédelmi szabályzat, Közérdekű adatok megismerésének rendje

3./Intézkedést igénylő megállapítás 3: A saját forrásból megvalósított beruházások nem minden esetben feleltek meg a központosított beszerzés szabályainak.

Ellenőrzési javaslat 3: A központosított közbeszerzés szabályait be kell tartani.

Intézkedést igénylő megállapítás 4: A leltározási jegyzőkönyv nem kellően részletes.

Ellenőrzési javaslat 4: A leltár zárójegyzőkönyv tartalmát ki kell bővíteni a leltározási folyamat főbb lépéseivel, valamint a kiértékelés részleteivel.

Intézkedést igénylő megállapítás 5: Néhány esetben a kötelezettségvállás dokumentumán a pénzügyi ellenjegyző aláírásánál nem szerepel külön a dátumozás.

Ellenőrzési javaslat 5: A kötelezettségvállalások ellenjegyzésénél a pénzügyi ellenjegyző aláírásánál külön szerepeljen minden esetben dátumozás.

Intézkedési terv készül: igen/nem

15. Legfontosabb eredmények összefoglalása

Igazgatóságunk a 2020-as évben tevékenységeit a természetmegőrzés, a természetvédelmi őrzés, az élőhelyfenntartás és génmegőrzés, a bemutatás és környezeti nevelés, valamint a pályázati projektek lebonyolításának területére összpontosította.

Természetmegőrzés

A kezeléseket megalapozó monitoring és kutatási tevékenység keretében elvégeztük 11 védett növényfaj felmérését, mohaközösségek, egy növénytársulás és 10 közösségi jelentőségű élőhelytípus felmérését. Elvégeztük a védett éjszakai lepkék térképezését az Őrségi Nemzeti Parkban, a nagy tűzlepke, hangyaboglárka fajok, lápi tarkalepke monitorozását, a haris, a rábai vízimadarak, az ürge, kétéltűek és hullófajok, götéek, ritka és telepesen fészkelő madárfajok, gyöngybagoly és kuvik, épületlakó denevérek és kisemlősök felmérését. Folytattuk a vadmacska állományának térképezését, melynek eredményeképpen hét helyszínen sikerült kimutatni a fokozottan védett faj jelenlétét. Az Alsó-Őrségi erdőtervezési körzet tervezésének előkészítéseként elvégeztük 500 ha ökológiai állapotfelmérést és további 700 ha-on a védett lágy szárúak és madarak felmérését. Elkezdtük a Farkaserdő nem védett tömjének feltárását, első lépésben a védett lepkéfajok és madarak felmérését. A WeCon projekt keretében befejeződött a Rába vízgyűjtőjének részletes feltárása, vízi gerinctelenek, lepkék, halak és kétéltűek felmérése. Lezárult a hallépcsők hatékonyságának vizsgálata is, melynek során megállapítottuk, hogy a Rábán található átjárók 15%-os hatékonysággal működnek. A DaRe to Connect projektben lezárult a közösségi jelentőségű lepke-, madár- és denevérfajok felmérése és számukra az ökológiai folyosók kijelölése. Az élőhelyek kezelésének monitorozása terén folytattuk az Igazgatóság gyepterületének botanikai és zoológiai monitorozását, valamint az erdőkezelési tevékenységének monitorozását újabb 300 hektár erdő alapállapotának és a Dobogó-erdő állományszerkezetének felvételével. A kondorfai vadonterületen elvégeztük az európai bölények táplálékösszetételének vizsgálatát és a növényzet alapállapotának felvételét.

Számos veszélyeztetett növény- és állatfaj esetében folytattunk megőrzési programokat. Folytattuk és továbbfejlesztettük a kereklevelű harmatfű megőrzési programunkat, melynek keretében korábban létrehoztuk a Lápi Növények Szaporító és Bemutató Kertjét a szőcei Lápok Háza udvarán. A szaporító kertben a kereklevelű harmatfű, keskenylevelű gyapjúsás, sárga sásliliom, fehér májvirág védett lápi növényfajok szaporítását végezzük. A henye boroszlán egy állományát segítettük meg cserjeirtás útján. A leánykőkörcsin két erősen veszélyeztetett állományának élőhelyén folytattuk a korábbi években elkezdett rekonstrukciót, kaszálás, sarjleverés és a fehér akác vegyszeres visszaszorítása útján. Kis területű, de kiemelkedően értékes gyepterületek helyreállítását, kezelését végeztük el mintegy 10 hektáron. A haris érdekében két helyszínen kezdeményeztük a gyepgazdálkodás korlátozását és biztosítottuk a sikeres költést. A kipusztulás szélére sodródott lápi tarkalepke megőrzése érdekében három gazdálkodóval kötöttünk megállapodást az élőhelyek megfelelő kezeléséről. Komoly eredményeket értünk el az idegenhonos inváziós növényfajok visszaszorítása terén. A kaukázusi medvetalp állományát szinte teljesen felszámoltuk, a közönséges selyemkórót pedig nyolc élőhelyről szorítottuk vissza. A Chernel-kerti Madárvédelmi Mentőközpontunkban 59 madárfaj 560 sérült vagy elárvult egyede került be, melyek közül 267 madár repatriálására került sor. Az emlősök közül 11 faj 123 sérült vagy elárvult egyede került be, melyek közül 80 példányt repatriáltunk.

A cégeket és magánszemélyeket megszólító kampányunk során érkezett felajánlásoknak köszönhetően 103 mesterséges költőládát helyeztünk ki vörös vércsék számára megveszerte.

Lezárult a Jáki kardvirágos erdő védetté nyilvánítása, így újabb természetvédelmi területtel gyarapodott működési területünk. Véglegesítettük a 44.000 ha-os Őrség Natura 2000 terület fenntartási tervét. Megkezdjük az Országos ökológiai hálózat felülvizsgálatát és továbbfejlesztését.

A nemzeti park igazgatóságok munkatársainak és önkénteseinknek továbbképzést szerveztünk védett lepkefajokkal kapcsolatban. A kétnapos rendezvényen közel 40-en vettek részt és elméleti, valamint gyakorlati foglalkozásokon mélyíthették el szakmai ismereteiket.

Természetvédelmi őrzés

Igazgatóságunk Természetvédelmi Őrszolgálat az év során 4 tájegységben, 13 fővel látta el feladatait, ebből 12 fő felsőfokú, 1 fő középfokú végzettségű volt.

Rendszeresen együttműködtünk - a megkötött együttműködési megállapodások alapján - a területileg illetékes rendőri, katasztrófavédelmi szervekkel, valamint a polgárőrséggel. Közös járőrszolgálatot láttunk el a rendőrhatalóság tagjaival, elsősorban a védett területeken végzett engedély nélküli közlekedés visszaszorítása, illegális hulladék lerakások, illetve a saját vagyongazdálkodásban lévő erdők vagyongazdálkodásának érdekében. A közös szolgálat örömdetes módon rendszeres lett: több, mint 50 alkalommal csatlakoztak természetvédelmi őrök a rendőrökhöz. A Magyar Államkincstár munkatársaival mezőgazdasági támogatások ellenőrzése kapcsán 40 esetben bonyolítottunk le helyszíni ellenőrzést, amelyben 12 munkatársunk vett részt.

Állandó feladatunk az erdészeti munkák ellenőrzése, melynek célja, hogy a természetvédelmi előírásokat betartassuk, illetve hatásukat megtapasztaljuk.

A saját vagyongazdálkodású területek vagyongazdálkodási ellenőrzése is fontos. 2020-ban az őrszolgálat 1163 alkalommal végzett ilyen céllal ellenőrzést.

A hatósági, szakhatósági eljárásokban a Vas Megyei Kormányhivatal az Igazgatóság természetvédelmi őrszolgálatának bevonását kérte, elsősorban a friss terepi információk szükségessége, a helyszíni bejárások és a határozatokban foglalt ellenőrzése miatt.

Rendszeresen végeztük a védett, fokozottan védett, illetve Natura 2000 jelölőfajok monitoringját. Emellett az őrszolgálat tagjai végezték a saját vagyongazdálkodásban lévő gyepek kezelésének monitorozását is.

Az őrök részt vettek az élőhelymegőrzési, terület-fenntartási munkákban. A közfoglalkoztatás 2018-as megszűnése után az őrszolgálat tagjai saját kezűleg végezték el a legfontosabb fizikai munkákat, főleg a szőcei láprét és a hasonlóan kiemelkedő értékű területek kaszálása, szénalehordása tekintetében.

Három őr az Észak-Vasi Tájegységi Osztály munkáját segítette, így ellátták a sérült madarak gondozását, illetve a Chernel-kert és a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont működtetésében is részt vettek.

Az invázióra hajlamos japánkeserűfű irtását Körmend határában nem védett saját vagyongazdálkodású ingatlanon végeztük több alkalommal. Lakossági bejelentés alapján Hegyháthodász határában Natura 2000 területről próbáltuk a bambuszt visszaszorítani.

5 db gólyafészkek tartóra helyezését, illetve felújítását végeztük el. 2 helyen pedig a gólyák fészkeiből kihullott anyagokat távolítottuk el az ereszcsonnából.

A megye 5 helyszínén denevérek épületbe jutása miatt kellett szigetelést készíteni és sokszor a bajbajutott denevéreket kellett épületekből menteni.

A békák tavaszi biztonságos átkelését, Szentgotthárd-Zsidahegy közútján épített ideiglenes békaterelővel segítették őrök.

Védett fajok megtelepedését segítő, denevér- és madárodúk kihelyezését is folytattuk, iskolák, majorságok és magán emberek közreműködésével.

Iskoláknak, óvodáknak a járványhelyzet miatt csak kevés programot tudtuk szervezni A

környezetvédelmi jeles napokkal (Víz Világnapja, Madarak és Fák Napja) kapcsolatos rendezvények elmaradtak, Őrszolgálatunk mindössze 5 iskolásoknak szóló programot és 2 túrát tudott megtartani.

Az év vége felé indult a "Tisztítsuk meg az országot" program, melynek során 16 helyszínről 180 köbméter hulladékot gyűjtöttünk össze és szállítottunk el.

A GRASSLAND-HU LIFE IP projekt keretében szintén gyűjtöttünk hulladékot: 27 köbmétert. Ezenkívül 9 ha-on végeztünk cserjeirtást, 11 ha-on szárzúzást, 38 ha-on kaszálást a leromlott állapotú gyepterületek helyreállítása érdekében.

A „Természetvédelmi kártalanítás” elnevezésű fejezeti kezelésű előirányzatból kézi kaszálás útján 16 ha kisméretű, de természeti értékeit tekintve különösen fontos gyepterület kézi kaszálását végeztük el vállalkozó bevonásával.

A Jáki kardvirágos erdő országos jelentőségű védett természeti területté nyilvánítása kiemelkedő eredmény, melyben a természetvédelmi őrszolgálatunknak is jelentős része van.

Élőhelyfenntartás és génmegőrzés

A saját használatban lévő területek tekintetében 599 hektáron az első növedéket kaszáltuk, 404 hektáron legeltettünk és további 210 hektáron a második növedéket legeltettük. Összesen 262 hektár gyepet adtunk haszonbérbe, amelyeket a bérlők kaszálással és legeltetéssel hasznosítottak.

A szántók részben visszagyepesítésre kerültek és gyepként hasznosítjuk őket, részben a saját állatállomány takarmányigényének kielégítésére szolgálnak. Szántóföldi művelést a szántó művelési ágban lévő területek közül 500 hektáron végeztünk, szántóföldi szalastakarmány és abraktakarmány előállítás érdekében.

Génmegőrző magyartarka tenyészetünkben 294 ellésünk volt (2,4 %-os borjúelhullás mellett). A választott borjak nagy részét az idei évben helyhiány miatt értékesítettük. Selejtezés és javító hatás céljából 34 db jó tulajdonságokkal bíró választási üszőt továbbtartásra tenyészetünkben hagytunk. Tehén létszámunk túllépte a 300 egyedet (314 db). 2020. esztendőben a választási súlyok a következőképpen alakultak: bikánál 246,6 kg, üszőnél 226,1 kg, állomány szinten: 236,42 kg volt (1357 g-os életnapra jutó testtömeg-gyarapodás mellett). Az évente megrendezésre kerülő hódmezővásárhelyi és kaposvári kiállítások a vírushelyzet miatt elmaradtak. Üzemi saját teljesítmény vizsgálat során 2db tenyész bikát minősítettünk, mindkét tenyészbika a tenyészetünkben maradt. A muraközi ménesünk 2020-ban közel 50 egyedet számlált. A muraközi fajta rekonstrukciós programban egy arab tenyész mén (Sir Pieter Ibn Armani) és 6 db muraközi tenyész mén jelölt választási méncsikót vásároltunk, valamint 4 db választási kancát tartottunk meg tenyészetünkben továbbtartásra. Az újonnan beállított tenyész kancák javító hatással vannak állományunk minőségére. A teljes szaporulat 2020-ban 16 csikó volt (9 kanca, 7 méncsikó). 20 kancát fedeztettünk, 4 tenyész mén használtunk (5698 Őriszentpéter-8 Vazul, 6347 Őriszentpéter Őriszentpéter-20 Csibész, 6346 Őriszentpéter-21 Csani, 6348 Pereked-146 Figaró). Az állományból az értékesítésre kínált egyedeket sikerült eladni, ezek között szerepeltek általunk a továbbtenyésztésben nem kívánatosnak minősített egyedek, valamint választási csikók és selejt mének is.

2020. év végén az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság saját vagyonkezelésű erdőterülete összesen 3089 ha, amiből 2019 ha-on bejegyzett erdőgazdálkodó. Erdőművelési tevékenységünk fő feladata az „Erdőt természetesen” KEHOP pályázat keretében érintett erdőrészek esetében az első kivitelű erdősítések megvalósítása. Összesen 240.475 db fa- és cserjefaj csemete került

elültetésre. A pályázati összterület 36,73 hektár, amelyből a tarvágással érintett területek, illetve a Szentgotthárd-Farkasfa 97 erdőtag lékes erdőfelújítással érintett erdőrészelei teljes egészében vadkárelhárító kerítéssel bekerítésre kerültek. Összesen 12.000 méter kerítés épült. A Vasalja 15/C erdőrészlet és a körmendi Dobogó erdő esetében tervek szerint a lékek egyenkénti bekerítése valósult meg.

Az önerőből elindított erdősítéseink során összesen 56.000 csemetét ültettünk első kivitelben, illetve pótlások során. Ezek során a vadásztársaságokkal együttműködve 3150 méter vadkárelhárító kerítés épült. Erdősítés műszaki átadása nem történt, illetve szankciós területeink nincsenek.

Éves fahasználati tevékenységünket a magyarszombatfai erdőtümbben végzett mintegy 71 ha egykorú fenyőelegyes tölgyes folyamatos erdőborítás felé történő átvezetése határozta meg. Lékeket nyitottunk és egyenlőtlen módon mintegy 15%-kal csökkentettük a záródást, hogy a már részben megjelent és a jövőben megjelenő újulat erőre kaphasson és az erdőben megjelenjen a fás vegetáció következő generációja. A munkálatokat vállalkozóval végeztettük el, kézi motorfűrész és gépi harveszteres fakitermeléssel, valamint a faanyagot kihordószerelvénnyel emelve való közelítéssel.

Igazgatóságunk vagyionkezelésében mintegy 1070 ha olyan állami tulajdonú terület van, amelyek osztatlan közös erdőterületek részeit alkotják és erdőbirtokosságok, vagy magánszemélyek a bejegyzett erdőgazdálkodók. Ezekben az erdőkben az állami tulajdoni hányad jellemzően 50% alatti. Egyik legfőbb törekvésünk, hogy a jogszabályi lehetőségeinket kihasználva ezeknek a területeknek az erdőgazdálkodását kontroll alatt tartjuk, évenként szakmai és pénzügyi elszámolást kérjünk a mintegy 44 különböző erdőgazdálkodótól. Célunk, hogy minden erdőgazdálkodóval szerződésünk legyen, amelyben biztosítjuk az állami területek kezelésének és a gazdálkodásnak a kereteit. Amely esetekben indokolt és lehetséges ott használati megosztási megállapodást kötünk a tulajdonostársakkal és elválasztjuk az állami és a magán területek gazdálkodását.

Ezen felül az Igazgatóság kezelésében 179 db helyrajzi szám - rendezetlen erdőgazdálkodói jogviszonyú erdőterület áll, amelyekben az alacsony állami tulajdoni hányad és a nehezen megszólítható tulajdonosi közösség miatt a gazdálkodás megkezdése akadályozott. Ezek felszámolása a megfelelő jogszabályi környezet miatt igen lassú folyamat.

A 2020-as évben összesen 90 hrsz-be jelentkeztünk be erdőgazdálkodónak, ez 567,955 ha újabb erdőterületet jelentett. A bejelentkezéseink legnagyobb része, 74%-a a területek használati megosztásával keletkezett.

A Csörgőalma Gyümölcsöskertben az őrési és a vendvidéki helyi honos gyümölcsfajtákból összegyűjtött gyümölcsfaoltványok fenntartása során tavasszal metszést végeztünk, pótoltuk a hiányokat, nyáron kétszer kaszáltunk. Kicseréltük az elöregedett tájékoztató táblákat. Ősszel a gyümölcsösből közel 500 kg almát szüreteltünk le, amiből közel 300 liter almalevet készítettünk.

Bemutató, környezeti nevelés

A Natura 2000 Látogatóközpontban lévő interaktív kiállítást - mely az őrési élőhelyeket mutatja be – 3.506 fő tekintette meg.

A Szalafő-Pityerszeren található Őrségi Népi Műemlékegyüttest a 2020-as évben 35.108 fő látogatta. A helyszínen kézműves foglalkozásokon 1.267 fő vett részt.

A Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontot 3.308-an látogatták meg, a Sághegyi Múzeum látogatószáma 1.570 fő volt.

Szócén a Természetturisztikai Kutatóközpont és Kutatóház (Lápok Háza) látogatói létszáma 2020-ban 3.710 fő volt.

A 2020-as esztendőben 1.367 fő vett részt szakvezetéseinken és garantált túráinkon.

A Tourinform Őrség összesen 10.238 főt szolgált ki 2020-ban.

A Keserűszer Vendégházban 182 fő szállóvendégünk volt, összesen 488 vendégéjszakát töltöttek el a szálláshelyen. Az előző évi vendégszámhoz képest jóval kevesebb szám annak tudható be, hogy a vendégházat 2020 első felében a Téry Ödön Nemzeti Turistaház fejlesztési programnak köszönhetően felújítottuk, és csak júniustól fogadtunk vendégeket. A sátorozó helyet 347 fő vette igénybe, összesen 638 vendégéjszakát eltöltve.

A Harmatfű Erdei Iskolában 331 fő szállóvendégünk volt, összesen 833 vendégéjszakát töltöttek el a szálláshelyen. Az erdei iskola szálláshelye március 15-től június 22-ig és október végétől december végéig a korlátozások miatt nem fogadott vendéget.

A kőszegi Madárvédelmi Mentőközpont munkatársai 2020-ban 5 alkalommal tartottak madárbemutatót megyeszerte. A Miénk itt a legelőré! családi vetélkedőnek ezúttal 150 látogatója volt.

Projektek lebonyolítása

A Doroszlói-rétek helyreállítása Kőszeg-hegyalján című projektet megvalósítottuk, a beruházást projektzáró rendezvény keretében adtuk át. A növényzet átalakítását követően megvalósultak a tervezett vízepítési munkák, majd kialakult a legeltetési, illetve bemutatási infrastruktúra is. Június végétől magyartarka szarvasmarhák legeltek a területen.

A Természetvédelmi rendeltetésű területek muraközi lóval történő kezeléséhez szükséges istálló és kiszolgáló létesítmények fejlesztése című KEHOP pályázatunkban sikeres lett a harmadik közbeszerzésünk, az istálló építése az év végén már folyamatban volt. Tárgyévben berendeztük a muraközi ló népszerűsítését szolgáló szabadtéri tantermünket Őriszentpéter Siskaszeren.

Az Erdőt természetesen – leromlott állapotú erdei élőhelyek rekonstrukciója az Őrségben című KEHOP projektben elindítottuk a gépbeszerzésre vonatkozó közbeszerzési eljárást, amely az év végén még folyamatban volt.

A Magyartarka szarvasmarhával történő természetvédelmi célú területkezelés infrastrukturális feltételeinek kialakítása című KEHOP projekt esetében a szarvasmarha istálló építésének közbeszerzési eljárása eredményesen lezárult, az istálló év végére mintegy 90 százalékos készületbe jutott. A gépbeszerzésre vonatkozó közbeszerzési eljárást az előző projekttel együtt indítottuk el és az év végén még folyamatban volt.

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található Natura 2000 területeket bemutató hálózat létrehozása című projektet sikeresen lezártuk.

A Rába és ártere közösségi jelentőségű természeti értékeinek interaktív bemutatásához szükséges infrastruktúra kialakítása című projektben ráemelési kérelmünknek helyt adtak, hatályba léphetett a kivitelezési szerződés és megkezdődtek az építési munkák.

A Szlovénia-Magyarország Határon Átnyúló Program által támogatott Green Exercise című pályázatunk zárójelentésének elfogadása az év végén még folyamatban volt.

Az Ausztria-Magyarország Határon Átnyúló Program pályázati kiírása által támogatott PaNaNet+ című pályázatunkban megjelentettük a nemzeti parki újságunk negyedik számát.

A WeCon projektben lezárultak a felmérések, valamint elkezdődött a Rába vízgyűjtőjére a természetvédelmi értékkataszter, az inváziós idegenhonos fajok kezelésére intézkedési terv, természetvédelmi-árvízvédelmi konfliktustérkép és a határon átnyúló ökológiai folyosók közös kezelési koncepciójának kidolgozása. A projekt keretében elkészültek a „Pataklakók kalandjai” című oktatófilm első epizódjai.

A „Pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszútávú megőrzése a Priorizált Intézkedési Terv intézkedéseinek megvalósításával” című LIFE projektünk keretében Apátistvánfalván egy pajta bővítést végeztünk el, továbbá terepi oktatócsomagban a szemléletformálást segítő eszközöket szereztünk be.

A Téry Ödön Turistaházfejlesztési Programra benyújtott pályázatunk támogatásával befejeztük a Keserűszéri turistaházunk korszerűsítési munkálatait.

Contracts 2.0 projektünkben folytattuk a munkát az Innovációs Műhely az Őrségért keretében. Egy személyes műhelymunkát és több online találkozót tartottunk, melyek eredményeképpen a résztvevőkkel együtt megfogalmaztuk az Őrségi tájjal kapcsolatos jövőbeli elvárásokat, elképzeléseket.

D2C pályázatunk kutatási tevékenységei lezárultak és elkezdődött az ökológiai folyosók tervezése.

16. Fontosabb célkitűzések a következő évre

16.1 Természetmegőrzési osztály

Monitorozás, kutatás

- Saját vagyonkezelésben lévő gyepek részletes monitorozásának folytatása
- Erdőkezelés-monitorozás folytatása újabb 300 ha-on
- Tízlábú rákfajok intenzív monitorozásának megkezdése
- NBmR és Natura 2000 botanikai monitorozás elvégzése
- NBmR, RTM és Natura 2000 zoológiai monitorozás
- Nappali lepke közösségek hosszú távú monitorozásának folytatása
- Védett éjszakai lepkefajok felmérésének folytatása
- Inváziós növény- és állatfajok elterjedési adatainak rendszeres gyűjtése
- Biotikai adatbázisok aktualizálása
- Vadonterület monitorozásának folytatása
- Élőhelyrekonstrukciós beavatkozások monitorozásának megkezdése

Élőhelyek és fajok védelme

- Kavicsbányatavak védett madárfajainak megőrzése érdekében megállapodások megkötése a bányatársaságokkal
- Védett területeken kívül fészkelő közösségi jelentőségű madárfajok élőhelyének megőrzése a földhasználók tájékoztatásán és közös megállapodásokon keresztül
- Lápi tarkalepke megmaradt állományainak megőrzése, tájleptékű élőhelyhálózat kialakítása a gazdálkodókkal való együttműködés révén
- Erdei denevérfajok élőhelyének fejlesztése mesterséges odúk kihelyezésével

Védett és Natura 2000 területek

- *Ex lege* védett lápok lehatárolásának kezdeményezése a természetvédelmi hatóságnál legalább öt láp esetében
- Őrség különleges madárvédelmi terület fenntartási tervének elkészítése
- Natura 2000 területek céldokumentumainak elkészítése

Projektek

- WeCon - Vizes élőhelyek ökológiai hálózatának fejlesztése az osztrák-magyar határrégióban projekt keretében a természetvédelmi értékkataszter létrehozása Rába vízgyűjtőjére, a nagyvízi mederkezelési tervek értékelése, inváziós fajok kezelési stratégiájának kidolgozása, szemléletformáló természetfilm készítése
- D2C - Supporting Danube Region's ecological Connectivity by linking Natura 2000 areas along the Green Belt projekt keretében az országos ökológiai hálózat működési területünkre eső részénét továbbfejlesztése
- Lepke-háló program folytatása, az önkéntesek körének bővítése
- Contracts 2.0 kutatási projekt keretében az Innovációs Műhely az Őrségért működtetése, az álomszerződés megtervezése

Népszerűsítés

- Népszerűsítő cikkek megírása
- Bemutató madárgyűrzések megtartása

16.2 Természetvédelmi Őrszolgálat

- Az Igazgatóság terület vásárlásaival kapcsolatosan az őrszolgálat feladata sokrétű. Egyrészt a vásárlások előtt a terület felmérésében, tulajdonosok felkeresésével segíti a birtokügyi ügyintéző munkáját. Másrészt az új területek vagyonkezelésünkbe kerülésekor a terület esetleges helyreállításáért, természetvédelmi szempontú kezeléséért is ők felelősek örkerületeikben.
- A saját kezelésű gyepterületek monitoringját fontos feladatnak tekintjük, hiszen az ebből származó ismeretek mutatják meg Igazgatóságunk munkájának eredményességét. Az ilyen gyakorlati tapasztalatok nélkül a védett értékek megőrzése csak nagyon esetleges lehet.
- Őrszolgálati nyílt túrák megtartásával továbbra is az őrszolgálat munkáját szeretnénk népszerűsíteni a lakosság és a nemzeti parkba látogatók körében.
- Odútelepeink karbantartása, felújítása, ellenőrzése ebben az évben is ad feladatot őröknek.
- Védett és fokozottan védett növény- és állatfajok monitoringját mindenki saját örkerületében végzi a Természetmegőrzési Osztály munkáját segítőként.
- Gólyavédelmi munkákban az E.ON munkatársainak segítségével 5 gólyafészek tartóra helyezését kell legalább az év során megoldani őrszolgálatunknak.

Fejlesztési elképzelések:

- A megfelelő feladatellátáshoz elkerülhetetlen a Vasi-Hegyhát Természetvédelmi Tájegység és a Vendvidéki Természetvédelmi Tájegység 1-1 fő természetvédelmi őrrrel történő megerősítése. A Természetvédelmi Őrszolgálat országos átlagának eléréséhez még 10 fős létszámbővítés lenne szükséges.

16.3 Észak Vasi Tájegység

- A Kőszegi Tájvédelmi Körzet erdőségeire vonatkozó természetvédelmi stratégia kidolgozása, a természetvédelmi érdekek érvényre juttatása a körzeti erdőtervezés során.
- A legeltetési gyepterület kezelésének folytatása a Doroszlói-réteken.
- Újabb élőhelyrekonstrukciós tervek előkészítése.
- A Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont tetőszerkezetének felújítása.
- Szakmai konferencia lebonyolítás a Kőszegi Tájvédelmi Körzet létrejöttének 40. évfordulója alkalmából.

16.4 Vasi Hegyhát Tájegység

- Saját vagyongazdálkodásban lévő erdők természetességének növelése, folyamatos erdőborítást eredményező erdőkezelési eljárások kiterjesztése, érintetlen erdők/erdőtömbök kialakítása
- Az „Átmeneti” és a „Örökerdő” üzemmódú erdők kezelésének megtervezése
- Erdőgazdálkodói tevékenység erősítése az NFK-val megkötött vagyongazdálkodói szerződések alapján
- Az átvett területek esetében az erdőgazdálkodói feladatok ellátása, felújítások megkezdése és folytatása, ápolások, tisztítások elvégzése
- Vagyongazdálkodott erdőterületeken együttműködést megalapozó megállapodás megkötése az erdőgazdálkodókkal
- 2021. évi erdészeti munkák tervezése, bonyolítása (folyamatban lévő erdősítések, pótlások, ápolások, fahasználatok)
- Osztatlan közös tulajdonban és vagyongazdálkodásban lévő állami területek erdőgazdálkodásának átvétele, használati megosztás készítése
- Pusztuló lucfenyvesek felszámolásának folytatása saját erőből és pályázati forrásból
- A KEHOP-15-2016-00039. Erdőt természetesen!-leromlott állapotú erdők helyreállítása az Őrségben c. projekt sikeres lezárása.
- Megtermelt faanyag feldolgozottsági szintjének emelése (kalodás tűzifa gyártása), a feldolgozási folyamat gépesítése
- Tűzifa igény biztosítása (Apátistvánfalva, Szőce, Keserűszer, Őriszentpéteri Látogatóközpont)
- Erdészeti és mezőgazdasági vadkárelhárító kerítések építése, karbantartása
- Nemzeti parkot érintő oktatási programok (pl. Erdészeti szakmunkás, Aranykalászos Gazdaképzés) támogatása
- Szőcei láp látogatottságának növelése
- Tőzegepernek alkalmas élőhelyek kialakítása a Szőcei lápon
- A Vasi Hegyhát Tájegység gyepterületeinek általános állapotjavítása, LIFE projekt megvalósítása
- Vagyongazdálkodásban lévő tisztások felmérése
- Erdei vadkár vizsgálata
- Tölgy csipkésposloska őrségi terjedésének vizsgálata

16.5 Őrségi Tájegység

- Az Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő gyepterületek természetvédelmi kezelése.
- Az Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő szántókon természetvédelmi célú, szántóföldi művelés megvalósítása.
- Magángazdálkodók segítése az agrártámogatásokban való sikeres részvétel érdekében (adminisztratív segítségnyújtás, információnyújtás, tájékoztatók, továbbképzések tartása).
- Saját állatállományunkkal és földterületünkkel az aktuális agrártámogatások (egységes földalapú támogatás, anyatehén támogatás) és kompenzációs kifizetések igénylése (őshonos és veszélyeztetett állatfajták megőrzésének támogatása), feltételeinek teljesítése.
- Magyar tarka szarvasmarha állományunk sikeres leelletése (kiemelt figyelemmel az újonnan tenyésztésbe vett üszők elletése), újratermelvényítése, borjak felnevelése.
- Választási bika borjak végsúlyra hizlalása az újonnan felépített bikahízó istállóban

- Muraközi lóállományunk, már korábban kidolgozott tenyésztési programjának folytatása, lovak tanítása (ménvizsgára való felkészítés, rendezvényekre való felkészítés, általános használhatóság a kancák tekintetében)
- Kehop projektből gépek beszerzése
- A LIFE-IP projektből homlokrakodós mezőgazdasági vontató és munkaeszközök beszerzése
- A muraközi kutatási program céljának eléréséhez szükséges feladatok elvégzése
- Muraközi tenyészmén jelölt ménjeink sikeres vizsgáztatása, további lovak betanítása
- Muraközi lovak számára istálló megépítése.
- Kőszegi területek legeltetése előző évhez képest több szarvasmarhával
- A LIFE-IP projekt kapcsán újabb területek cserjeirtása, rekonstrukciója, s újbóli művelésbe vonása
- Kondorfa Hegy-völgy Vadon Terület fenntartási tevékenységeinek elvégzése, az európai bölény állománnyal kapcsolatos teendők ellátása

16.6 Vendvidéki Tájegység

- Tanösvények kijavítása
- Apátistvánfalvai tájegységi központunkban turisztikai és környezeti nevelési programok szervezése
- Tájegység iskoláival való együttműködés fenntartása
- Vendvidéki, belső-örségi rétek kezelésének elvégzése

16.7 Ökoturisztikai és Környezeti Nevelési Osztály

- Az új erdei iskolai bázis minél szélesebb körű kihasználása és népszerűsítése.
- A környezeti nevelési programokat (természetismereti szakkör, természetismereti óvodai foglalkozások, jeles napok, természetismereti vetélkedő) magas színvonalon próbáljuk megvalósítani a 2021-es esztendőben is. Külön figyelmet szentelve a Hármashatár térségére, az Apátistvánfalván működő ököcentrum kihasználtságának növelésére, valamint a szőcei Lápok Háza nyújtotta lehetőségek kihasználására.
- Az igazgatóság fejlesztési tervében megfogalmazott célok, pályázati anyagok előkészítésében való szakmai részvétel.
- Nagy hangsúlyt fektetünk továbbra is a speciális természetismereti terepi bemutatóprogramok, az évközi és szezonális egyre népszerűbb garantált programok (gyalog, kerékpáron), valamint az elsősorban belföldi látogatóknak szóló Magyar Nemzeti Parkok Hete rendezvények színvonalas lebonyolítására is.
- Az ünnepekhez kötött hosszú hétvégéken (ha a járványhelyzeti szabályozások ezt lehetővé teszik) Szalafő-Pityerszeren az Órségi Műemlék-együttesnél a helyi hagyományokhoz és kulturális kínálatához illeszkedő népi-gasztronómiai programok, játszóházak fogják színesíteni a kínálatot: Húsvétváró, Pünkösdlő, Tökfesztivál. Bővíteni kívánjuk a helyszínen nyújtott kiegészítő foglalkozások tematikáját. Továbbá a családbarát szolgáltatási elemek sorában tovább népszerűsítjük a Pityerke játszóteret és a Játszópajtát, valamint a háziállatok, és a nagytestű legelő állatok megismerésének lehetőségét.
- Folytatjuk az Európai Nemzeti Parkok Napján megszervezendő Hármashatár természeti értékeit középpontba állító rendezvény szervezésében való partneri segítségnyújtást.
- Kínálatbővítéssel a 2021-es évben is aktívan közreműködünk az egyre népszerűbb „Órségi Lepkekaland” megszervezésében.

- Előzetes bejelentkezés alapján egész évben szakvezetést és színvonalas programokat nyújtunk a hozzánk látogató csoportoknak.
- A szőcei Lápok Háza programkínálatában fenntartjuk a szakvezetett séta a lápon és a biológiai vízminőség vizsgálat programelemeket is.
- Hangsúlyt helyezünk az Őrségi Nemzeti Park legelő állatainak bemutatására, a területkezelési tevékenység szerethető elemeinek promotálására, ezzel kapcsolatos népszerűsítő rendezvények megszervezésében való aktív közreműködésre.
- Aktív közreműködést szeretnénk megvalósítani az igazgatóság kommunikációs tevékenységében, kiemelten a mobilapplikációs turisztikai rendszerek fejlesztésében, a bemutatást, az Igazgatóság tevékenységét népszerűsítő honlap struktúra fejlesztésében, a professzionális népszerűsítő kiadványok szerkesztésében, terjesztésében.
- A Tourinform Őrség és az ajándékbolt kínálati elemeinek bővítése, népszerűsítése.

16.8 Pénzügyi és Számviteli Osztály

- A 2014. évtől hatályos államháztartási számvitel magas színvonalú alkalmazása.
- Az EU-s projektek, valamint az Agrárminisztérium által átadott keretek pontos elszámolása.
- Az Igazgatóság fizetőképességének megőrzése.
- Az adatszolgáltatások határidőben történő teljesítése.
- A munkabérek precíz számfejtése és határidőben történő átutalása.
- A bevezetett vonalkódos leltározás folytatása.
- Az osztály munkatársainak folyamatos továbbképzésének biztosítása.

16.9 Pályázatkezelési Osztály

KEHOP, Interreg és egyéb pályázatok végrehajtásának folytatása, így különösen:

- Természetvédelmi rendeltetésű területek muraközi lóval történő kezeléséhez szükséges istálló és kiszolgáló épületek létesítése című projektben az istálló építés befejezése és a projekt lezárása
- PaNaNet + pályázatban újság kiadása
- Szalafő Pityerszer infrastrukturális fejlesztésekhez szükséges Településrendezési Terv módosítás engedélyeztetése, épület tervezésének elindítása
- Csákánydoroszló Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpont és Kenukikötő építésének folytatása, beszerzések lebonyolítása
- A WeCon projektben a Rába vízgyűjtő természetvédelmi prioritizálásának elkészítése, intézkedési terv készítése az inváziós fajokra, szemléletformáló tevékenységek befejezése, valamint a Pataklakók kalandjai c. film egyrészes változatának kiadása.
- A D2C projektben elért eredmények bemutatása és megvitatása műhelymunkák keretében, a továbbfejlesztett országos ökológiai hálózat véglegesítése.
- A Contracts2.0 projektben az álom-szerződés kidolgozása az agrár-környezetgazdálkodási támogatási rendszer és a nemzeti parki termék védjegy rendszer továbbfejlesztésével.
- Az Erdőt természetesen – leromlott állapotú erdei élőhelyek rekonstrukciója az Őrségben című KEHOP projektben a gépbeszerzésre vonatkozó közbeszerzési eljárás sikeres lebonyolítása, gépek beszerzése, a projekt lezárása
- A Magyartarka szarvasmarhával történő természetvédelmi célú területkezelés infrastrukturális feltételeinek kialakítása című KEHOP projekt esetében a szarvasmarha istálló építésének lezárása. A gépbeszerzésre vonatkozó közbeszerzési eljárás lezárása,

- gépek beszerzése, projekt lezárása.
- Három új, előkészítést célzó KEHOP pályázat benyújtása
  - A GRASSLAND-HU LIFE IP projekt keretében 215 m³ eltávolítása, 16 ha cserjeirtása, 14 ha szárzúzása, 66 ha kaszálása, valamint gyepvédelmi tanácsadó szolgálat munkájának megkezdése, gazdák és értékes gyeppek feltérképezése a Natura 2000 területeken, valamint 50 db környezeti nevelési foglalkozás megtartása iskolások számára.